

NACKA
KOMMUN

Kallelse/föredragningslista
11 maj 2021

Utbildningsnämnden

Tid: kl. 18:00-19:55

Plats: Nacka stadshus

Monica Brohede Tellström (L), ordförande

Utbildningsnämnden

1. Mötesinformation

Förslag till beslut

Sammanträde tisdagen den 11 maj kl 18:00. Läs separat information om distansdeltagande.

Gruppmöte innan sammanträdet kl 17:00.

Politisk beredning torsdagen den 6 maj kl 16:30. Länk skickas till berörda.

2. Närvaro

3. Justering

4. Fastställda av föredragningslista

5. Grundskolors förädlingsvärden i Nacka kommun (UBN 2021/6)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

6. Elevers tillgång till utbildade lärare år 2020 (UBN 2021/61)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

7. Resultat från gymnasieskolans elevenkät våren 2021 (UBN 2021/74)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Utbildningsnämnden noterar informationen att utbildningsenheten i samband med höstens kvalitetssamtal särskilt följer upp gymnasieskolor med mycket låg måluppfyllelse vad gäller elevers rekommendation om sin skola.

8. Uppföljning av barn i behov av särskilt stöd i förskola/pedagogisk omsorg (UBN 2021/89)

Förslag till beslut

Utbildningsenheten noterar informationen till protokollet.

9. Skolvalet 2021 (UBN 2021/87)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Utbildningsnämnden

10. Motion - Likvärdighet förskola skola (UBN 2020/163)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.
Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionen. Motionen är med detta färdigbehandlad.

11. Remiss - Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven SOU 2021:11 (UBN 2021/88)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.
Kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande i enlighet med bilaga 1 till denna tjänsteskrivelse daterad 2021-04-27.

12. Revisionsrapport 8/2020 - Granskning av kommunens hantering av statsbidrag (UBN 2021/18)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden antar stadsledningskontorets förslag till yttrande.

13. Aktuell information

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

14. Anmälan av delegationsbeslut (UBN 2021/36)

15. Anmälningar (UBN 2021/60)

16. Övriga frågor

Grundskolors förädlingsvärden i Nacka kommun

5

UBN 2021/6

2021-04-30

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2021/6

Utbildningsnämnden

Grundskolors förädlingsvärden i Nacka kommun

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

En särskild studie har genomförts där grundskolors så kallade ”förädlingsvärden” i ämnena svenska, matematik och engelska i Nacka kommun har beräknats. Syftet är att fånga skolornas betydelse för elevernas kunskapsresultat i årskurs 9, efter att hänsyn tagits till hur eleverna presterat i årskurs 6, föräldrarnas utbildningsbakgrund och andra bakgrundsfaktorer som också kan påverka elevernas måluppfyllelse. Ambitionen är att på det sättet bidra med relevant underlag till skolornas systematiska kvalitetsarbete.

Rapporten visar att skolor i Nacka kommun har högre förädlingsvärden än skolor i andra svenska kommuner, i genomsnitt. Det gäller samtliga tre ämnen. Det finns dock ingen statistisk säkerställd skillnad i förädlingsvärden när jämförelse görs med skolor i andra kommuner i Stockholms län. Förädlingsvärdena i Nacka kommun för olika elevgrupper är oftast likartade. Inom Nacka varierar förädlingsvärdena mellan skolor i samma ämne såväl som inom skolor mellan olika ämnen.

Ärendet

Bakgrund

Utbildningsenheten arbetar sedan flera år tillbaka med att utveckla kvalitetsmått för förskola och skola. Som ett led i detta arbete har utbildningsenheten låtit genomföra en särskild studie där så kallade ”förädlingsvärden” uppskattats för samtliga grundskolor med årskurs 9, verksamma i Nacka kommun. Det är professor Henrik Jordahl och PhD Gabriel Heller Sahlgren som har genomfört studien och skrivit rapporten, som återfinns i sin helhet i bilaga.

Syftet med en studie om skolors förädlingsvärden är att få fram en viktig pusselbit för att fånga skolors kvalitet och därmed ett ytterligare underlag som skolor kan ha nytta av i sitt arbete med att utveckla kvaliteten i utbildningen. Förädlingsvärden, eller ”value added”, är ett sätt att närma sig frågan hur mycket skolans insatser betytt för elevernas kunskapsutveckling. Detta är av betydelse för att uppskatta skolors kvalitet eftersom det finns många olika saker förutom skolan som påverkar elevers kunskapsresultat.

Det kan noteras att en av utbildningsnämndens indikatorer är det så kallade SALSA-måttet, som också syftar till att fånga upp skolans betydelse för elevernas kunskapsresultat efter att hänsyn tagits till olika bakgrundsfaktorer såsom skillnader i föräldrars utbildningsbakgrund. Så kallade förädlingsvärden tar dock också hänsyn till skillnader i elevernas förkunskaper – i det här fallet elevernas kunskapsresultat i årskurs 6. Därmed går det att komma ännu närmare skolans betydelse för kunskapsresultaten i årskurs 9. I denna rapport är en annan viktig skillnad att förädlingsvärdena enbart avser ämnena matematik, svenska och engelska, medan SALSA baseras på kunskapsresultat som avspeglar genomsnittresultatet i samtliga grundskolans ämnen.

Kort om rapportens resultat

Förädlingsvärdena i rapporten är baserade på såväl nationella provresultat som ämnesbetyg och avser genomsnittet för de tre senaste åren med tillgänglig statistik. Förädlingsvärdena som är baserade på ämnesbetyg avser genomsnittet för perioden 2018-2020, medan de som är baserade på nationella provresultat avser genomsnittet för åren 2016, 2017 och 2019. Detta beror på att väldigt få nationella provresultat för årskurs 9 inrapporterades våren 2018 och att proven ställdes in under pandemivåren 2020.

I rapporten redovisas bland annat att Nacka kommun sammantaget har höga förädlingsvärden i årskurs 9 i samtliga tre ämnen (matematik, svenska, engelska) vid jämförelse med andra skolor i landet, men inte några statistiskt signifikanta skillnader jämfört med skolorna i Stockholm län. Förädlingsvärdena är relativt lika för olika elevgrupper, exempelvis för elever med låg- respektive högutbildade föräldrar. Det förekommer dock också skillnader och det gäller främst vid jämförelse mellan elever som hade lägre respektive högre betyg i årskurs 6. Förädlingsvärdet i Nacka för elevgruppen med lägre förkunskaper från årskurs 6 (betyg D, E eller F i årskurs 6) är nära noll, medan det är tydligt positivt för elevgruppen med goda förkunskaper (betyg A, B eller C i årskurs 6). Samma mönster återfinns i Stockholms län.

Inom Nacka förekommer såväl höga som låga förädlingsvärden och det finns större skillnader såväl inom skolor (mellan ämnen) som mellan skolor (inom samma ämne).

Det fortsatta arbetet med rapporten

Utbildningsenhetens förhoppning är att skolorna i Nacka ska ha nytta av studien i sitt ständiga arbete med att utveckla verksamheterna mot högre måluppfyllelse och ökad likvärdighet. Det största mervärdet av den här typen av mått är om resultaten ses som relevanta och analyseras inom skolorna ihop med all annan viktig information som finns på skolorna. Därigenom kan det bidra till att utveckla arbetssätt inom skolor och kanske även till ökat utbyte av erfarenheter mellan skolor.

För att ge skolledningarna möjlighet att få ut så mycket som möjligt av rapporten anordnade utbildningsenheten ett digitalt seminarium för rektorer och huvudmän den 16 april. Forskarna presenterade då studien och besvarade frågor från deltagarna.

I ett nästa steg avser utbildningsenheten att använda resultaten i rapporten som underlag i höstens resultatdialoger med grundskolans rektorer. Detta för att ta del av skolledningarnas analyser av resultaten och av om eventuella slutsatser har dragits av betydelse för skolans kvalitetsarbete. Vad ligger bakom resultaten och skillnaderna i resultat? Är förädlingsvärdena i linje med den information skolledningen har i övrigt?

Rapportens resultat kommer också att analyseras vidare av utbildningsenheten inför bland annat den kommande kvalitetsanalysen.

Möjligheten att framöver fortsätta ta fram förädlingsvärden är de kommande åren mer begränsad eftersom underlag i form av nationella provresultat inte finns för åren 2020 och 2021 på grund av pandemin.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innehåller inga beslut med ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Ärendet redovisar ett nytt kvalitetsmått för grundskolan, vars syfte är att synliggöra vilken betydelse som skolan har för elevernas kunskapsresultat. Detta är positivt för barn, eftersom det på olika sätt kan bidra med underlag för att förbättra kvaliteten i utbildningen för eleverna. Ärendet innehåller dock inga beslut med konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga Förädlingsvärden i Nacka kommun

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Förädlingsvärden i Nacka kommun

Gabriel Heller-Sahlgren och Henrik Jordahl

2021-03-26

Innehåll

1. Introduktion	3
2. Data och metod	3
3. Förädlingsvärden för Nacka kommun	5
3.1 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg	5
3.2 Förädlingsvärden baserade på nationella prov	7
3.2.1 Förädlingsvärden baserade på meritvärdespoäng på nationella prov	7
3.2.2 Bortfall på nationella prov	9
4. Förädlingsvärden för Nackas skolor	10
4.1 Förädlingsvärden för individuella skolor baserade på ämnesbetyg	10
4.1.1 Förädlingsvärden baserade på officiella meritvärdespoäng	10
4.1.2 Förädlingsvärden baserade på en alternativ skala för meritvärdespoäng	13
4.1.3 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyg A–C	13
4.1.4 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyget A	14
4.2 Förädlingsvärden baserade på nationella prov	14
4.2.1 Förädlingsvärden baserade på officiella meritvärdespoäng	14
4.2.2 Förädlingsvärden baserade på en alternativ skala för meritvärdespoäng	17
4.2.3 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få provbetyg A–C	17
4.2.4 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyget A	17
4.2.5 Bortfall på nationella prov	18
5. Förädlingsvärden för elevgrupper	18
5.1 Elever med invandrarbakgrund och svensk bakgrund	18
5.2 Föräldrarnas utbildning	18
5.3 Tidigare betyg	18
5.4 Pojkar och flickor	19
6. Jämförelser av förädlingsvärden baserade på betyg och nationella prov	19
7. Avslutande kommentarer	22
Referenser	23
Appendix A. Data och metod	24
Appendix B. Alternativa utfallsmått	26
Appendix C. Förädlingsvärden för elevgrupper	48
Appendix D. Förädlingsvärden för enskilda år	56

1. Introduktion

I den här rapporten redovisar vi förädlingsvärden för skolor i Nacka kommun. Förädlingsvärden är ett mått på skolkvalitet som visar hur stor del av elevers prestationer som kan tillskrivas deras skolor.¹

Vi beräknar förädlingsvärden baserade på betyg och nationella prov i årskurs nio för de tre ämnena engelska, matematik och svenska. Beräkningarna görs på elevnivå med data från SCB. En skola har ett högt förädlingsvärde om eleverna får högre betyg eller provresultat i årskurs nio än vad man kan förvänta sig utifrån deras studieresultat i årskurs sex och deras bakgrund. Förädlingsvärdet liknar SALSA-måttet, men är också annorlunda på flera punkter. Exempelvis tar SALSA inte hänsyn till elevernas tidigare resultat i årskurs 6.

Rapporten är disponerad enligt följande. Avsnitt 2 beskriver data och metod. Avsnitt 3 innehåller förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg och nationella prov för skolor i Nacka kommun totalt sett, i jämförelse med förädlingsvärden för skolor i alla andra kommuner i Sverige samt för skolor i alla andra kommuner i Stockholms län totalt sett. Avsnitt 4 innehåller jämförelser av förädlingsvärden bland individuella skolor i Nacka kommun, baserade på ämnesbetyg och nationella prov. Avsnitt 5 jämför förädlingsvärden för olika elevgrupper, bland annat för pojkar och flickor. I avsnitt 6 jämförs förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg med förädlingsvärden baserade på nationella prov. Några avslutande kommentarer presenteras i avsnitt 7. Appendix beskriver data och metod. Appendix B–D redovisar ytterligare förädlingsvärden baserade på alternativa utfallsmått, för olika elevgrupper och för enskilda år.

2. Data och metod

Vårt datamaterial kommer från SCB och innehåller uppgifter för alla elever som var registrerade vid skolan för den tidsperiod som avses. Beräkningarna görs på elevnivå.

Förädlingsvärdena baseras på elevernas meritvärdespoäng i engelska, matematik och svenska. Enligt den officiella skalan ger betygen poäng enligt följande:

- A 20 poäng
- B 17,5 poäng
- C 15 poäng
- D 12,5 poäng
- E 10 poäng
- F 0 poäng

Vi presenterar även förädlingsvärden för en alternativ meritpoängskala med samma poängavstånd mellan alla betygssteg, så att betyget F ger 7,5 poäng istället för 0 poäng. Detta gör att steget mellan F och E är lika stort som steget mellan E och andra betyg. På så sätt kan

¹ Förädlingsvärde (*value added* på engelska) kan även benämnas mervärde eller progressionsvärde.

man säkerställa att värdena inte enbart beror på elever som rör sig mellan betygen F och E i högstadiet.

Som alternativ till meritvärdespoängen presenterar vi även förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få betyget C eller högre (och därtill sannolikheten att få betyget A). På så sätt kan man studera i vilken utsträckning skolor bidrar till att elever når höga betyg specifikt.

Beräkningarna av skolkvalitet är per definition relativa, vilket betyder att skolornas förädlingsvärden ska tolkas i relation till varandra. En skola vars elever presterar väl i årskurs 6 men försämrar sina resultat till årskurs 9 kan ändå ha relativt högt förädlingsvärde – om elever på andra skolor har försämrat sina resultat ännu mer. Genom att justera för provresultat i årskurs 6 skapar vi en situation där alla skolor utgår från samma nivå.²

Enligt tidigare forskning är initiala provresultat tillräckliga för att skapa väntevärdesriktiga estimat av lärares och skolors bidrag till inläringen (Chetty m.fl. 2014; Deming 2014). Men för att ytterligare säkerställa att vårt mått fångar upp skolors kvalitet justerar vi även för följande bakgrundsvariabler i våra beräkningar:

- Kön
- Ålder vid ankomst till Sverige
- Födelse land (regionindelad)
- Faderns födelse land (regionindelad)
- Moderns födelse land (regionindelad)
- Faderns disponibla inkomst
- Moderns disponibla inkomst
- Faderns utbildningsnivå
- Moderns utbildningsnivå

Beräkningarna av förädlingsvärden görs med regressionsanalyser och följer ansatsen i den senaste Långtidsutredningen (Holmlund m.fl. 2019). I korthet går metoden ut på att beräkna skillnaden mellan varje elevs faktiska meritvärdespoäng i årskurs 9 och elevens förväntade meritvärdespoäng, där den förväntade meritvärdespoängen beror på elevens betygspoäng i årskurs 6 och bakgrundsvariablerna. En närmare beskrivning av bakgrundsvariablerna och regressionsanalysen finns i Appendix A.³

² Metoden som används gör att genomsnittet för förädlingsvärdet på elevnivå per definition blir noll i alla analyser.

³ Vi har även estimerat icke-linjära regressionsmodeller genom att inkludera elevernas betygspoäng i årskurs 6 i kvadrat och kubik. Detta för att betygssystemet riskerar att skapa golv- och takeffekter i förädlingsvärdet (det går inte att få ett sämre betyg än F eller ett bättre betyg än A), vilket de icke-linjära modellerna bättre kan justera för. Resultaten från de icke-linjära modellerna visade sig dock vara väldigt lika de från huvudmodellerna i rapporten och vi redovisar därför inte resultaten från de icke-linjära modellerna.

3. Förädlingsvärden för Nacka kommun

Vi börjar med att presentera förädlingsvärden totalt för alla skolor i Nacka kommun i engelska, matematik och svenska. Förädlingsvärdena beräknas som genomsnitt för de tre senaste läsåren för ämnesbetyg och nationella prov. För ämnesbetygen är det ett genomsnitt av meritvärdespoängen för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. För de nationella proven är det ett genomsnitt av meritvärdespoängen för läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19. Läsåret 2017/18 exkluderas eftersom endast en liten minoritet av alla skolor rapporterade in resultat på nationella prov i matematik det läsåret. Läsåret 2019/20 saknas eftersom inga nationella prov skrevs då. Varje förädlingsvärde presenteras som en jämförelse mellan skolor i Nacka kommun och (i) alla skolor i andra kommuner i Sverige och (ii) alla skolor i andra kommuner i Stockholms län.

Avsnitt 3.1 presenterar förädlingsvärden baserade på ämnesbetygens meritvärdespoäng.

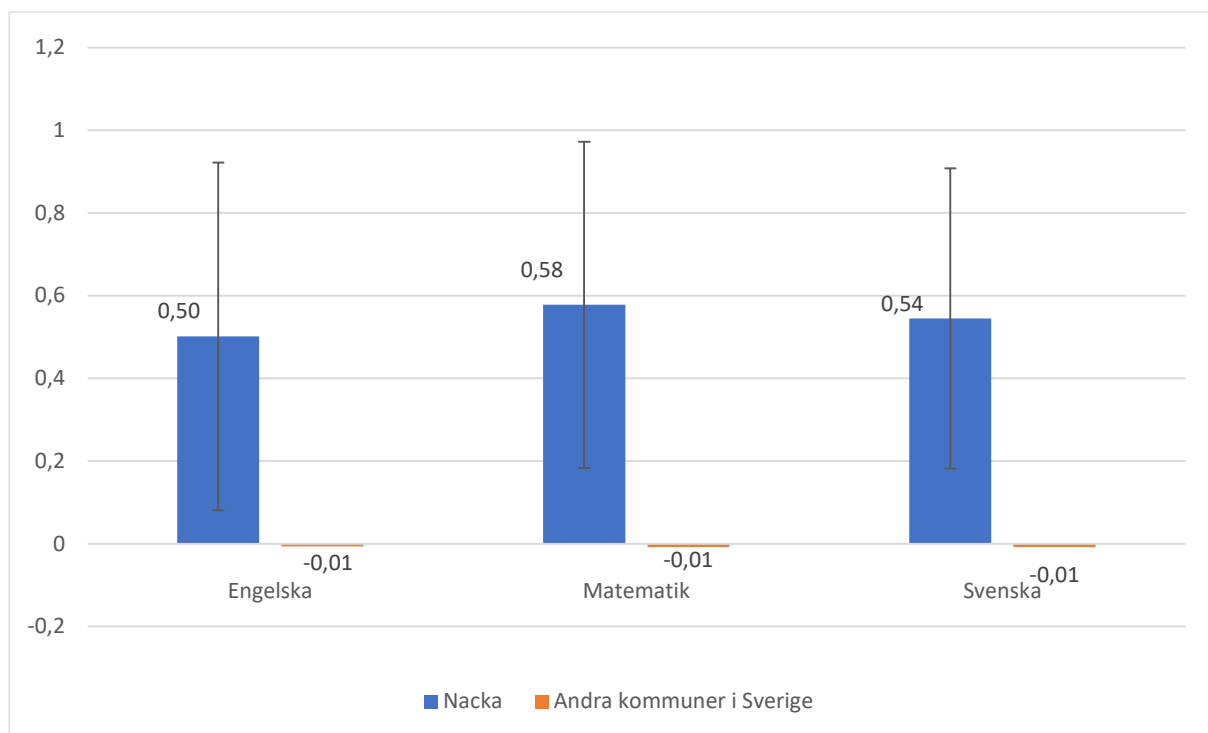
Avsnitt 3.2 presenterar förädlingsvärden baserade på meritvärdespoäng på nationella prov.

3.1 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg

Figur 1 visar att skolor i Nacka kommun har högre förädlingsvärden i engelska, matematik och svenska än genomsnitten i andra kommuner i Sverige. Skillnaderna är statistiskt säkerställda i alla tre ämnena. Nacka kommuns fördel ligger omkring 0,5 meritvärdespoäng, vilket motsvarar 20 procent av ett betygssteg, räknat från E och uppåt eller 5 procent av steget mellan F och E.⁴

⁴ Skillnaden beror på att betyget F ger 0 poäng, E ger 10 poäng, D ger 12,5 poäng, C ger 15 poäng, B ger 17,5 poäng och A ger 20 poäng.

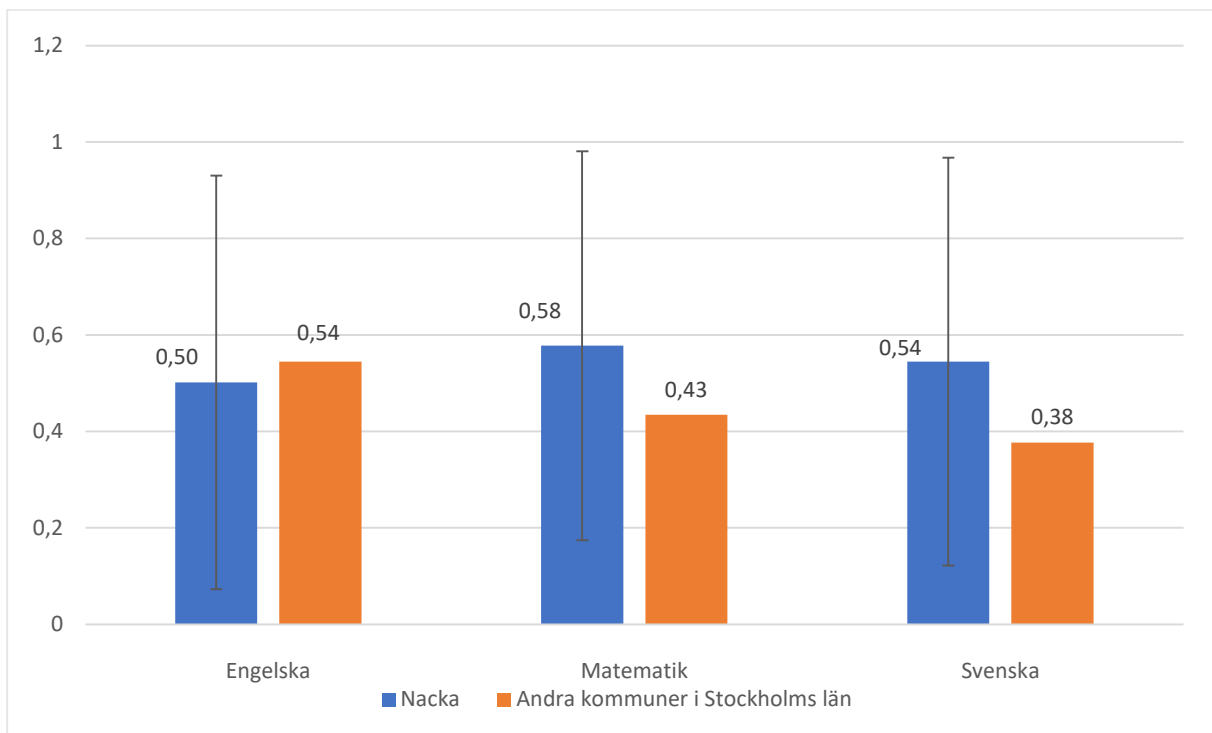
Figur 1 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i andra kommuner i Sverige, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå).

Figur 2 visar att skolor i Nacka kommun däremot inte har högre förädlingsvärden än skolor i andra kommuner i Stockholms län när den statistiska osäkerheten beaktas. Detta beror på att skolor i de andra kommunerna i Stockholms län också har positiva förädlingsvärden i engelska, matematik och engelska.

Figur 2 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt

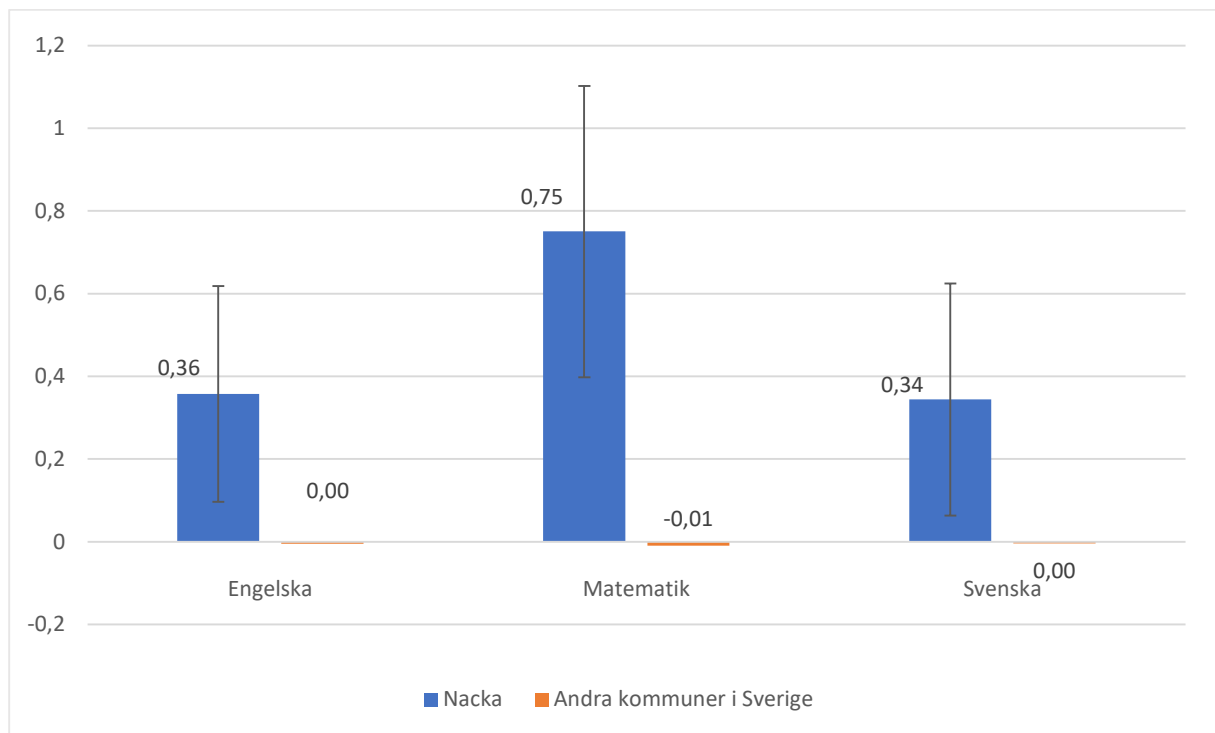
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå).

3.2 Förädlingsvärden baserade på nationella prov

3.2.1 Förädlingsvärden baserade på meritvärdespoäng på nationella prov

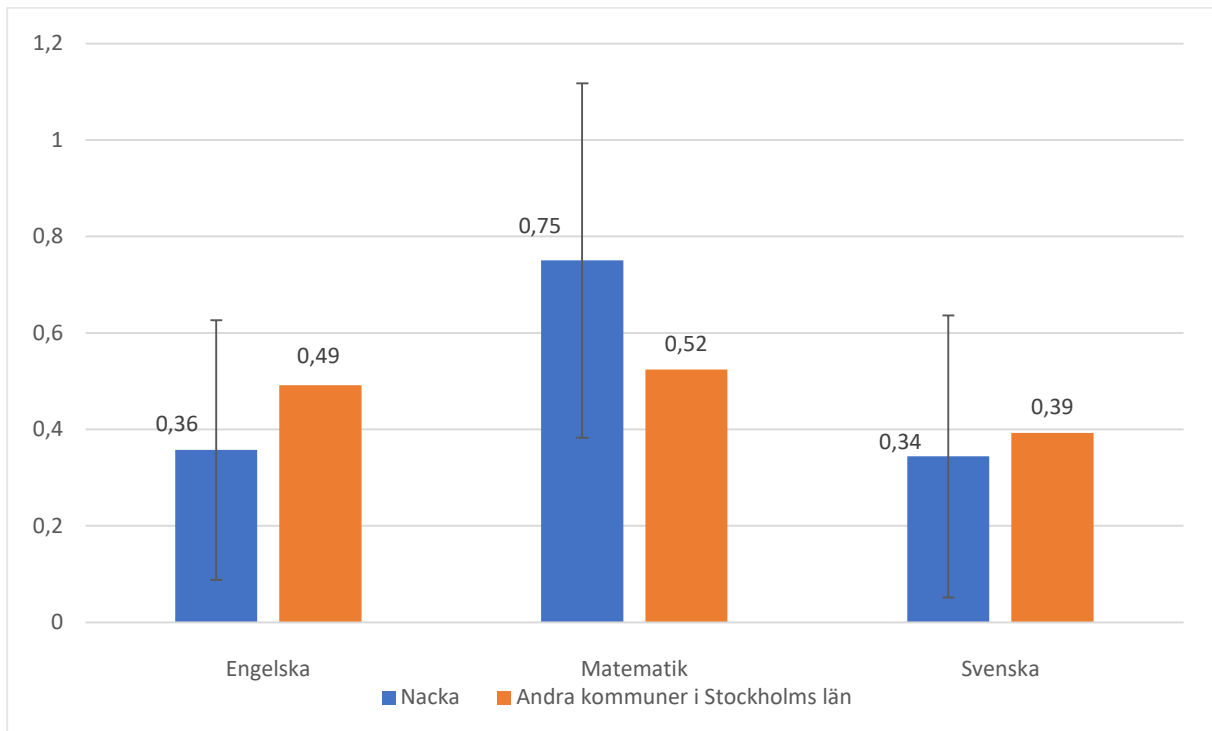
Figur 3 visar att skolor i Nacka kommun har högre förädlingsvärden på nationella prov än skolor i andra svenska kommuner. Skillnaden är störst i matematik, men statistiskt säkerställd i alla tre ämnena. Figur 4 visar att skolor i Nacka kommun däremot inte har statistiskt säkerställda högre förädlingsvärden än skolor i andra kommuner i Stockholms län. Kvalitativt har vi alltså samma situation som med förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg, även om skillnaden i matematik mellan Nacka och andra kommuner är större baserat på nationella prov än på ämnesbetyg.

Figur 3 Förädlingsvärden baserade på nationella prov för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i andra kommuner i Sverige, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på nationella prov i form av genomsnittliga provbetygspoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå).

Figur 4 Förädlingsvärden baserade på nationella prov för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på nationella prov i form av genomsnittliga provbetygspoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå).

3.2.2 Bortfall på nationella prov

På grund av sjukdom och annan frånvaro skriver inte alla elever de nationella proven. Det är också möjligt att alla provresultat inte rapporteras in till SCB. Elever som skriver ersättningsprov har historiskt sett också rapporterats som bortfall. Bortfallet av provresultat är intressant att studera eftersom det kan ses som ett alternativt mått på skolkvalitet. Ett lågt bortfall kan ses som ett tecken på att skolan har ordning och reda i verksamheten. Bortfallet är också viktigt att studera eftersom ett systematiskt bortfall riskerar att snedvrider skolans beräknade förädlingsvärden på nationella prov. Om bortfallet vore högre bland elever med en svag kunskapsutveckling sedan årskurs 6 skulle förädlingsvärdet överskattas. I detta fall är alltså ett negativt värde en indikator på bättre utfall för skolorna.

Vi har undersökt om bortfallet på nationella prov i årskurs 9 skiljer sig mellan skolor i Nacka kommun och andra skolor, med hänsyn tagen till skillnader i familjebakgrund och på de nationella proven i årskurs 6. Som framgår av figur B22 och B23 i Appendix B finner vi inga tecken på att förädlingsvärden baserade på bortfall skiljer sig åt mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner i snitt.

4. Förädlingsvärden för Nackas skolor

I det här avsnittet presenterar vi jämförelser av skolor i Nacka kommun. Vi börjar med förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i avsnitt 4.1 och presenterar sedan förädlingsvärden baserade på nationella prov i avsnitt 4.2. Alla förädlingsvärden är beräknade som treårsgenomsnitt.⁵ Vi presenterar motsvarande förädlingsvärden för enskilda år i Appendix B.

4.1 Förädlingsvärden för individuella skolor baserade på ämnesbetyg

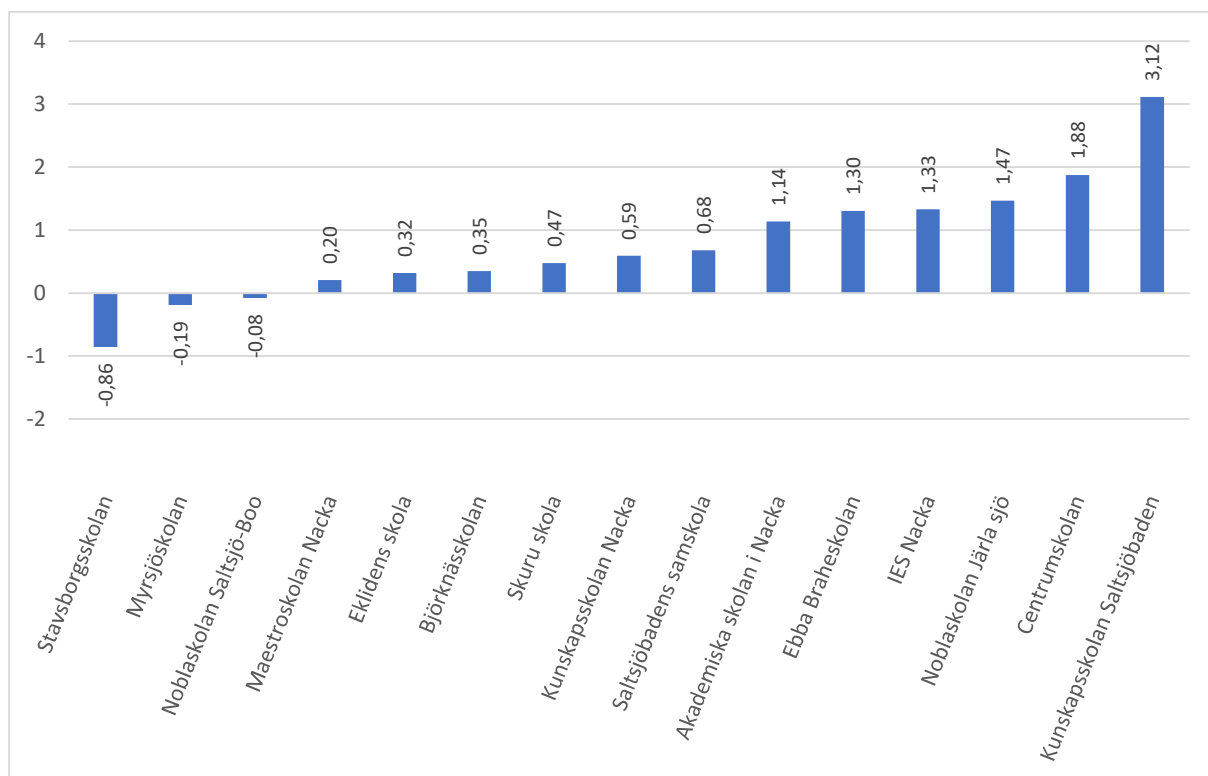
I det här avsnittet presenterar vi jämförelser av skolor i Nacka kommun baserat på ämnesbetyg. Avsnitt 4.1.1 innehåller förädlingsvärden baserade på officiella meritvärdespoäng. Avsnitt 4.1.2 innehåller förädlingsvärden baserade på en alternativ skala för meritvärdespoäng. Avsnitt 4.1.3 presenterar förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få C eller bättre i ämnesbetyg. Avsnitt 4.1.4 presenterar förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ett A i ämnesbetyg.

4.1.1 Förädlingsvärden baserade på officiella meritvärdespoäng

Figur 5–7 visar att nästan alla skolor i Nacka har positiva förädlingsvärden (det vill säga ligger över riksgenomsnittet) i engelska, matematik och svenska. Samtidigt är spännvidden stor. Det skiljer drygt två betygssteg från E och uppåt (6 meritvärdespoäng) mellan skolan med högst och med lägst förädlingsvärde i svenska. I engelska och matematik skiljer det knappt två betygssteg från E och uppåt (4 meritvärdespoäng) mellan skolan med högst och med lägst förädlingsvärde. Kunskapsskolan Saltsjöbaden har de högsta förädlingsvärdena i svenska och engelska samt det näst högsta i matematik. Noblaskolan Järla Sjö presterar bra i alla tre ämnena med en tredjeplats i engelska, en fjärdeplats i matematik och en sjätteplats i svenska. Stavborgsskolan återfinns istället bland skolorna med lägst förädlingsvärden i alla tre ämnena. Några skolor har varierande värden mellan ämnena. Centrumskolan har de lägsta förädlingsvärdena i matematik och svenska, men samtidigt det näst högsta i engelska. Akademiska skolan i Nacka har högst förädlingsvärde i matematik, en mittenplacering i engelska och det näst lägsta förädlingsvärdet i svenska.

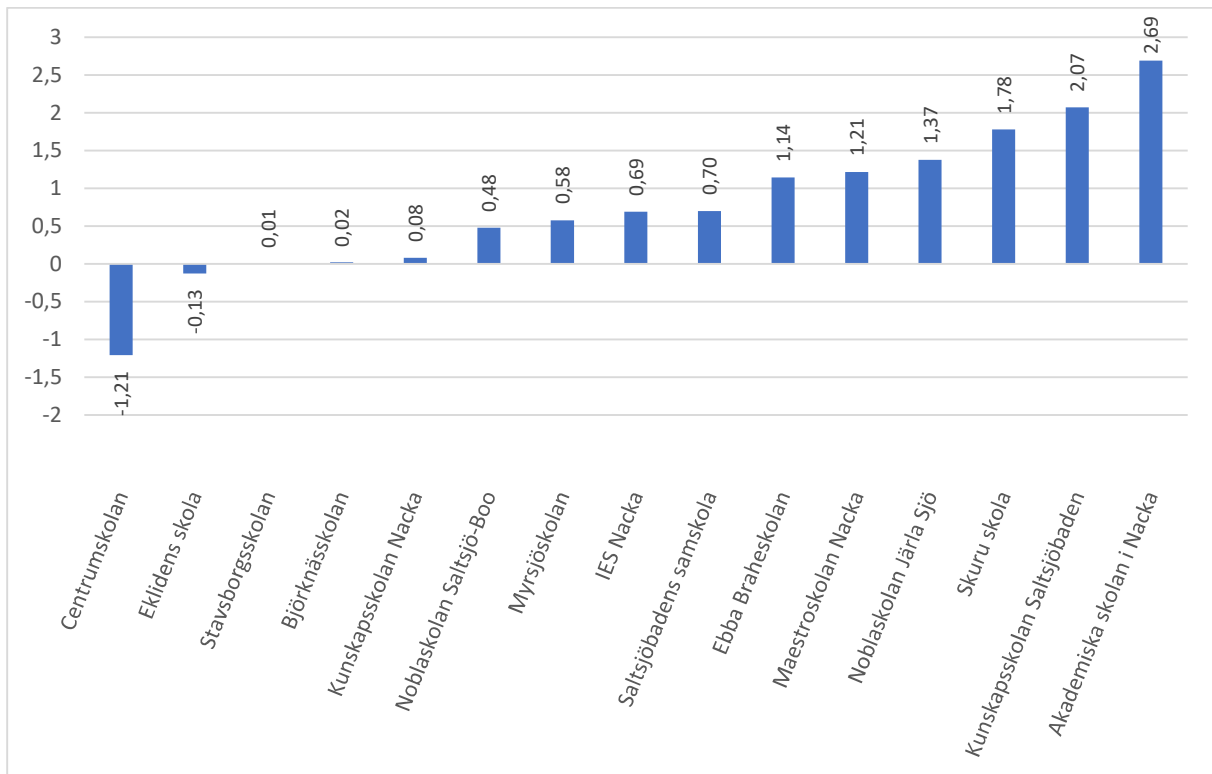
⁵ Förädlingsvärdena beräknas endast bland elever som inte har bortfall på utfallsvariabeln. Det innebär att några få skolors förädlingsvärden är beräknade över två eller ett år istället för tre år. Läsåret 2015/16 hade Akademiska skolan inga elever i årskurs 9. Läsåret 2016/17 saknas provresultat i svenska i årskurs 9 för Internationella Engelska Skolan och Myrsjöskolan. Läsåret 2018/19 saknas provresultat i årskurs 9 för Kunskapsskolan Saltsjöbaden i engelska och för Saltsjöbadens samskola i svenska. Läsåret 2018/19 var också det första året då Ebba Braheskolan hade några avgångselever i årskurs 9. Vi redovisar dessutom inga förädlingsvärden för Idunskolan baserade på ämnesbetyg på grund av att Idunskolan (en Waldorfskola) inte sätter några ämnesbetyg i årskurs 6.

Figur 5 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på ämnesbetyg, treårsgenomsnitt

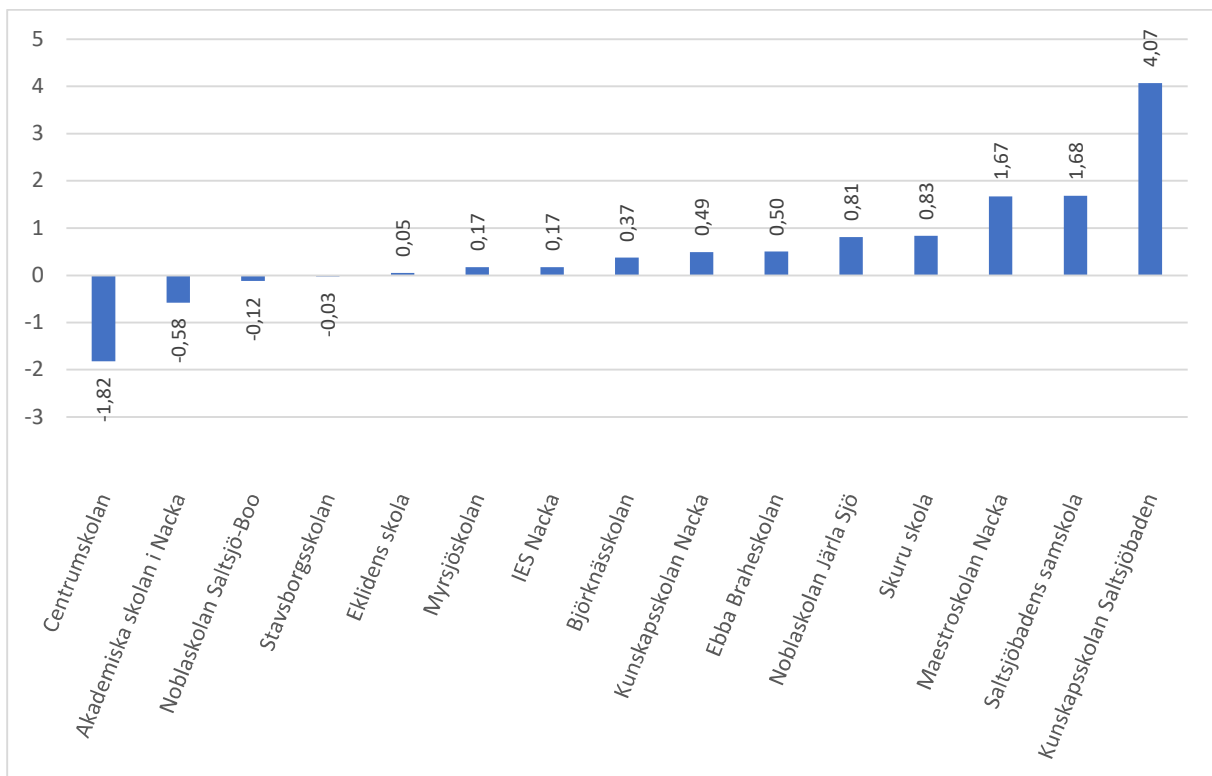
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i engelska i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur 6 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på ämnesbetyg, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i matematik i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur 7 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på ämnesbetyg, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i svenska i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

4.1.2 Förädlingsvärden baserade på en alternativ skala för meritvärdespoäng

Vi har även beräknat förädlingsvärden för en alternativ skala för meritvärdespoäng med den enda skillnaden att ett F ger 7,5 istället för 0 poäng. Detta innebär att skillnaden i meritvärdespoäng blir lika stor mellan alla betyg. Förädlingsvärden baserade på den alternativa skalan för meritvärdespoäng kommer därmed att vara mindre känslig för elever som undviker att få ett F. Inte i något ämne förändras skolornas ranking speciellt mycket med den alternativa meritpoängsskalan. Detta innebär att skolorna inte skiljer sig så mycket åt när det gäller elever som får betyget F och elever som får högre betyg än så.

Förädlingsvärden beräknade med den alternativa skalan presenteras i figur B1–B3 i Appendix B.

4.1.3 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyg A–C

Istället för att beräkna meritvärdespoäng har vi också beräknat förädlingsvärden som baseras på sannolikheten att få ett "högt" betyg, där högt definieras som A, B eller C. Måttet visar hur bra skolorna är på att höja elever till ett högt betyg eller undvika en sänkning till ett lågt, men bortser helt från variationen mellan olika höga och olika låga betyg. Notabelt är att Centrumskolan nu har ett nollvärde i engelska och hamnar på näst sista plats från att ha haft

det näst högsta respektive det tredje högsta värdet med den officiella och den alternativa meritvärdespoängskalan. Skillnaderna mellan olika skolor blir dock mindre med det här binära sättet att mäta, vilket innebär att små skillnader i förädlingsvärden kan kasta om placeringarna en del, inte minst för små skolor som Centrumskolan. Dessa förädlingsvärden presenteras i figur B4–B6 i Appendix B.

4.1.4 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyget A

Vi har också isolerat det högsta betyget A och beräknat förädlingsvärden baserade på en indikatorvariabel för detta betyg. IES Nacka uppvisar nu det högsta förädlingsvärdet i engelska och ett högt värde även i matematik, men det tredje lägsta värdet i svenska. Kunskapsskolan Saltsjöbaden presterar fortfarande bra, men inte lika överlägset som i de tidigare jämförelserna. Skolans förädlingsvärde är som tidigare överlägset högst i svenska, men däremot inte längre i engelska när vi fokuserar jämförelserna på det högsta betyget A. Dessa förädlingsvärden presenteras i figur B7–B9 i Appendix B.

4.2 Förädlingsvärden baserade på nationella prov

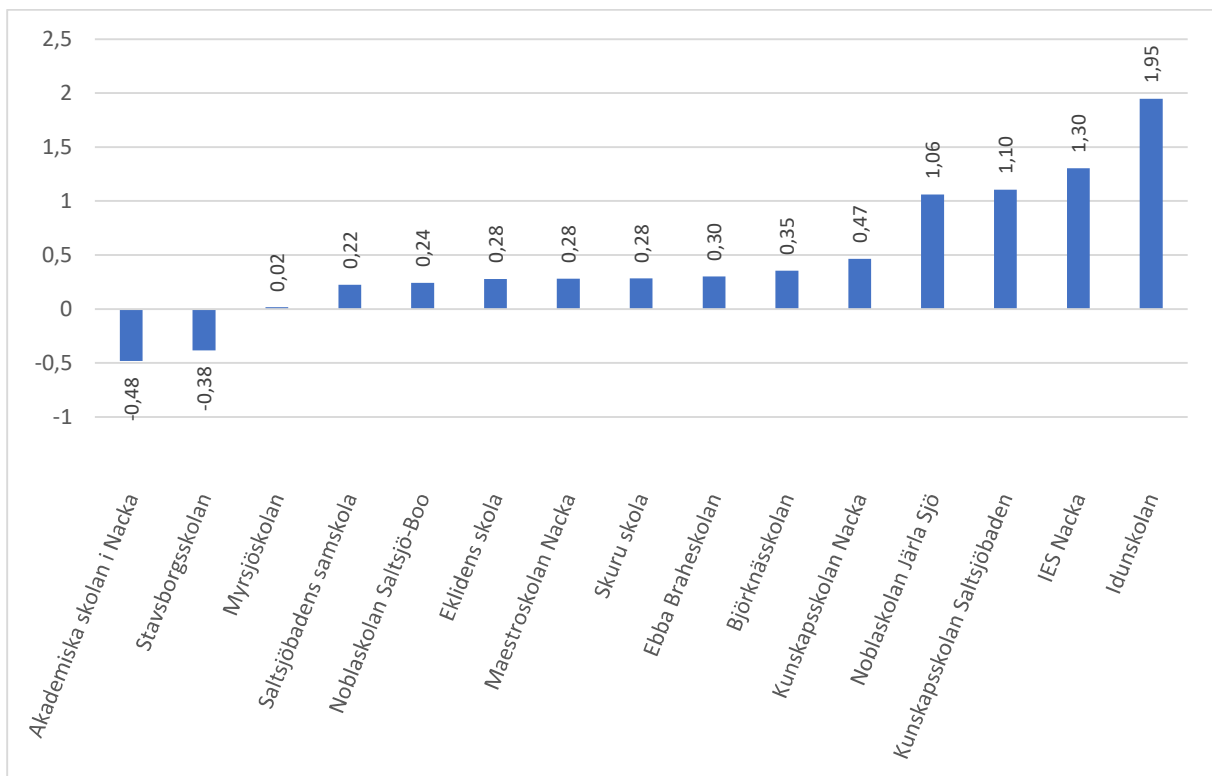
I det här avsnittet presenterar vi förädlingsvärden baserade på nationella prov. Dessa förädlingsvärden beräknas som genomsnitt av meritvärdespoäng för läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19. Läsåret 2017/18 exkluderas eftersom endast en liten minoritet av alla skolor rapporterade in resultat på nationella prov i matematik det läsåret. Läsåret 2019/20 saknas eftersom inga nationella prov skrevs då.⁶

4.2.1 Förädlingsvärden baserade på officiella meritvärdespoäng

Figur 8–10 visar förädlingsvärden baserade på nationella prov. Idunskolan har högst förädlingsvärde i engelska och svenska samt det näst högsta i matematik när jämförelserna baseras på nationella prov. (Som vi redan nämnt saknar Idunskolan förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg på grund av att skolan inte sätter betyg i årskurs 6.) Akademiska skolan i Nacka får genomgående lägre placeringar i rangordningen av förädlingsvärden baserat på nationella prov jämfört med betyg. En direkt jämförelse av förädlingsvärden baserade på betyg och på nationella prov finns i avsnitt 6.

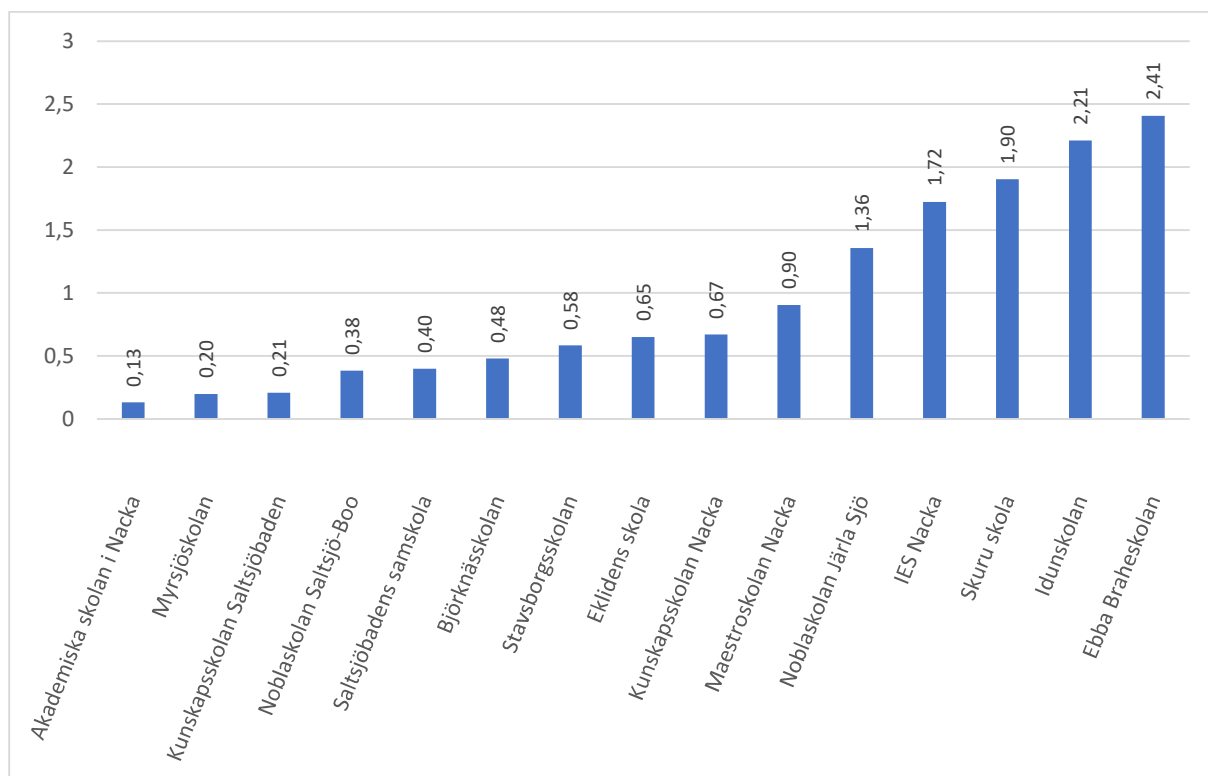
⁶ Vi redovisar inga förädlingsvärden för Centrumskolan baserade på nationella prov eftersom skolans förädlingsvärden baseras på väldigt få elevobservationer (färre än 10).

Figur 8 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på nationella prov, treårsgenomsnitt

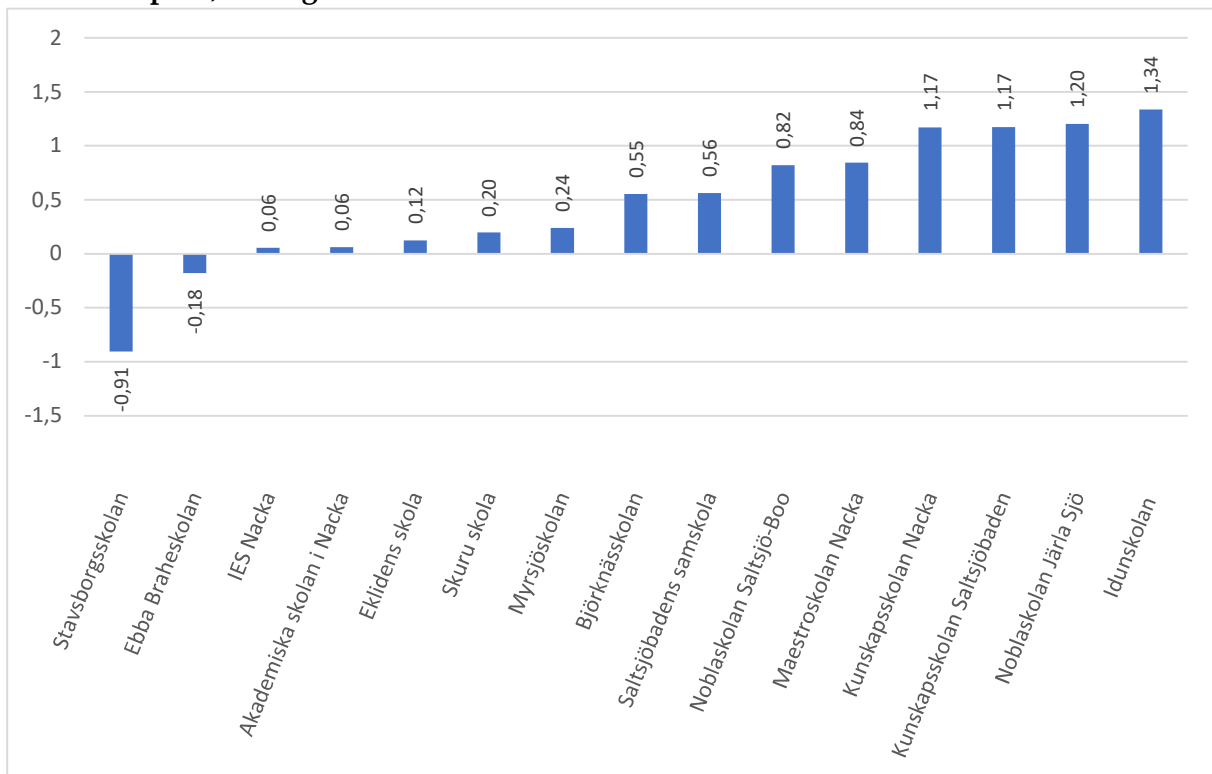
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng på nationella prov i engelska i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur 9 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på nationella prov, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng på nationella prov i matematik i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur 10 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på nationella prov, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng på nationella prov i svenska i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

4.2.2 Förädlingsvärden baserade på en alternativ skala för meritvärdespoäng

Skillnaderna mellan skolorna förändras inte så mycket om vi istället använder den alternativa skalan för meritvärdespoäng. Akademiska skolan i Nacka får bland de allra lägsta förädlingsvärdena i alla tre ämnen även med den alternativa skalan för meritvärdespoäng på nationella prov. Dessa förädlingsvärden presenteras i figur B10–B12 i Appendix B.

4.2.3 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få provbetyg A–C

När vi fokuserar på sannolikheten att få ett högt betyg (A–C) på de nationella proven presterar Ebba Braheskolan väldigt bra i matematik och engelska, men inte i svenska. Dessa förädlingsvärden presenteras i figur B13–B15 i Appendix B.

4.2.4 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyget A

Precis som för förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg har IES Nacka det allra högsta förädlingsvärdet på det nationella provet i Engelska, ett högt värde även i matematik, men ett av de lägsta i svenska när jämförelserna fokuserar på betyget A. Dessa förädlingsvärden presenteras i figur B16–B18 i Appendix B.

4.2.5 Bortfall på nationella prov

Även för individuella skolor har vi beräknat förädlingsvärden baserade på bortfall på nationella prov. Kunskapsskolan Saltsjöbaden har ett högt bortfall på nationella proven i Engelska, givet tidigare provresultat och elevernas bakgrundsvariabler. På de nationella proven i svenska har Saltsjöbadens samskola, IES Nacka och Myrsjöskolan höga förädlingsvärden (det vill säga oväntat höga bortfall). I övrigt är det få skolor som sticker ut i jämförelserna. Dessa förädlingsvärden presenteras i figur B19–B21 i Appendix B.

5. Förädlingsvärden för elevgrupper

Skiljer sig Nackas förädlingsvärde mellan elever med olika bakgrund? För att studera detta aggregerar vi förädlingsvärdena baserade på ämnesbetyg bland (1) elever med invandrarbakgrund och svensk bakgrund, (2) elever med lågutbildade och högutbildade föräldrar, (3) elever med låga och höga tidigare betyg, (4) pojkar och flickor.

5.1 Elever med invandrarbakgrund och svensk bakgrund

Invandrarbakgrund definieras som elever som antingen är födda utomlands (eller inte har något födelseland registrerat) eller har två föräldrar födda utomlands (eller inte har något födelseland registrerat). Övriga elever anses ha svensk bakgrund enligt denna definition.

Figur C1 och C2 i Appendix C visar på små och statistiskt osäkra skillnader mellan förädlingsvärden för elever med utländsk och svensk bakgrund. Skolorna i Nacka kommun har ett något högre förädlingsvärde bland elever med utländsk än bland elever med svensk bakgrund, något som i ännu mindre utsträckning även gäller för andra kommuner i Stockholms län.

5.2 Föräldrarnas utbildning

Vi delar in eleverna i två grupper baserade på föräldrarnas utbildning. Lågutbildade föräldrar har upp till och med treårigt gymnasium, medan högutbildade föräldrar har längre utbildning än så. Figur C3 och C4 i Appendix C visar att uppdelningen efter föräldrarnas utbildningsbakgrund inte påverkar Nacka kommuns förädlingsvärden i någon större utsträckning.

5.3 Tidigare betyg

Vi har också delat in eleverna efter deras tidigare betyg för att se om det finns skillnader mellan elever med låga och höga betyg. För varje ämne delar vi in eleverna efter deras betyg i årskurs 6 i det aktuella ämnet. Vi definierar låga betyg som F, D eller E och höga betyg som C, B eller A. Det framgår tydligt från figur C5 och C6 i Appendix C att Nacka och de andra kommunerna i Stockholms län har högre förädlingsvärden bland elever med höga betyg.

Däremot finns det oavsett elevernas tidigare betyg ingen skillnad mellan Nacka och de andra kommunerna i Stockholms län.

5.4 Pojkar och flickor

Till sist jämför vi förädlingsvärden för pojkar och flickor för sig. Både Nacka och – i mindre utsträckning – de andra kommunerna i Stockholms län har något högre förädlingsvärden bland pojkar än bland flickor i matematik och svenska. I engelska har Nacka exakt samma förädlingsvärde bland pojkar och flickor (och könsskillnaden är väldigt liten för andra kommuner i Stockholms län). Dessa förädlingsvärden redovisas i figur C7 och C8 i Appendix C.

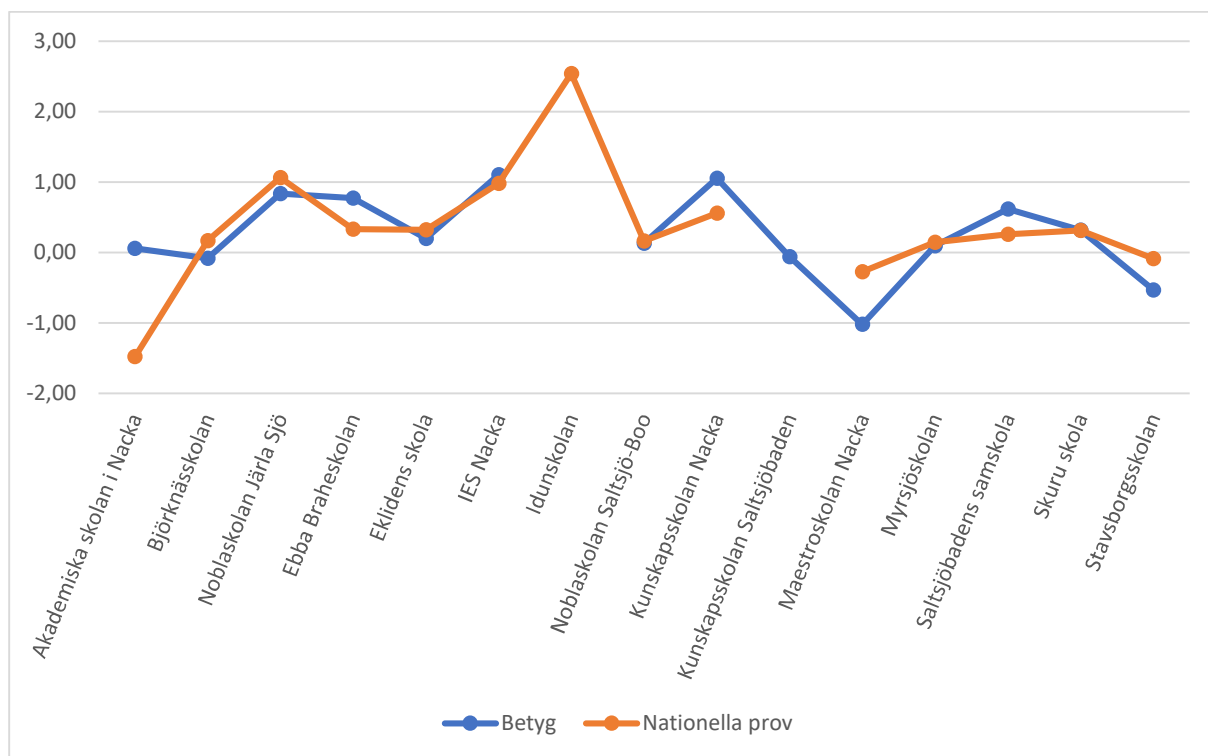
6. Jämförelser av förädlingsvärden baserade på betyg och nationella prov

Figur 11–13 jämför de individuella Nacka-skolornas förädlingsvärden i engelska, matematik och svenska, baserat på ämnesbetyg och nationella prov, för läsåret 2018/19 (det senaste läsåret då båda dessa mått går att beräkna). I alla tre ämnena syns att skolornas förädlingsvärden baserade på betyg följer deras förädlingsvärden baserade på nationella prov. I matematik kan man skönja ett visst mönster av att skolorna tenderar att ha högre förädlingsvärden baserade på nationella prov än baserat på betyg.

Vad gäller de enskilda skolorna så har Akademiska skolan i Nacka högre förädlingsvärden baserade på betyg än på nationella prov i engelska och matematik, men istället ett lägre förädlingsvärde baserat på betyg än på nationella prov i svenska.⁷ Maestroskolan har ett lägre förädlingsvärde baserat på betyg än på nationella prov i engelska, omvänt i matematik och nästan ingen skillnad i svenska.

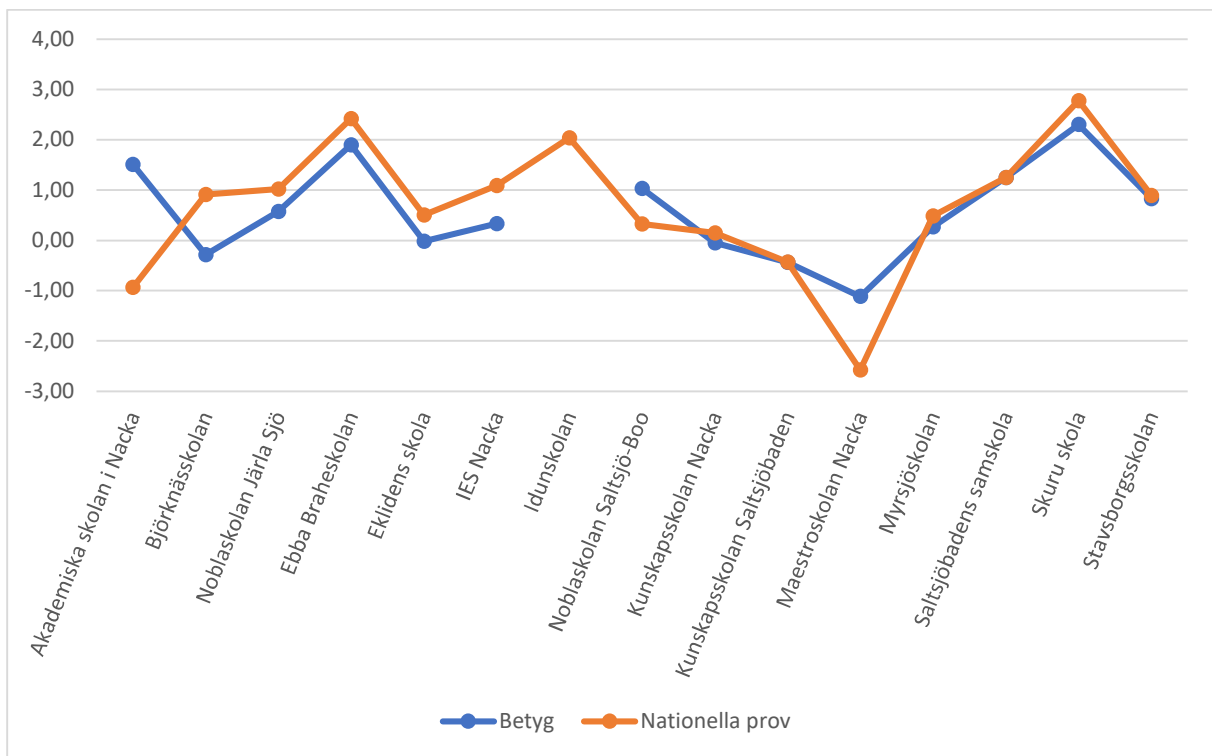
⁷ Som framgår i tabell D10 i Appendix D är Akademiska skolan i Nacka den skola som har överlägset högst bortfall på de nationella proven i årskurs 6 (mellan 50 och 60 procents bortfall). Det är dock inte klart hur det höga bortfallet påverkar provresultaten med tanke på att Akademiska skolan i Nacka har negativa förädlingsvärden baserade på nationella prov i engelska och matematik (som också ligger under förädlingsvärdena baserade på betyg), men ett positivt förädlingsvärde baserat på nationella prov i svenska (som också ligger över förädlingsvärdet baserat på betyg).

Figur 11 Överensstämmelse mellan individuella skolors förädlingsvärden i engelska baserat på ämnesbetyg och nationella prov, 2018/19

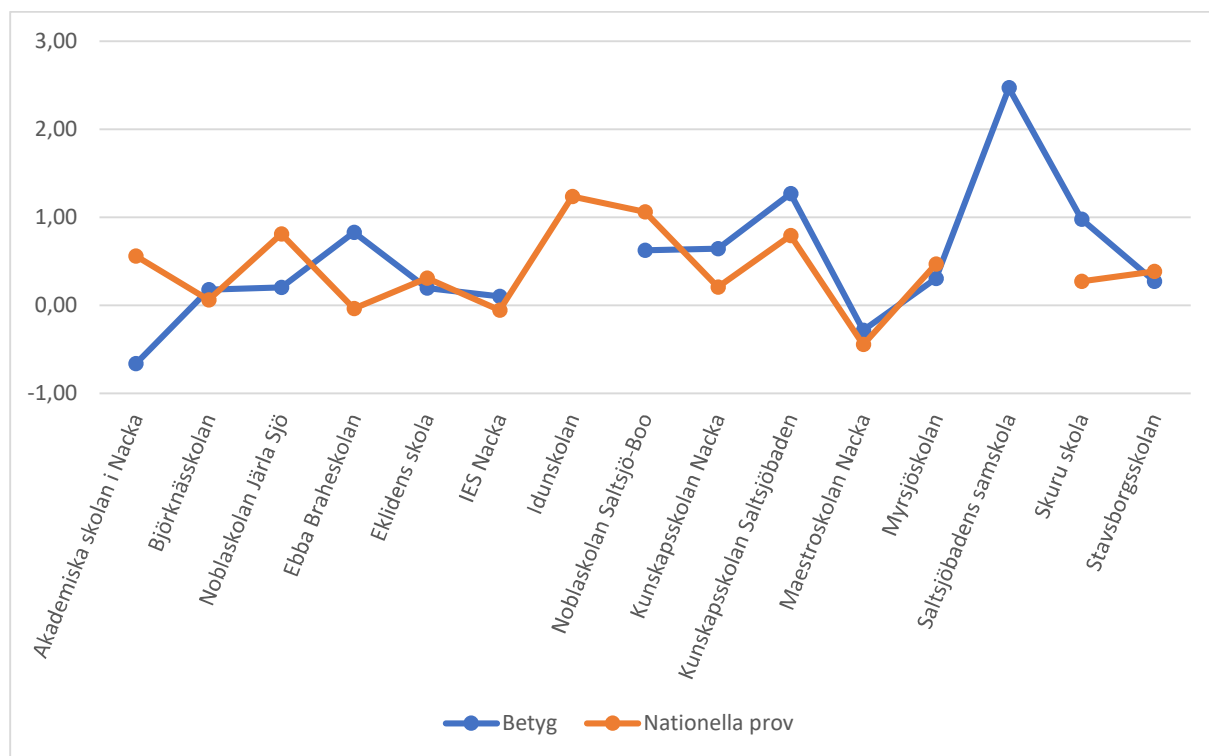
Not: Elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i engelska i årskurs 9. Förädlingsvärden för både betyg och nationella prov är från läsåret 2018/19, det senaste läsåret som nationella prov skrevs.

Figur 12 Överensstämmelse mellan individuella skolors förädlingsvärden i matematik baserat på ämnesbetyg och nationella prov, 2018/19

Not: Elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i matematik i årskurs 9. Förädlingsvärden för både betyg och nationella prov är från läsåret 2018/19, det senaste läsåret som nationella prov skrevs.

Figur 13 Överensstämmelse mellan individuella skolors förädlingsvärden i svenska baserat på ämnesbetyg och nationella prov, 2018/19

Not: Elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i matematik i årskurs 9. Förädlingsvärden för både betyg och nationella prov är från läsåret 2018/19, det senaste läsåret som nationella prov skrevs.

7. Avslutande kommentarer

Den här rapporten visar att skolor i Nacka kommun har högre förädlingsvärden än skolor andra svenska kommuner i genomsnitt i engelska, matematik och svenska. Nackas fördel gäller oavsett om förädlingsvärdena baseras på ämnesbetyg eller på nationella prov.

Däremot finns det ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan förädlingsvärden i Nackas skolor och i skolorna i andra kommuner i Stockholms län.

När vi jämför individuella skolor i Nacka kommun framträder betydande skillnader både mellan skolor i ett ämne och inom skolor mellan ämnen. Skolornas förädlingsvärden baserade på betyg ligger med något undantag nära motsvarande förädlingsvärden baserade på nationella prov.

Nacka kommuns förädlingsvärden skiljer sig inte mycket åt mellan olika elevgrupper. Om något är förädlingsvärdena i matematik och svenska lite högre bland pojkar än bland flickor.

Referenser

Chetty, Raj, John F. Friedman och Jonah E Rockoff. 2014. "Measuring the Impacts of Teachers 1: Evaluating Bias in Teacher Value-Added Estimates." *American Economic Review* 104(9): 2593–2632.

Deming, David J. 2014. "Using School Choice Lotteries to Test Measures of School Effectiveness." *American Economic Review* 104(5): 406–411.

Falck, Oliver och Ludger Woessmann. 2013. "School competition and students' entrepreneurial intentions: international evidence using historical Catholic roots of private schooling." *Small Business Economics* 40(2): 459–478.

Hanushek, Eric A., Susanne Link och Ludger Woessmann. 2013. "Does school autonomy make sense everywhere? Panel estimates from PISA." *Journal of Development Economics* 104: 212–232.

Holmlund, Helena, Anna Sjögren och Björn Öckert. 2019. "Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan." Bilaga 7 till Långtidsutredningen 2019. SOU 2019:40.

Appendix A. Data och metod

Studiens population utgörs av elever i årskurs 9 som var registrerade i en svensk skola det analyserade läsåret. Våra beräknade förädlingsvärden utgår från elevernas betygspoäng i engelska, matematik och svenska i årskurs 9 och även i årskurs 6, hämtade från Skolverkets elevregister. Uppgifter om skolor är hämtade från Skolenhetsregistret. Hela datamaterialet har tillhandhållits av SCB.

Tabell A1 innehåller en mer detaljerad beskrivning av bakgrundsvariablerna och deras källor.

Tabell A1. Bakgrundsvariabler

Variabel	Beskrivning	Källa
Kön	Juridiskt kön enligt folkbokföringen där 1=man och 2=kvinnor.	SCB, Registret över totalbefolkningen
Ålder vid ankomst till Sverige	Senaste invandringsår minus födelseår. Individer utan invandringsår tilldelas värdet -1.	SCB, Registret över totalbefolkningen och egna beräkningar
Födelseland	Grupperad födelsevärldsdel (enligt EU28) i 11 kategorier: Sverige, Norden utom Sverige, EU28 utom Norden, Europa utom EU28 och Norden, Afrika, Asien, Nordamerika, Oceanien, Sovjetunionen, Sydamerika, Statslös.	SCB, Registret över totalbefolkningen
Faderns födelseland	Grupperad födelsevärldsdel, fader (enligt EU28). Samma kategorier som Födelseland.	SCB, Registret över totalbefolkningen
Moderns födelseland	Grupperad födelsevärldsdel, moder (enligt EU28). Samma kategorier som Födelseland.	SCB, Registret över totalbefolkningen
Faderns disponibla inkomst	Disponibel inkomst (individens delkomponent), treårigt genomsnitt för fadern.	SCB, Inkomst- och taxeringsregistret och egna beräkningar
Moderns disponibla inkomst	Disponibel inkomst (individens delkomponent), treårigt genomsnitt för modern.	SCB, Inkomst- och taxeringsregistret och egna beräkningar
Faderns utbildning	Faderns utbildningsnivå, enligt SUN2000 i 7 kategorier: Förgymnasial utbildning kortare än 9 år, Förgymnasial utbildning 9 år, Gymnasial utbildning högst 2-årig, Gymnasial utbildning 3 år, Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år, Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre (exkl. forskarutbildning), Forskarutbildning.	SCB, Utbildningsregistret
Moderns utbildning	Moderns utbildningsnivå, enligt SUN2000. Samma kategorier som Faderns utbildning.	SCB, Utbildningsregistret

Bortfallet i kontrollvariablerna är generellt lågt, det som kan nämnas är att Ålder vid ankomst till Sverige saknas för elever som observeras läsåret 2019/20. För att säkerställa att vi använder så stor del av populationen som möjligt tillskriver vi observationer med bortfall på kontrollvariablerna värdet noll samt inkluderar indikatorer för bortfall. Liknande metoder för att ta hänsyn till bortfall i bakgrundsvariabler används ofta i utbildningsforskning (t.ex. Falck och Woessmann 2013; Hanushek, m.fl. 2013).

Beräkningarna av förädlingsvärden följer Holmlund m.fl. (2019, s. 215–217) och i våra huvudspecifikationer estimerar vi följande regressionsmodell för ämnesbetyg eller nationella prov:

$$P_{is}^{\text{åk}9} = \alpha P_{is}^{\text{åk}6} + \beta X_i + \mu_s + \varepsilon_{is}$$

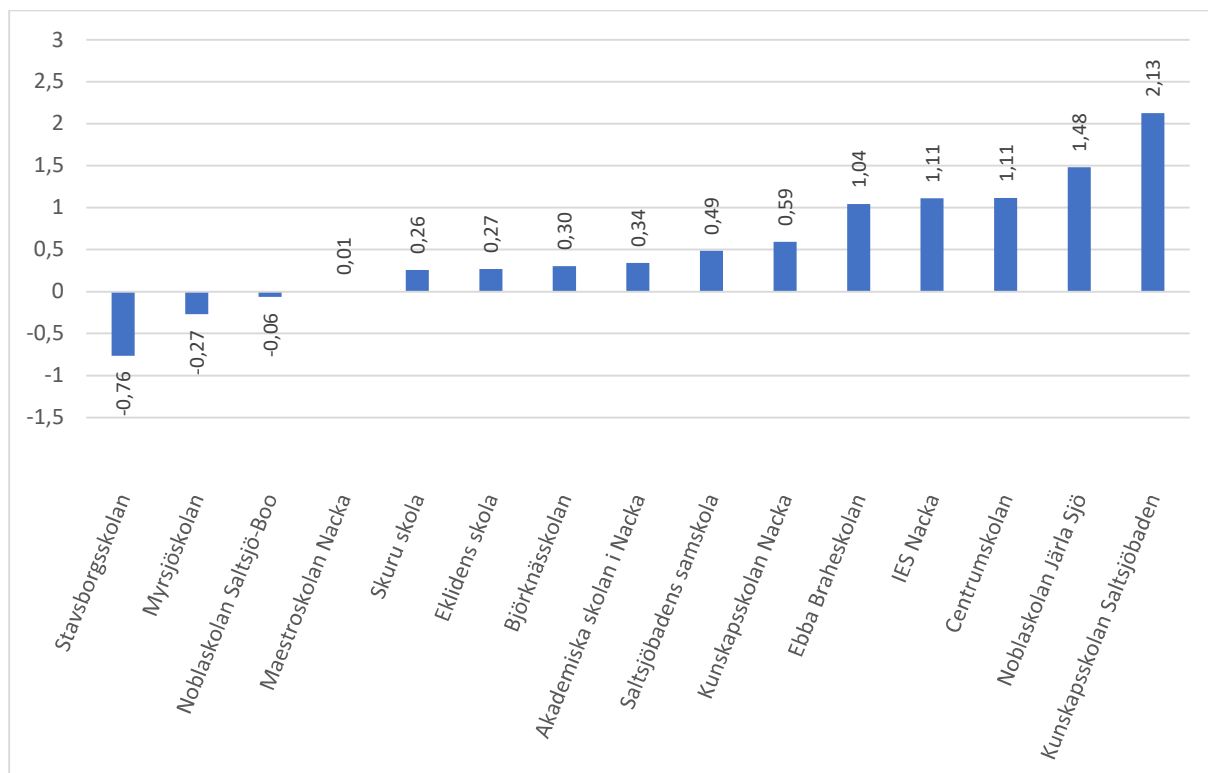
där $P_{is}^{\text{åk}9}$ är betygspoängen i årskurs 9 i matematik, engelska eller svenska för elev i som går på skola s , medan $P_{is}^{\text{åk}6}$ är betygspoängen för samma elev i i matematik, engelska och svenska i årskurs 6. För varje ämne i årskurs 9 kontrollerar vi alltså för betygspoängen i alla tre ämnen i årskurs 6. Bakgrundsvariablerna från Tabell A1 finns i vektorn X_i . Ekvationen innehåller även en skolnivåeffekt, μ_s , och en felterm, ε_{is} . Vi klustrar regressionens standardfel på skolnivå. Förädlingsvärdet för skola j är enligt denna modell:

$$FV_j = \frac{1}{n_j} \sum_{i \text{ om } s=j} (P_{is}^{\text{åk}9} - (\alpha P_{is}^{\text{åk}6} + \beta X_i)),$$

där n_j är antalet elever på skola j . För varje ämne inkluderas elever som har registrerade betygspoäng i årskurs 9 i beräkningarna. Bland dessa elever hanteras avsaknaden av betygspoäng i årskurs 6 med en dummyvariabel som anger denna avsaknad.

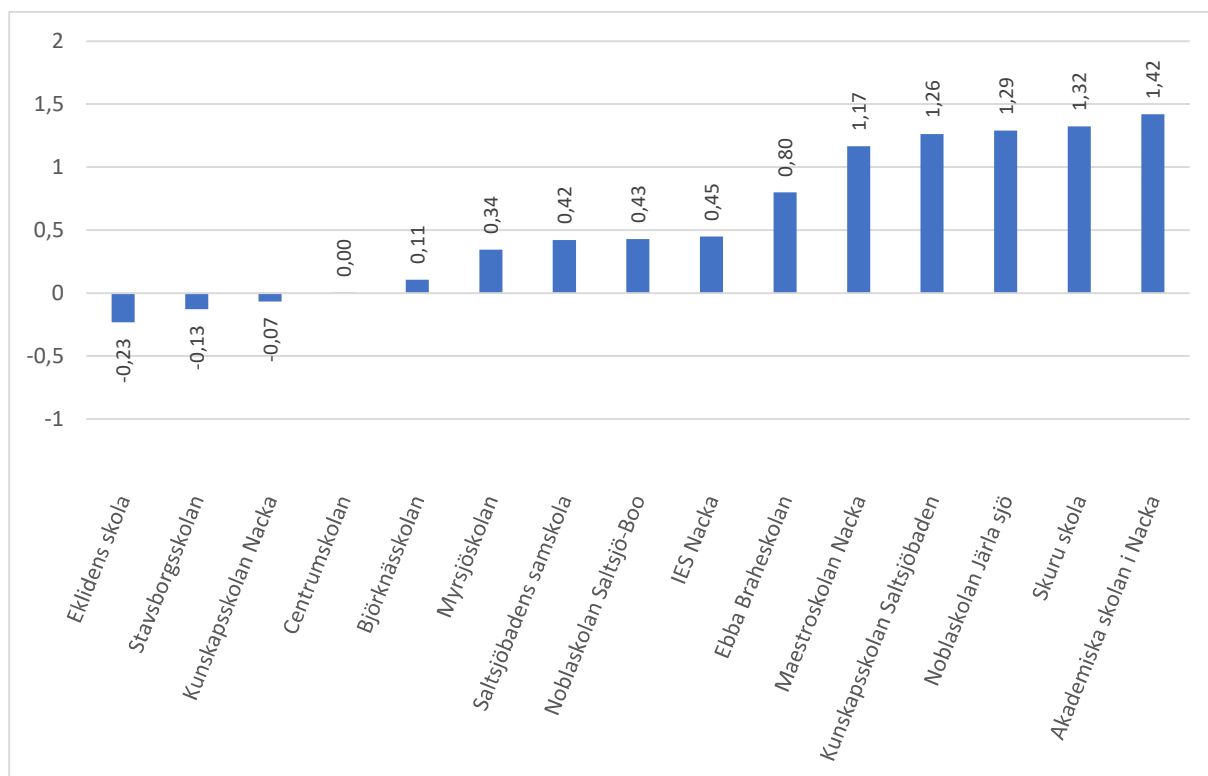
Appendix B. Alternativa utfallsmått

Figur B1 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på ämnesbetyg, alternativ skala för meritpoäng, treårsgenomsnitt

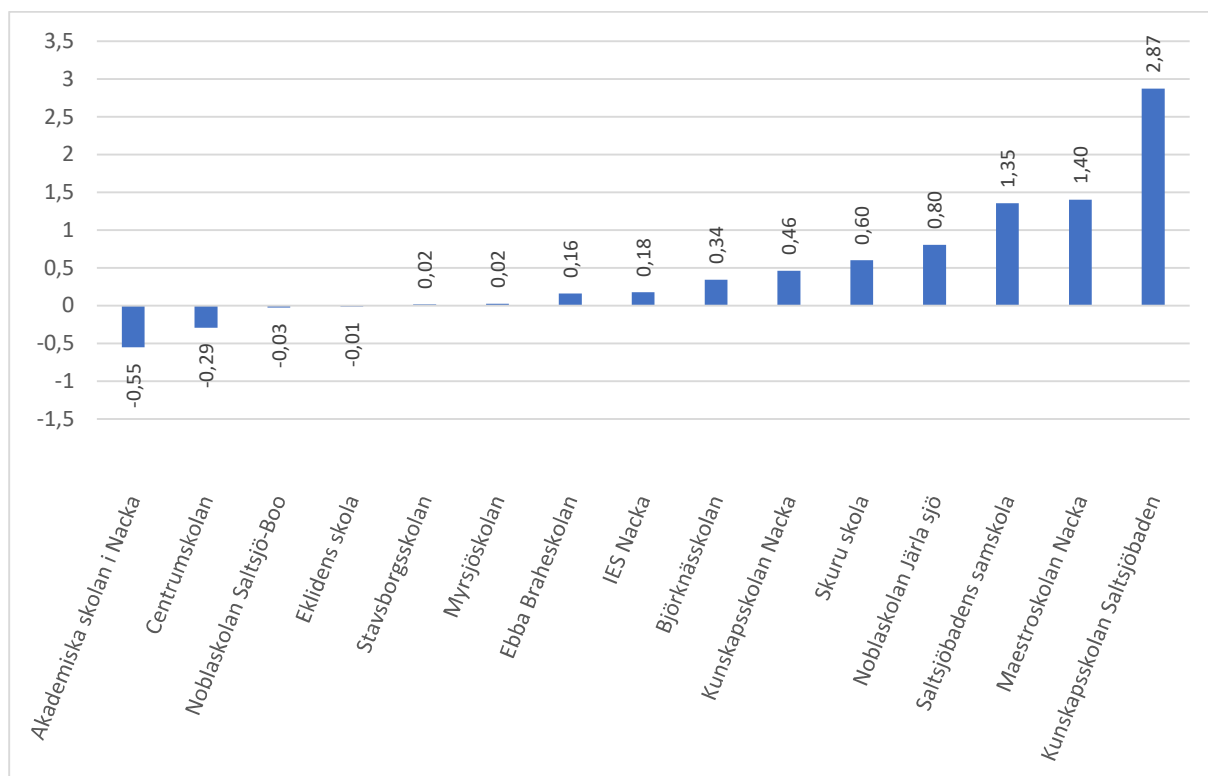
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i engelska i årskurs 9 enligt en alternativ skala där F ger 7,5 poäng, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B2 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserat på ämnesbetyg, alternativ skala för meritpoäng, treårsgenomsnitt

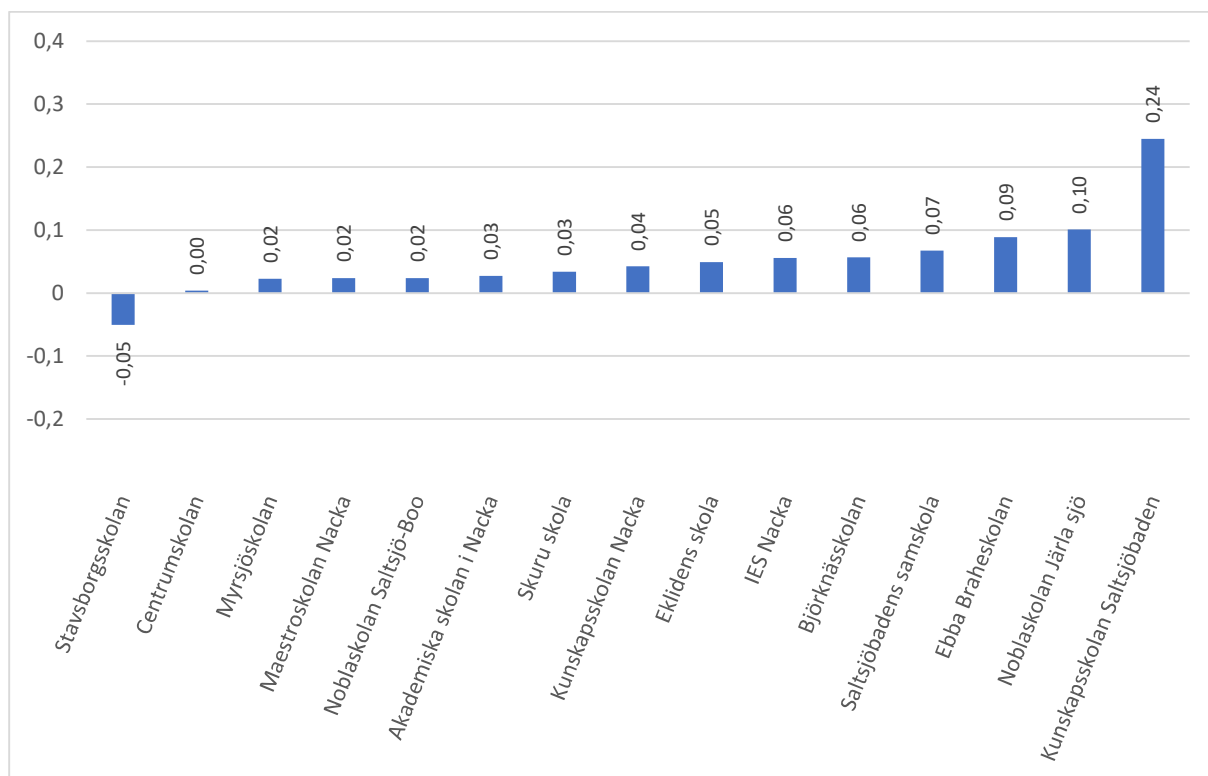
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i matematik i årskurs 9 enligt en alternativ skala där F ger 7,5 poäng, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B3 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserat på ämnesbetyg, alternativ skala för meritpoäng, treårsgenomsnitt

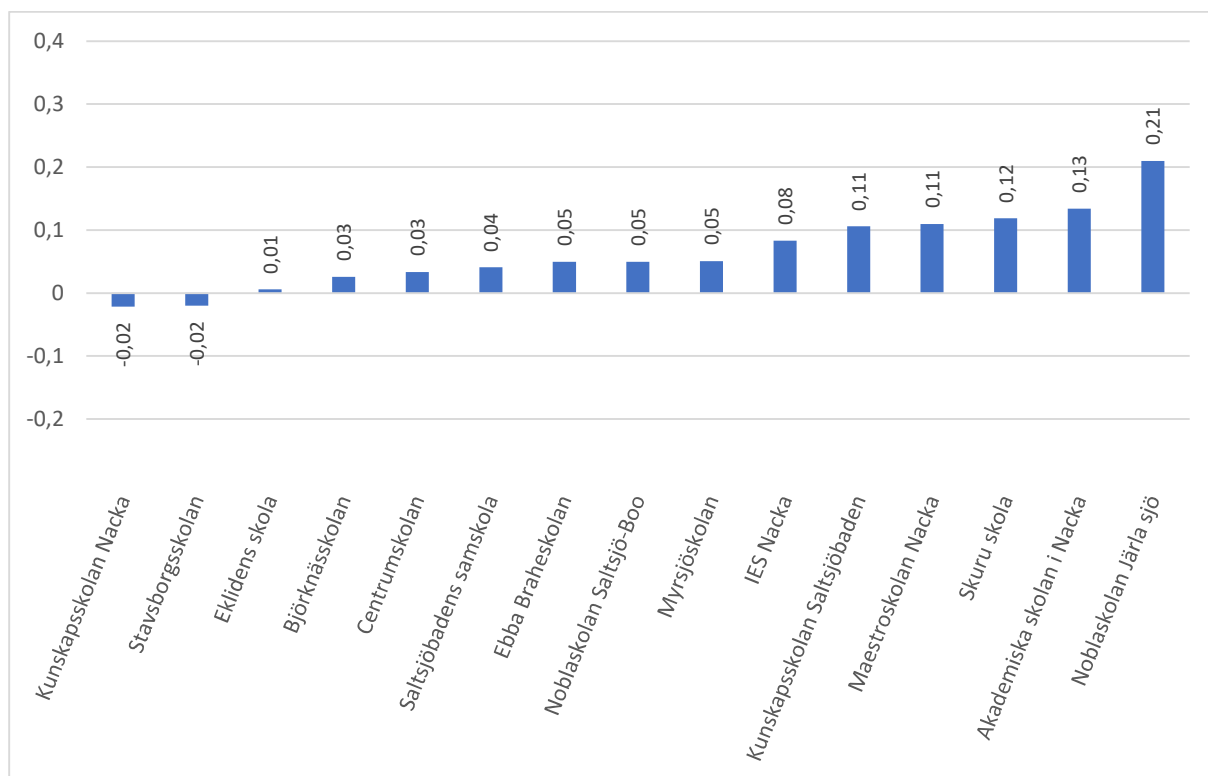
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i svenska i årskurs 9 enligt en alternativ skala där F ger 7,5 poäng, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B4 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få ämnesbetyg A–C, treårsgenomsnitt

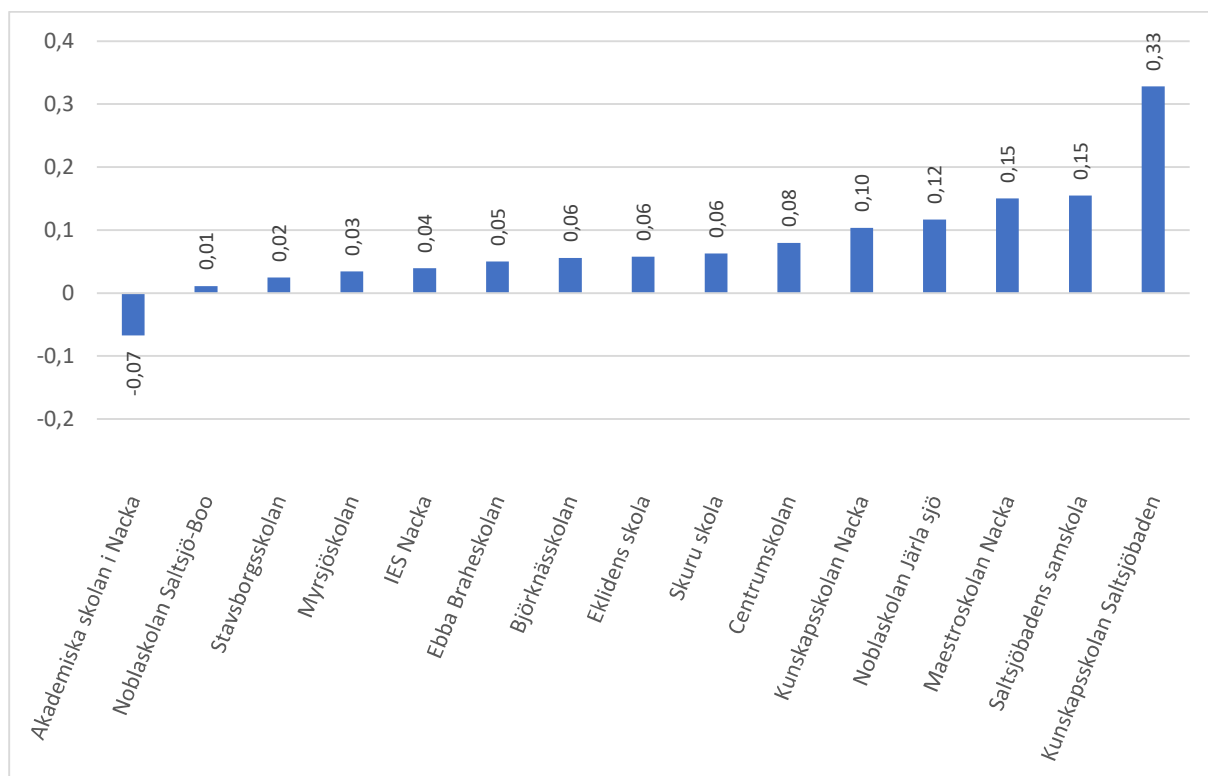
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få ämnesbetyg A, B eller C i engelska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B5 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade sannolikheten att få ämnesbetyg A–C, treårsgenomsnitt

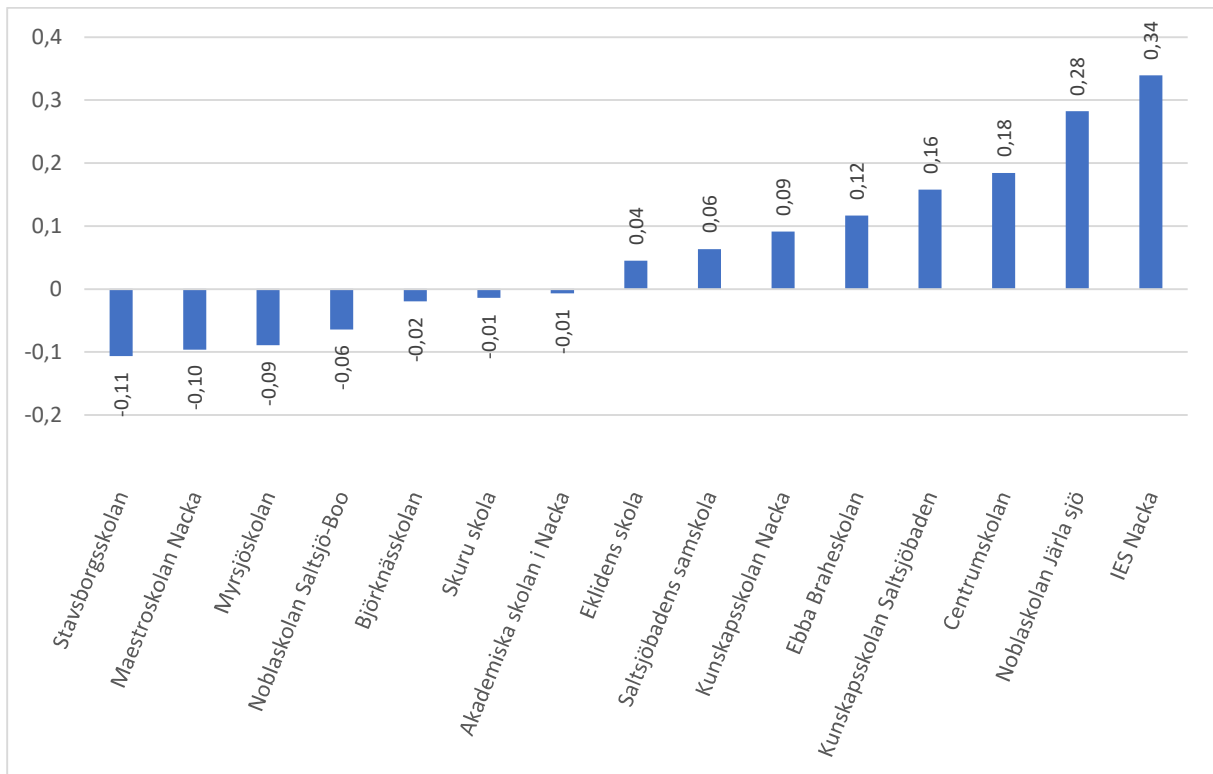
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få ämnesbetyg A, B eller C i matematik i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B6 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få ämnesbetyg A–C, treårsgenomsnitt

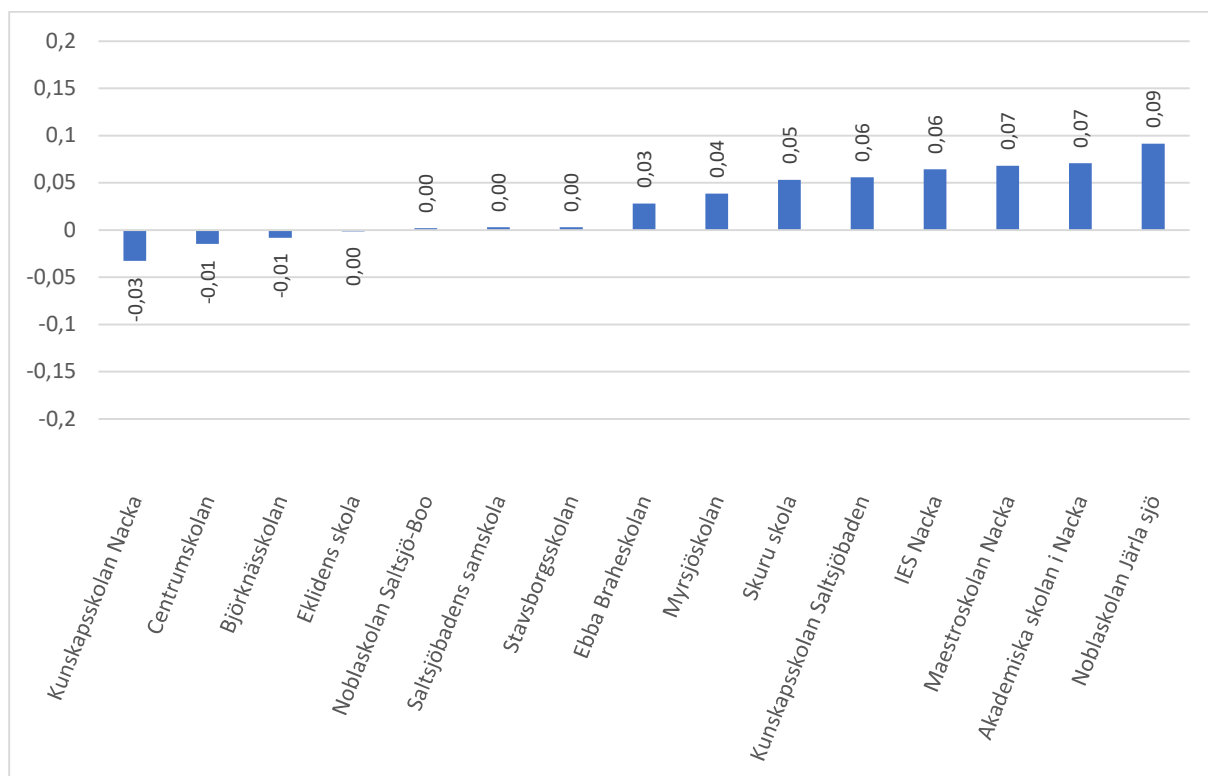
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få ämnesbetyg A, B eller C i svenska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B7 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få ämnesbetyget A, treårsgenomsnitt

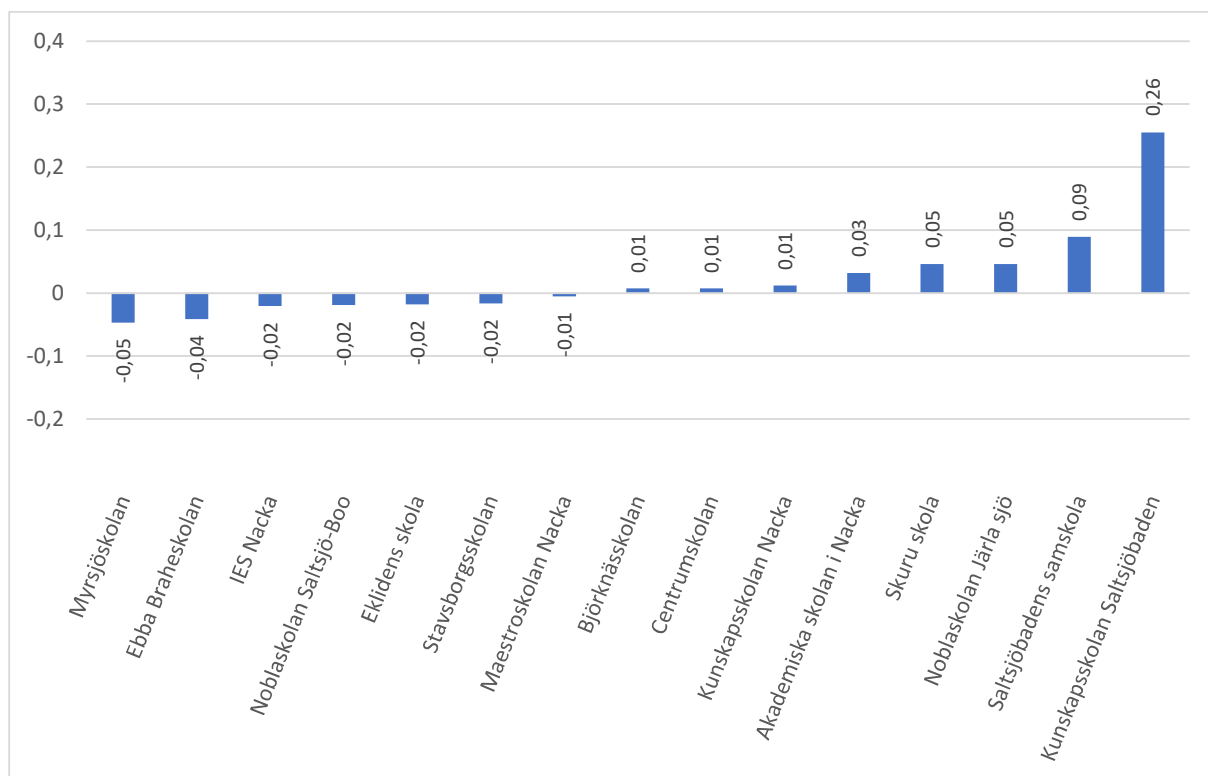
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få ämnesbetyget A i engelska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B8 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade sannolikheten att få ämnesbetyget A, treårsgenomsnitt

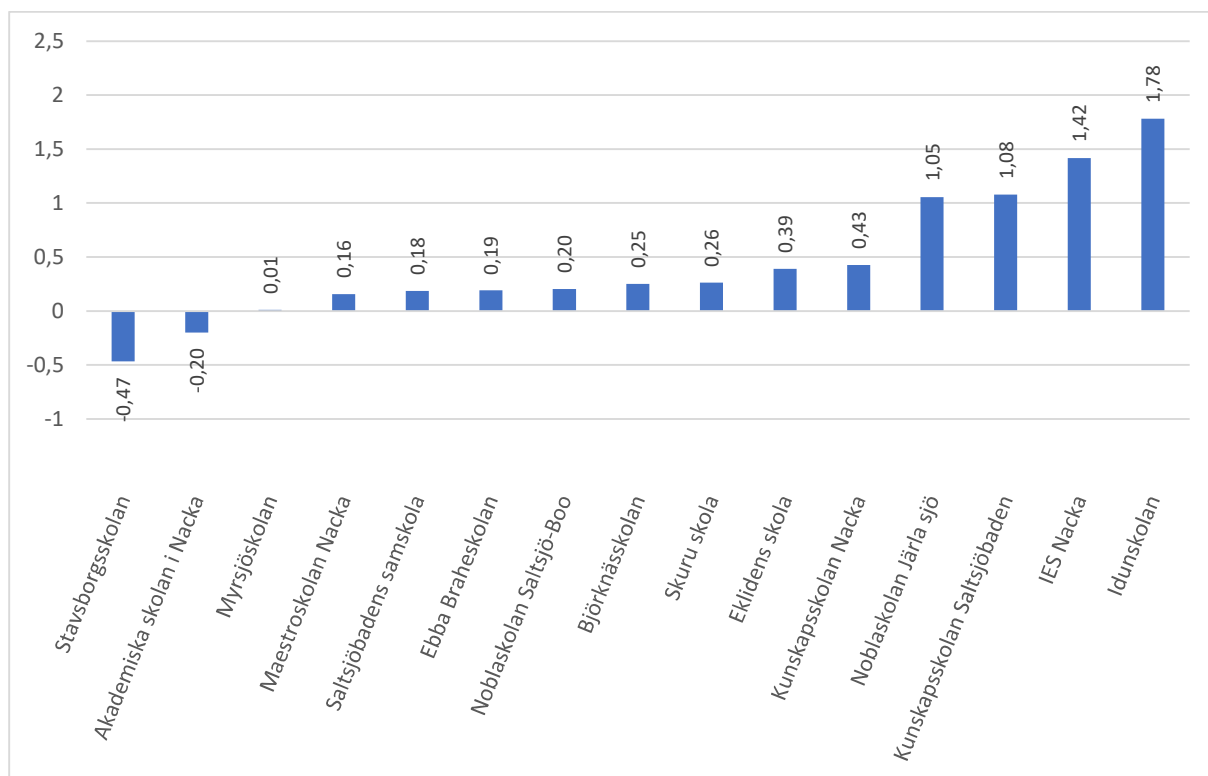
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få ämnesbetyget A i matematik i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B9 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade sannolikheten att få ämnesbetyget A, treårsgenomsnitt

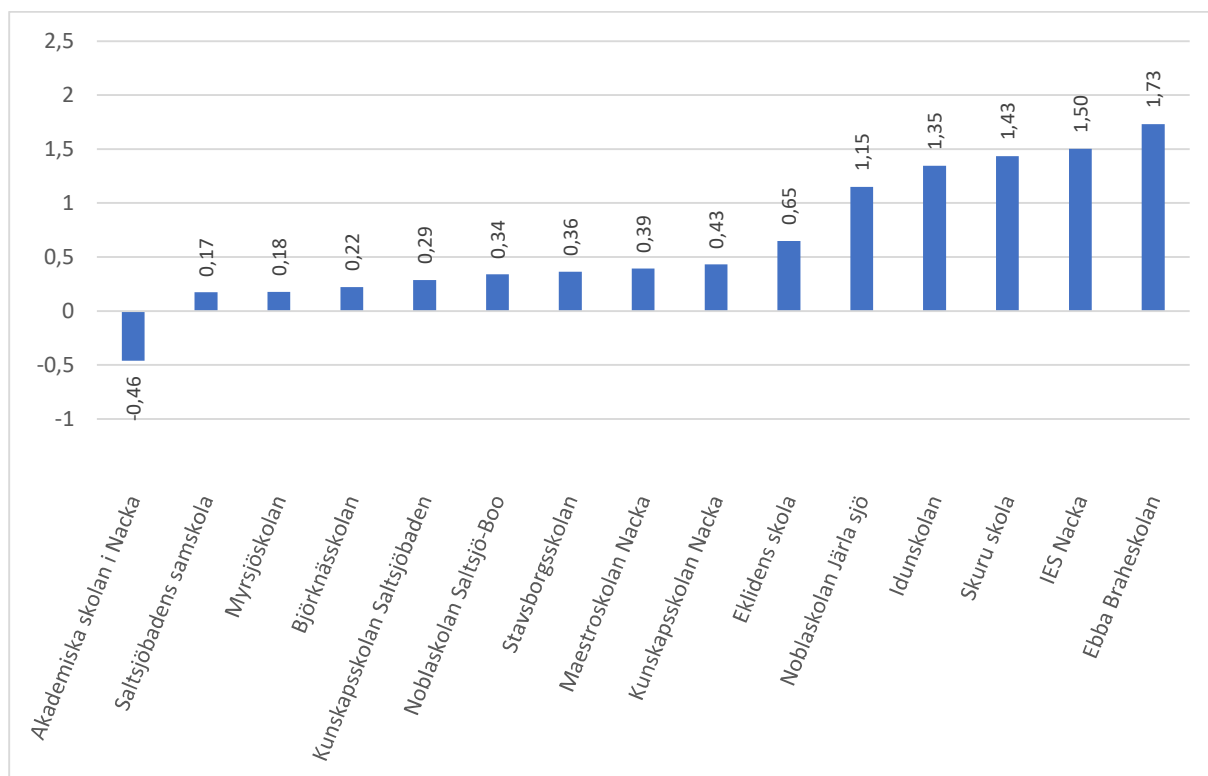
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få ämnesbetyget A i svenska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20.

Figur B10 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på nationella prov, alternativ skala för meritpoäng, treårsgenomsnitt

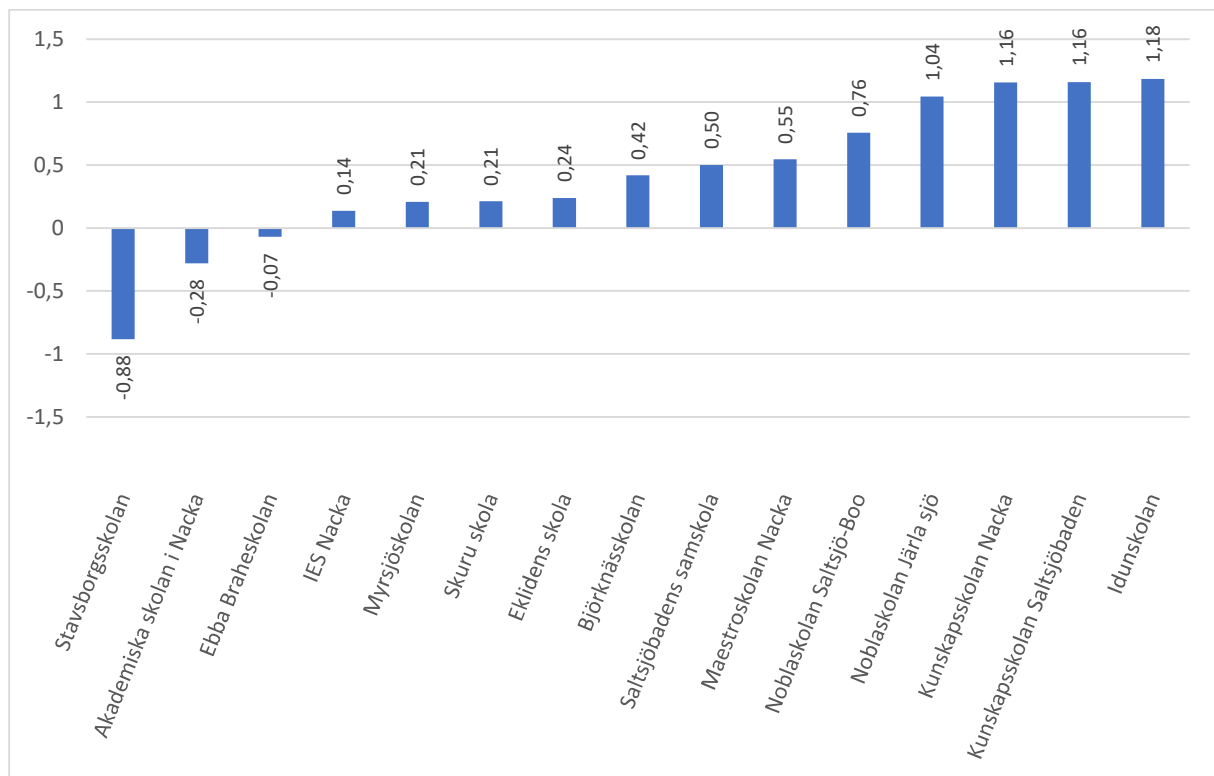
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng på nationella prov i engelska i årskurs 9 enligt en alternativ skala där F ger 7,5 poäng, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B11 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på nationella prov, alternativ skala för meritpoäng, treårsgenomsnitt

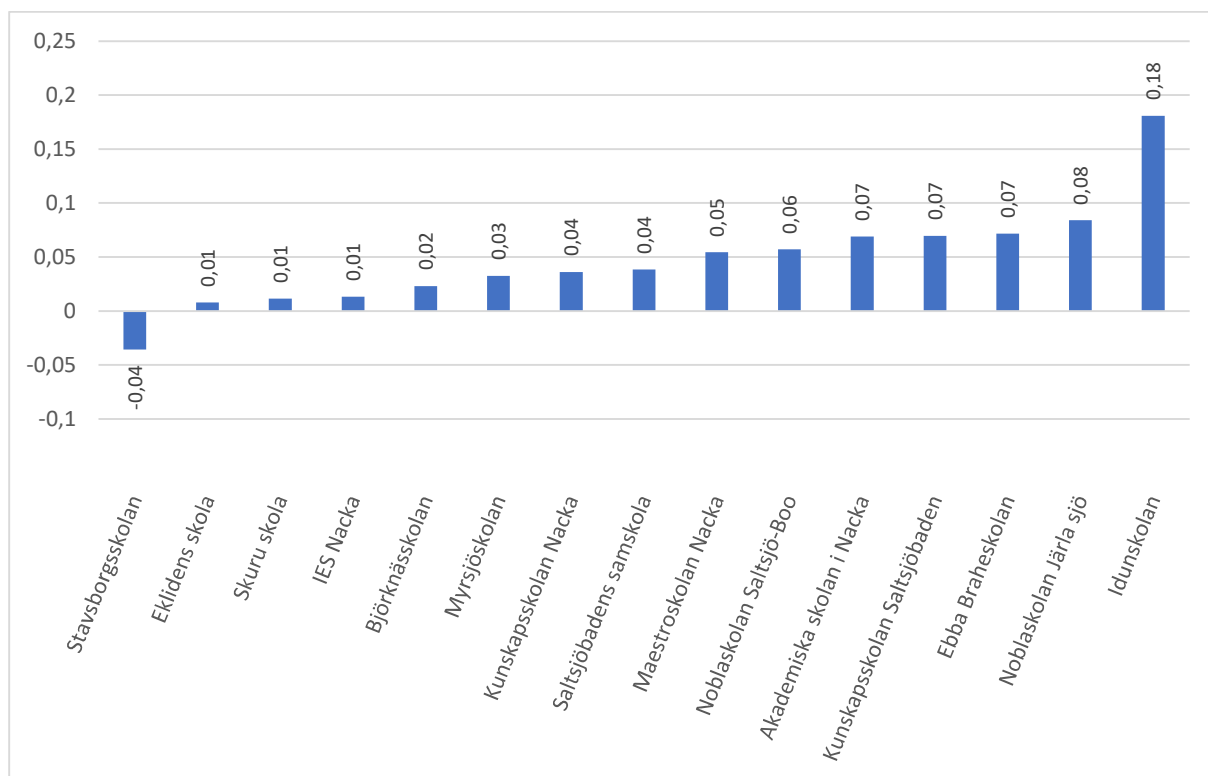
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng på nationella prov i matematik i årskurs 9 enligt en alternativ skala där F ger 7,5 poäng, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B12 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på nationella prov, alternativ skala för meritpoäng, treårsgenomsnitt

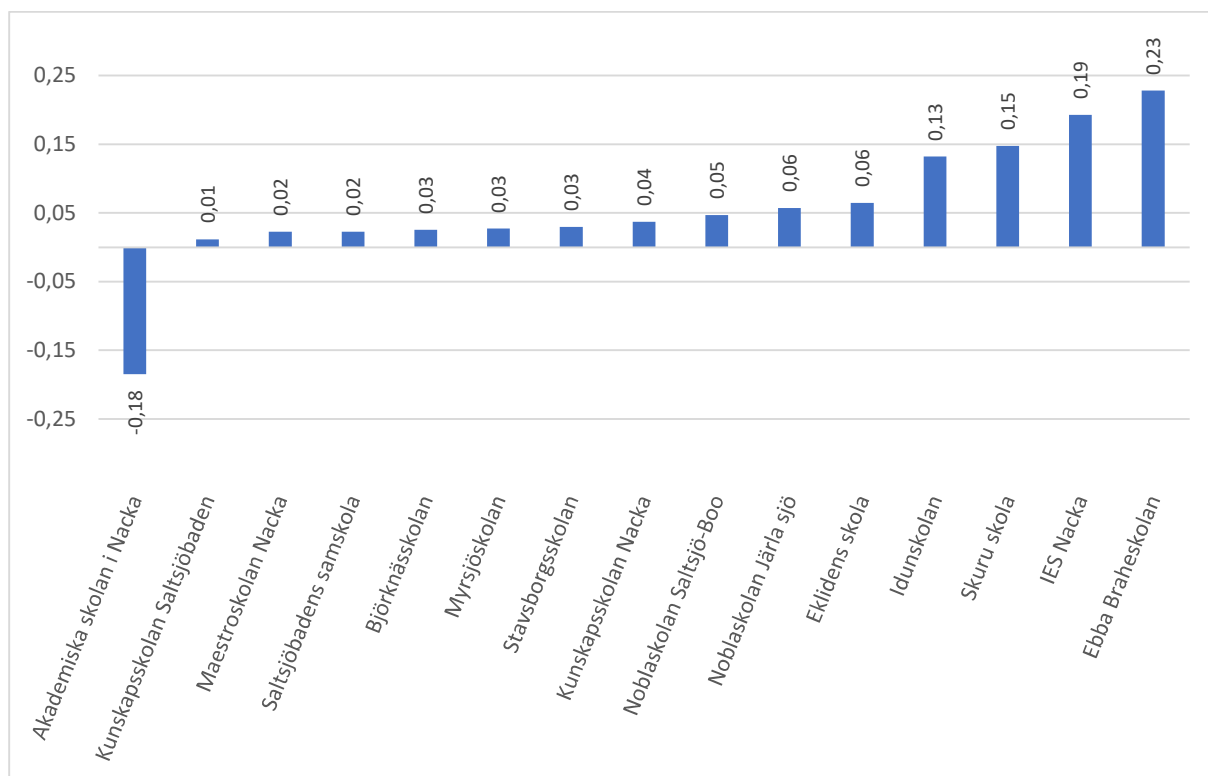
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av genomsnittliga meritvärdespoäng på nationella prov i svenska i årskurs 9 enligt en alternativ skala där F ger 7,5 poäng, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B13 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få provbetyg A–C på nationella prov, treårsgenomsnitt

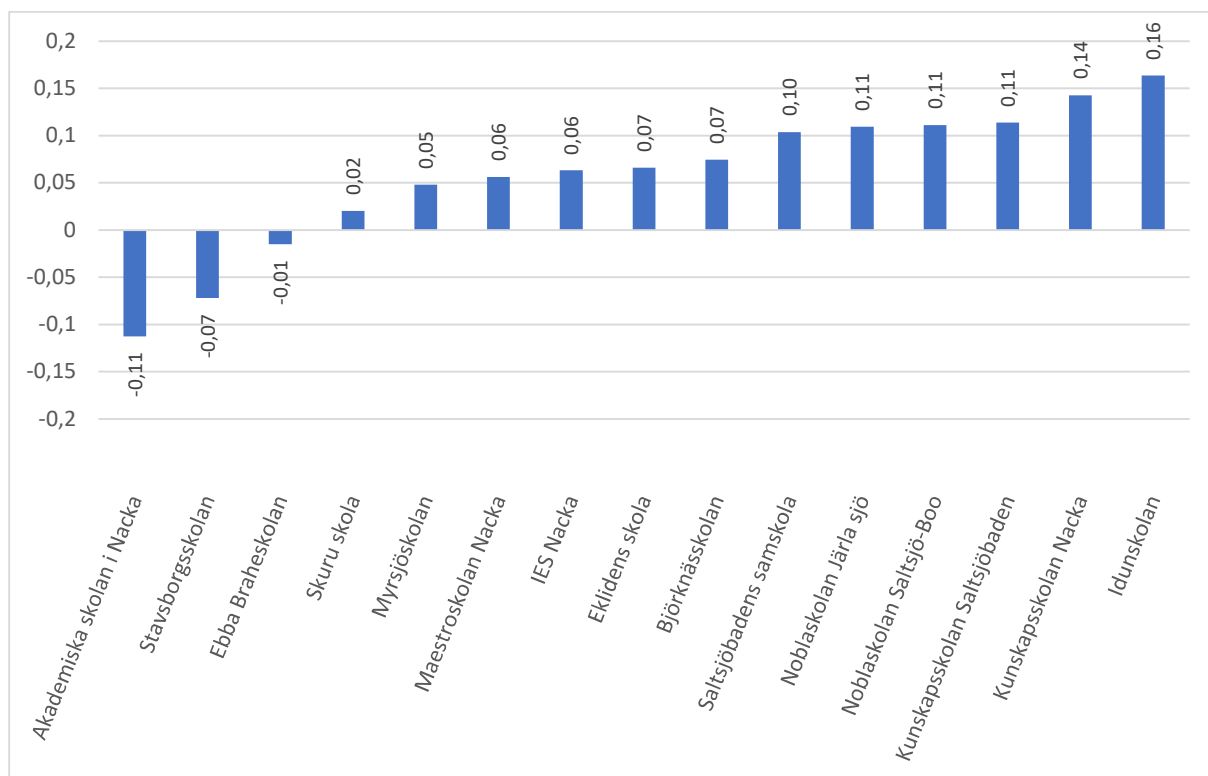
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få provbetyg A, B eller C i engelska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B14 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få provbetyg A–C på nationella prov, treårsgenomsnitt

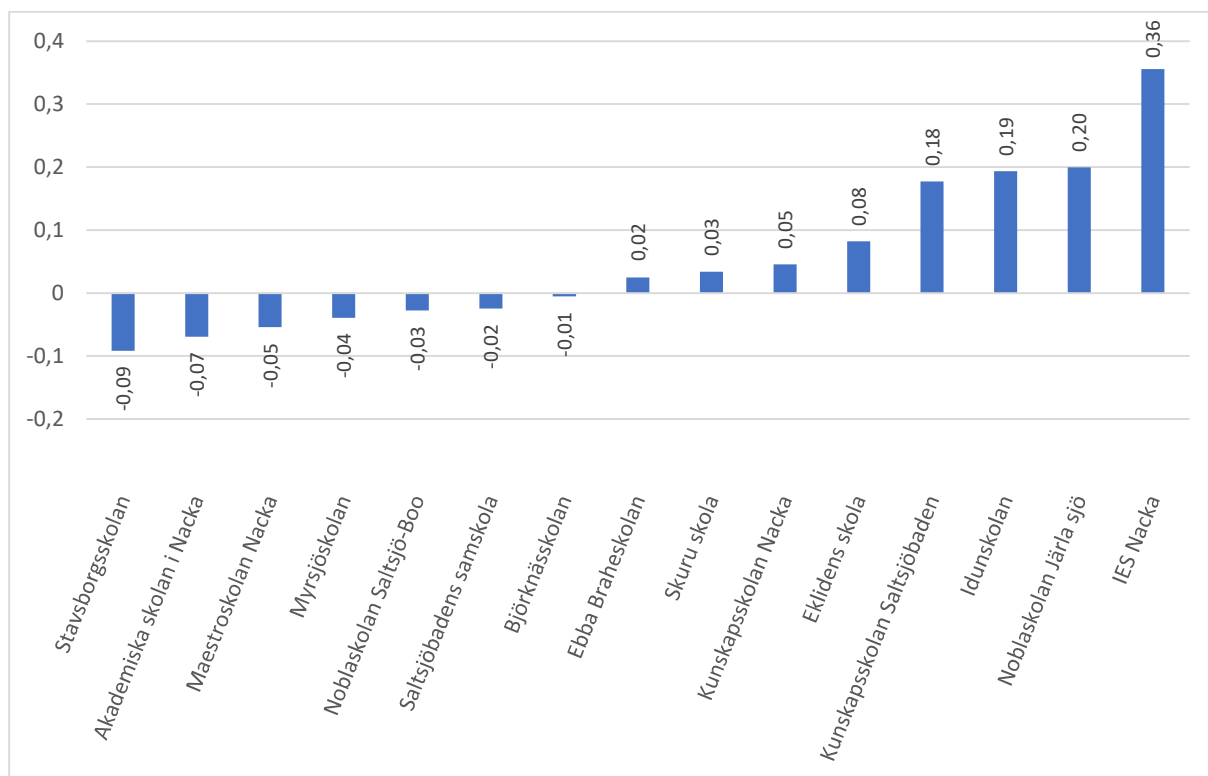
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få provbetyg A, B eller C i matematik i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B15 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få provbetyg A-C på nationella prov, treårsgenomsnitt

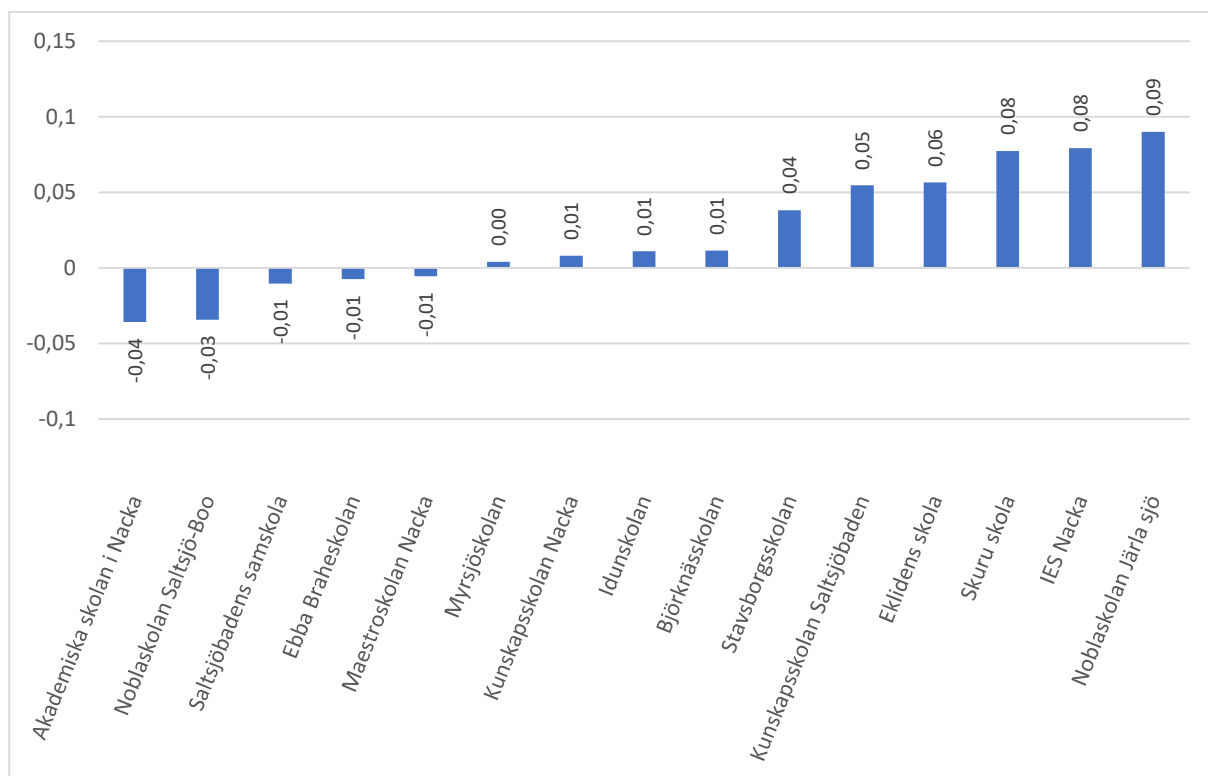
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få provbetyg A, B eller C i svenska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B16 Förädlingsvärden i engelska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få provbetyget A på nationella prov, treårsgenomsnitt

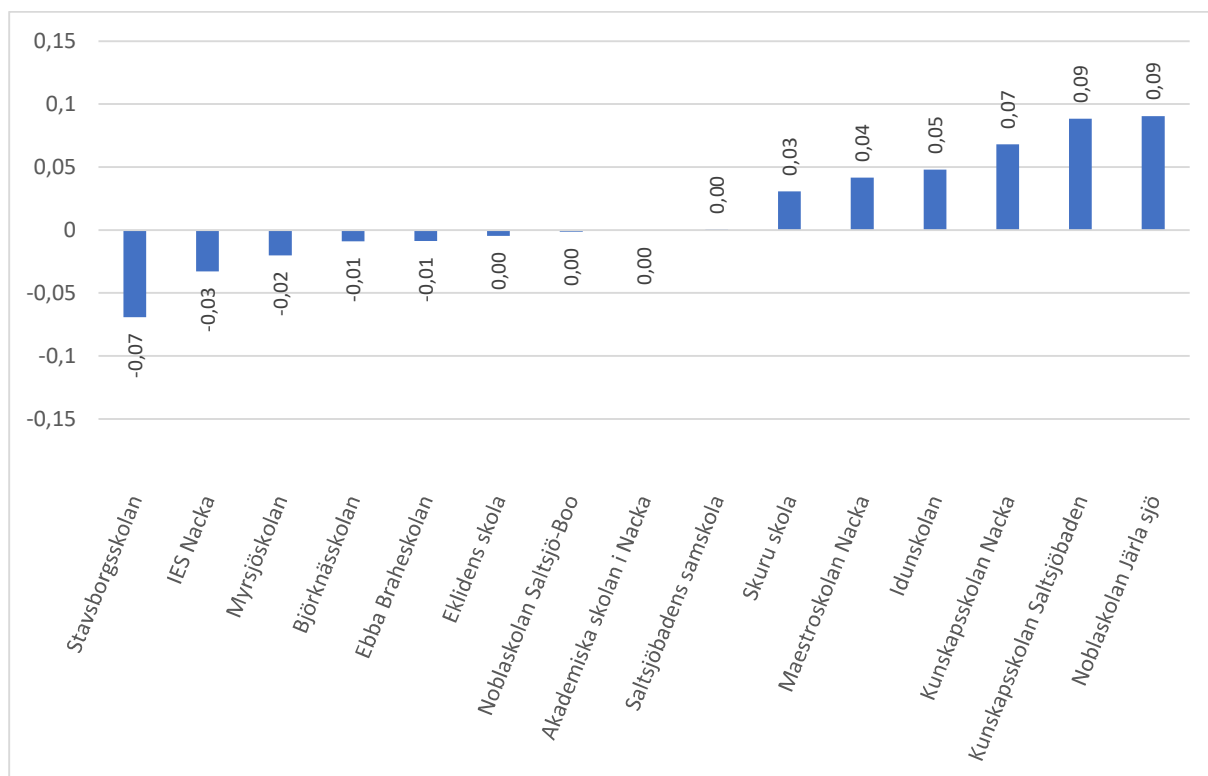
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få provbetyget A i engelska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B17 Förädlingsvärden i matematik för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få provbetyget A på nationella prov, treårsgenomsnitt

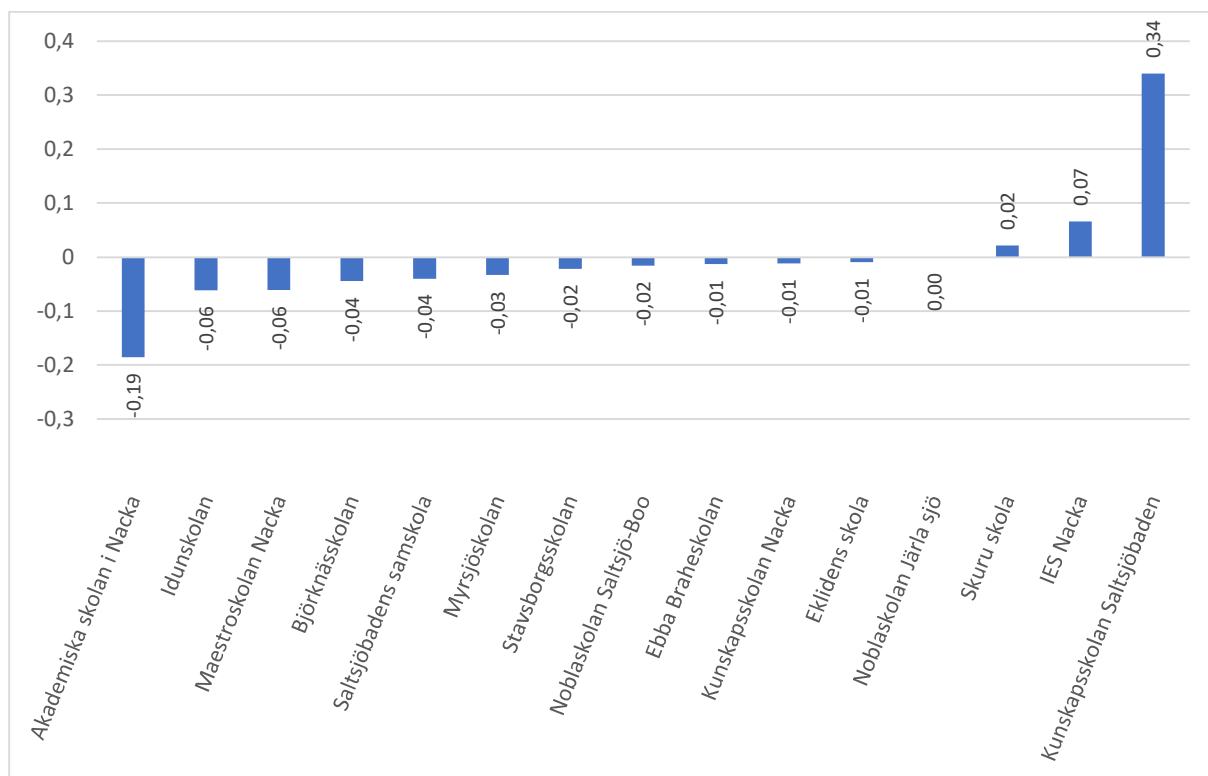
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få provbetyget A i matematik i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B18 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på sannolikheten att få provbetyget A på nationella prov, treårsgenomsnitt

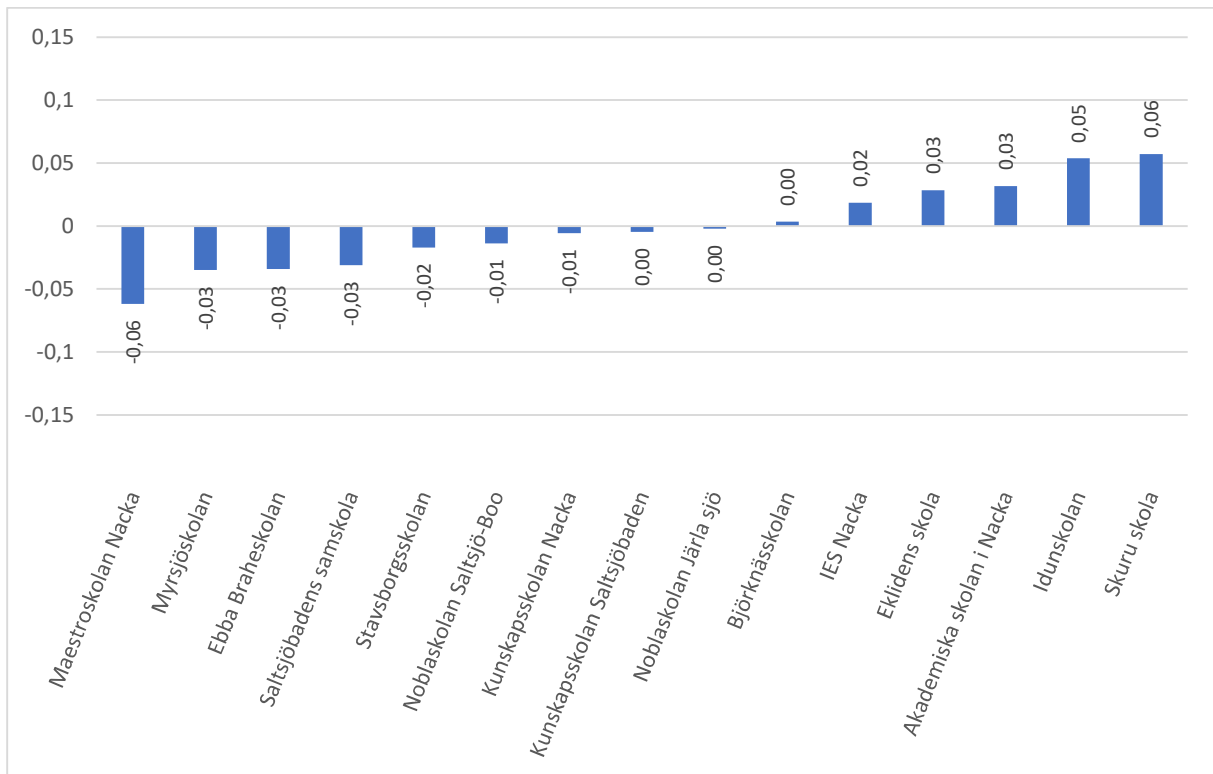
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden i form av sannolikheten att få provbetyget A i svenska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B19 Förädlingsvärden för individuella skolor i Nacka kommun baserade på bortfall på nationella prov i engelska, treårsgenomsnitt

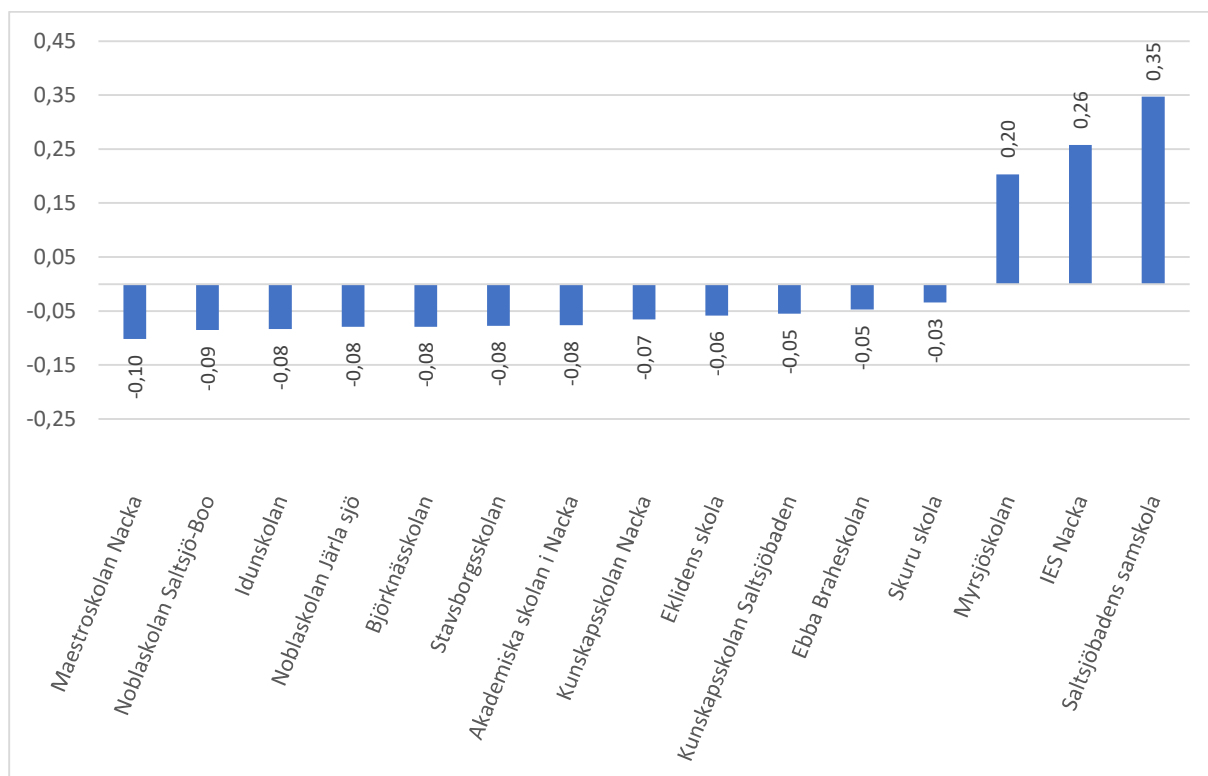
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på bortfall på nationella prov i engelska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B20 Förädlingsvärden för individuella skolor i Nacka kommun baserade på bortfall på nationella prov i matematik, treårsgenomsnitt

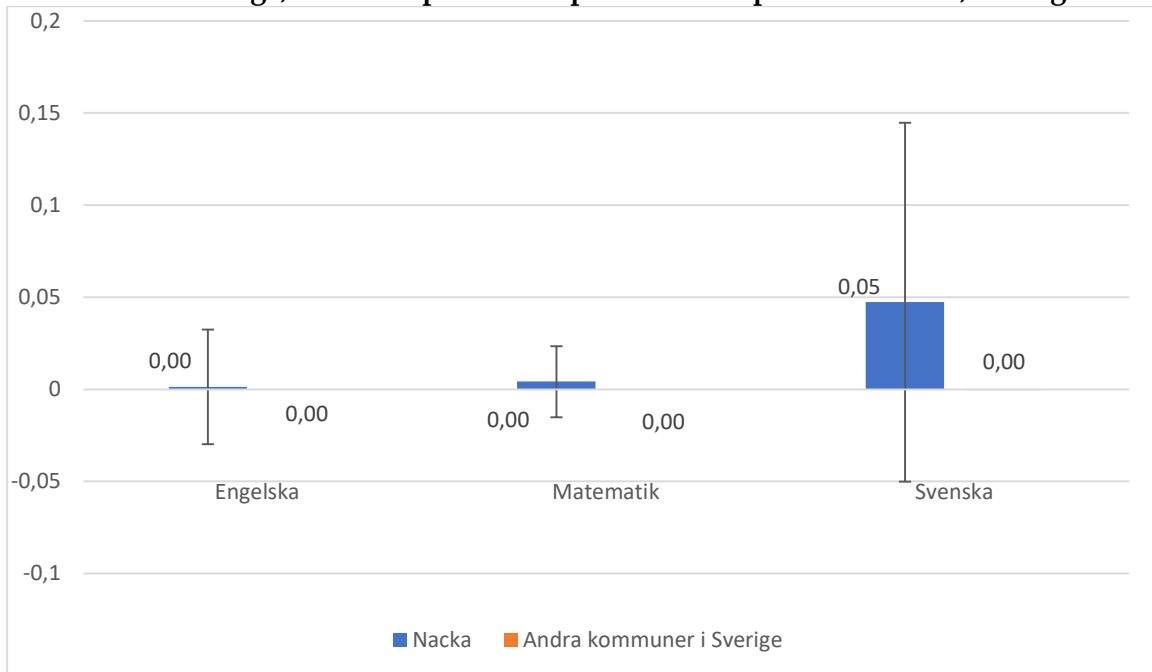
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på bortfall på nationella prov i matematik i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B21 Förädlingsvärden i svenska för individuella skolor i Nacka kommun, baserade på bortfall på nationella prov i svenska, treårsgenomsnitt

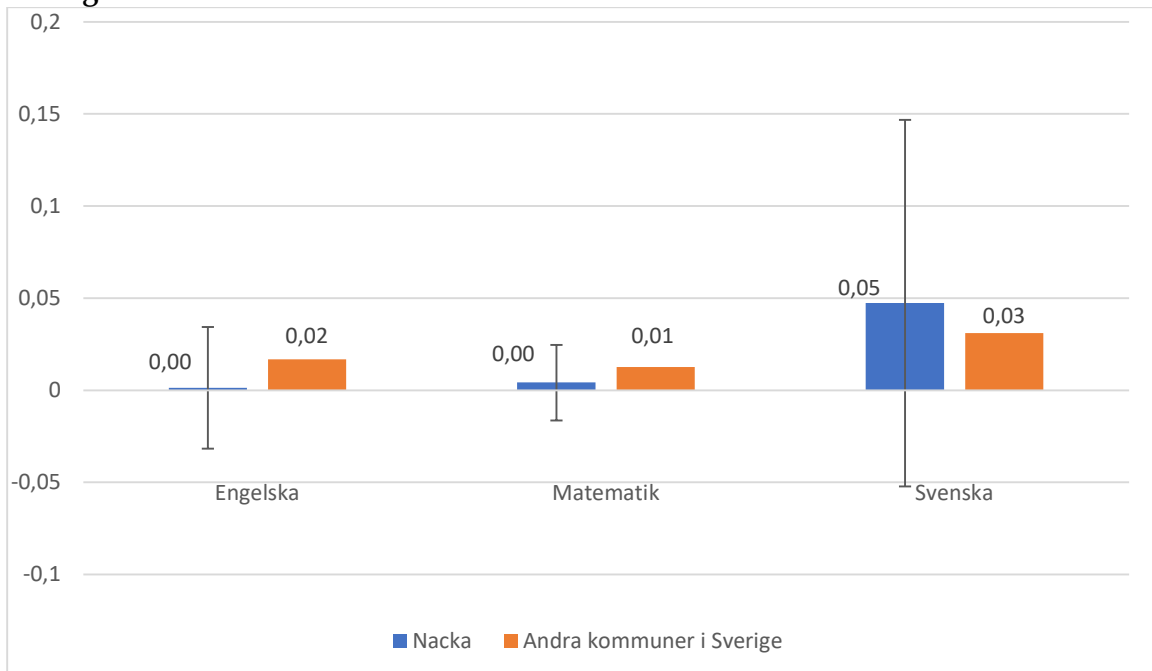
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på bortfall på nationella prov i svenska i årskurs 9, som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19.

Figur B22 Förädlingsvärden för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i andra kommuner i Sverige, baserade på bortfall på nationella prov i årskurs 9, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på bortfall på nationella prov i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå).

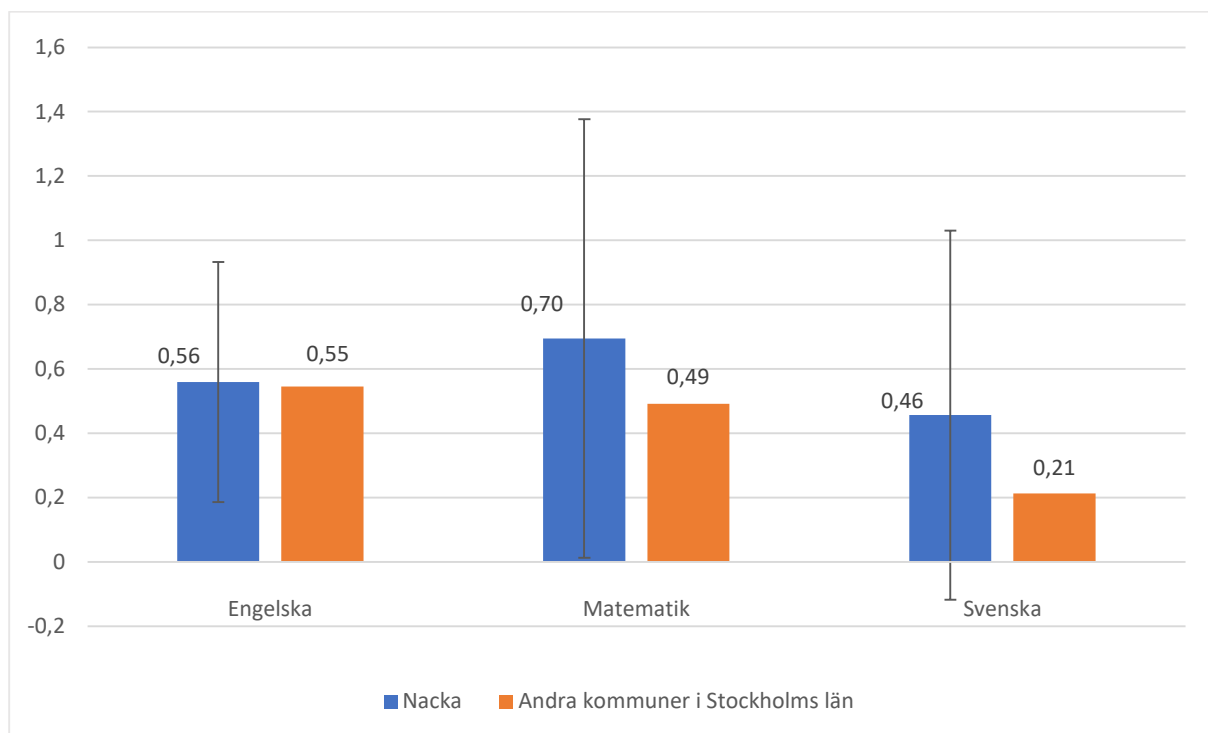
Figur B23 Förädlingsvärden för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i andra kommuner i Stockholms län, baserade på bortfall på nationella prov i årskurs 9, treårsgenomsnitt

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på bortfall på nationella prov i årskurs 9 som ett genomsnitt över läsåren 2015/16, 2016/17 och 2018/19. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå).

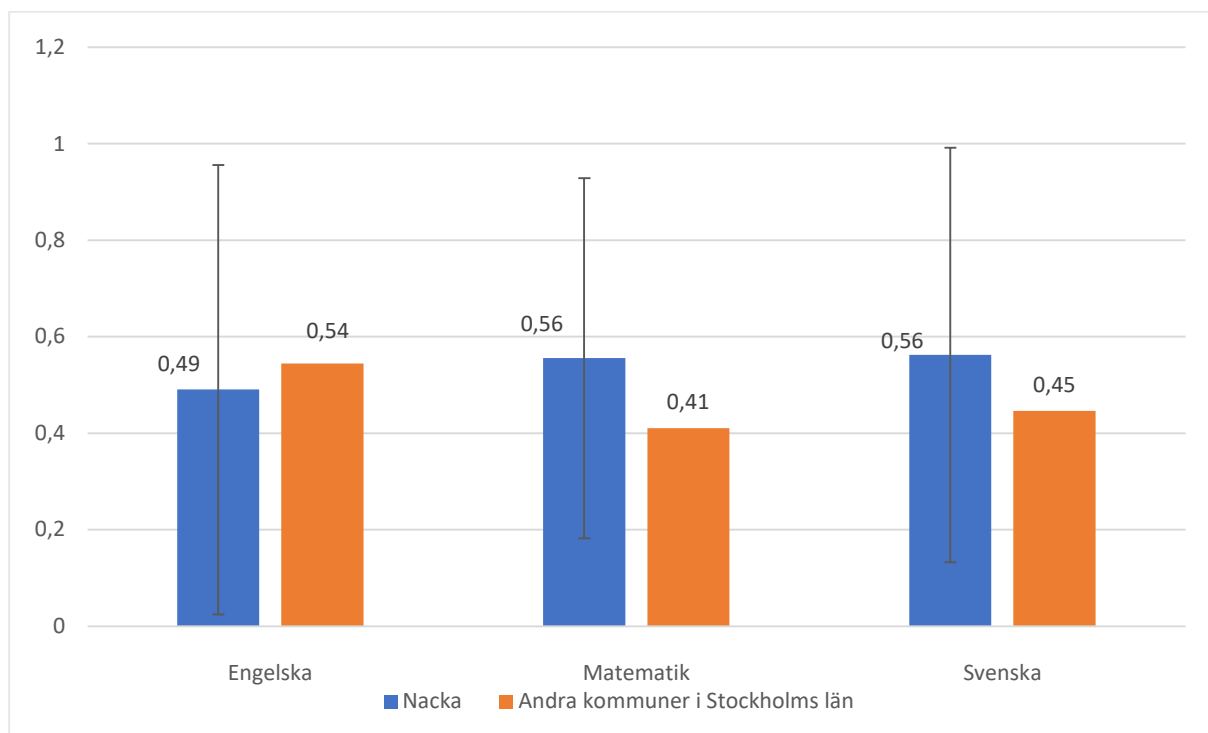
Appendix C. Förädlingsvärden för elevgrupper

Figur C1 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, elever med utländsk bakgrund

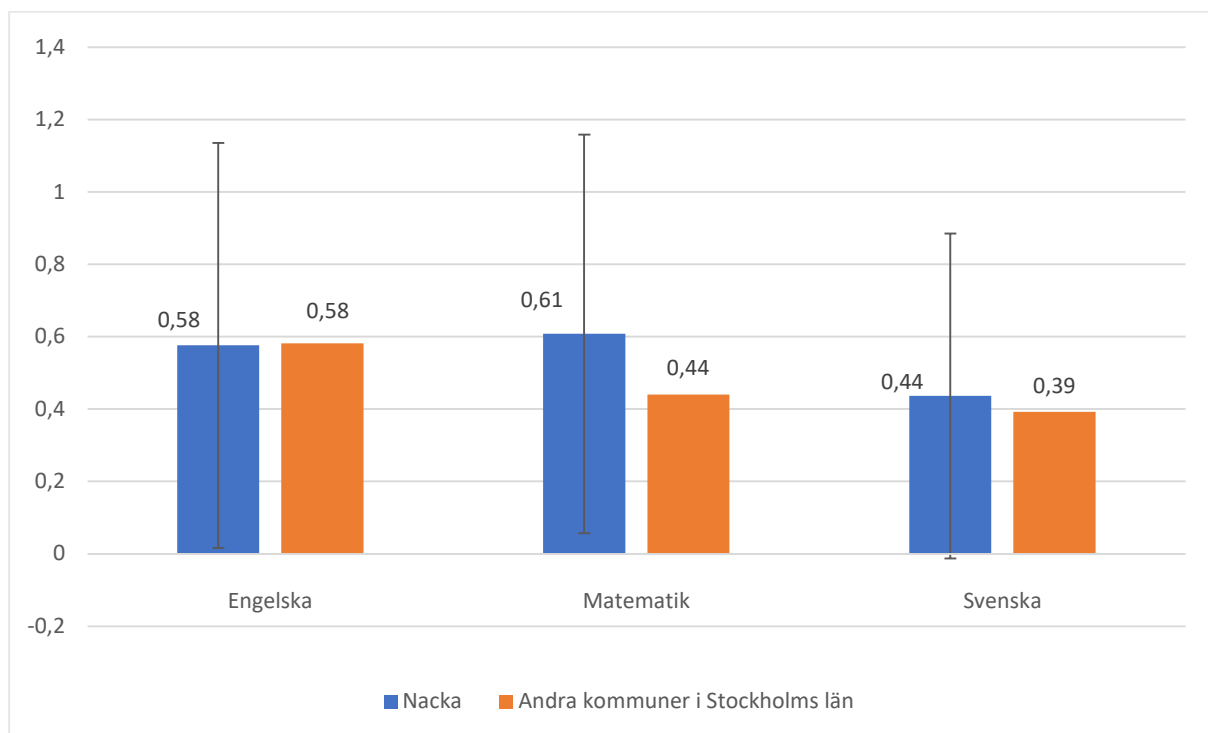
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginale för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). I jämförelserna ingår enbart elever med utländsk bakgrund, det vill säga elever som antingen är födda utomlands (eller inte har något födelseland registrerat) eller har två föräldrar födda utomlands (eller inte har något födelseland registrerat).

Figur C2 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, elever med svensk bakgrund

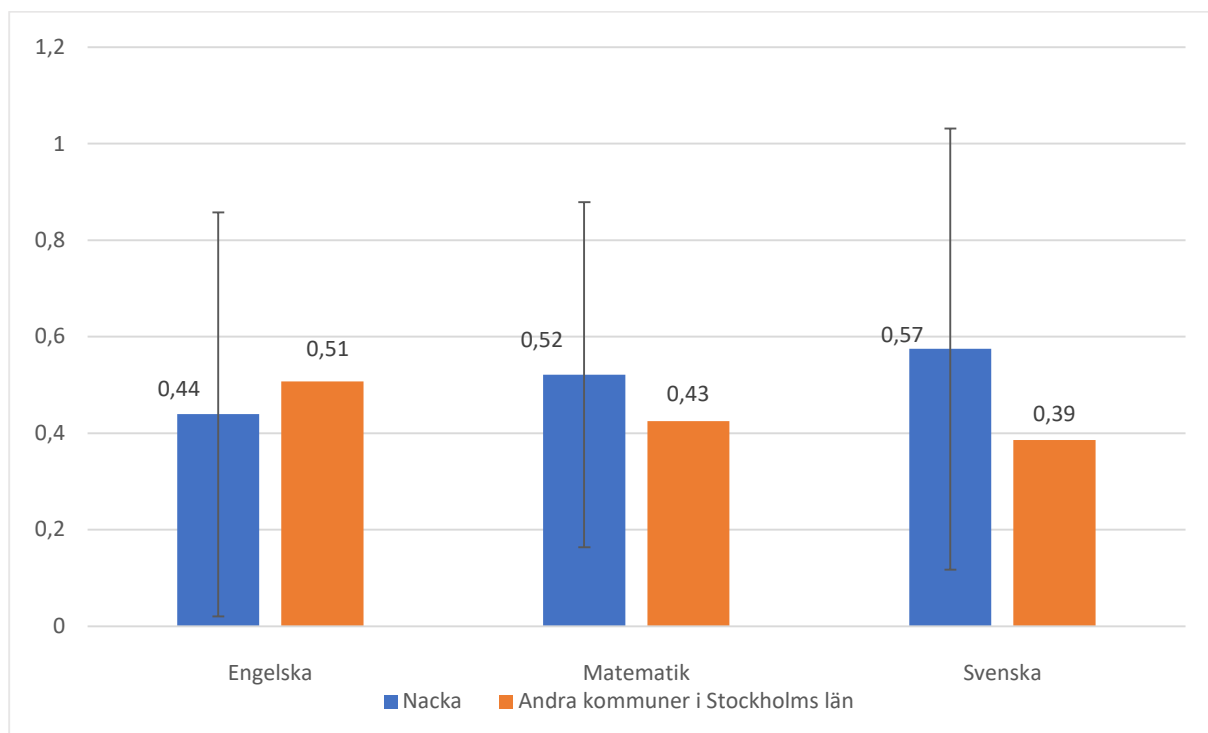
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginale för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). I jämförelserna ingår enbart elever med svensk bakgrund, det vill säga elever som varken är födda utomlands (eller inte har något födelseland registrerat) eller har två föräldrar födda utomlands (eller inte har något födelseland registrerat).

Figur C3 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, elever med lågutbildade föräldrar

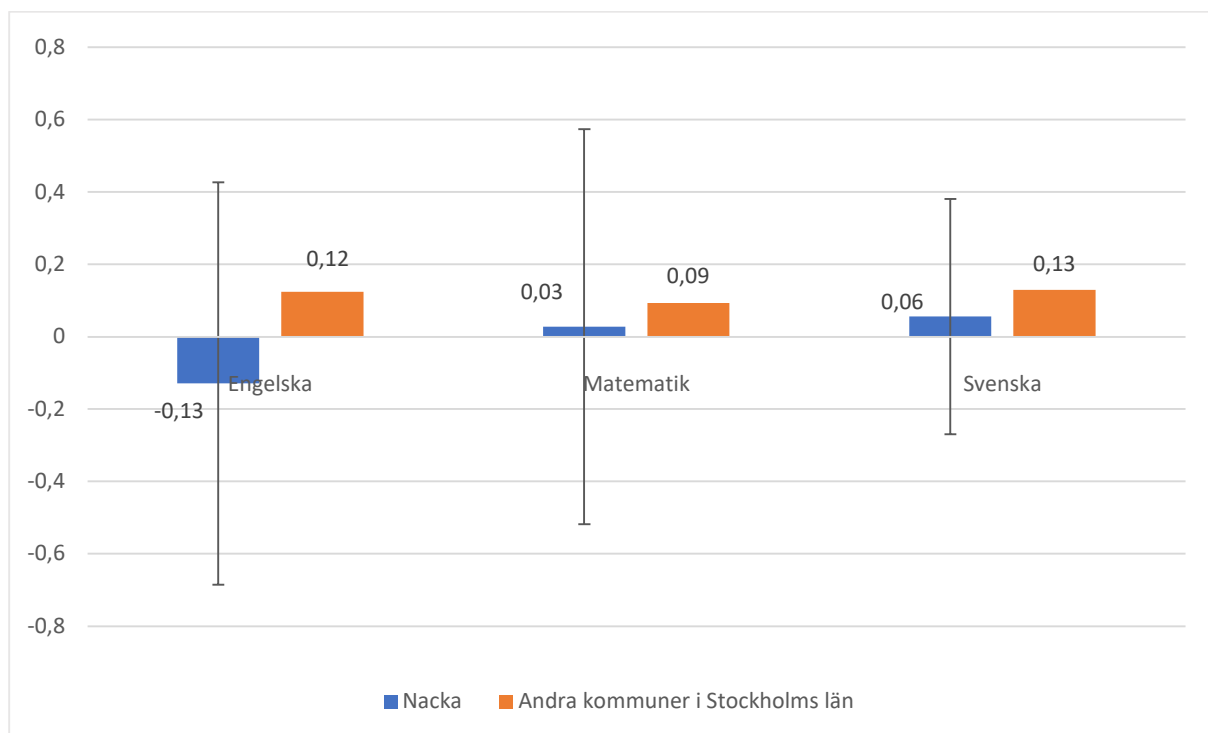
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginale för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). I jämförelserna ingår enbart elever med föräldrar som har upp till och med treårigt gymnasium.

Figur C4 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, elever med högutbildade föräldrar

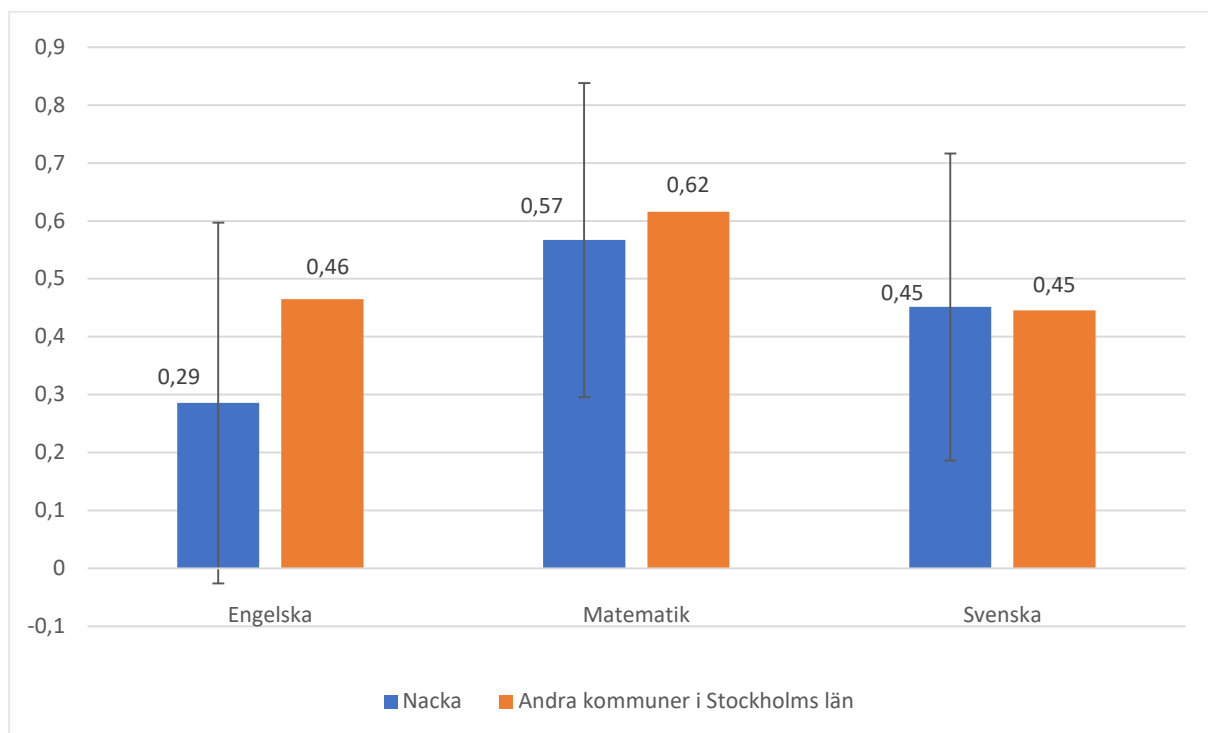
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginale för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). I jämförelserna ingår enbart elever med föräldrar som har längre utbildning än 3-årigt gymnasium.

Figur C5 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, elever med låga betyg

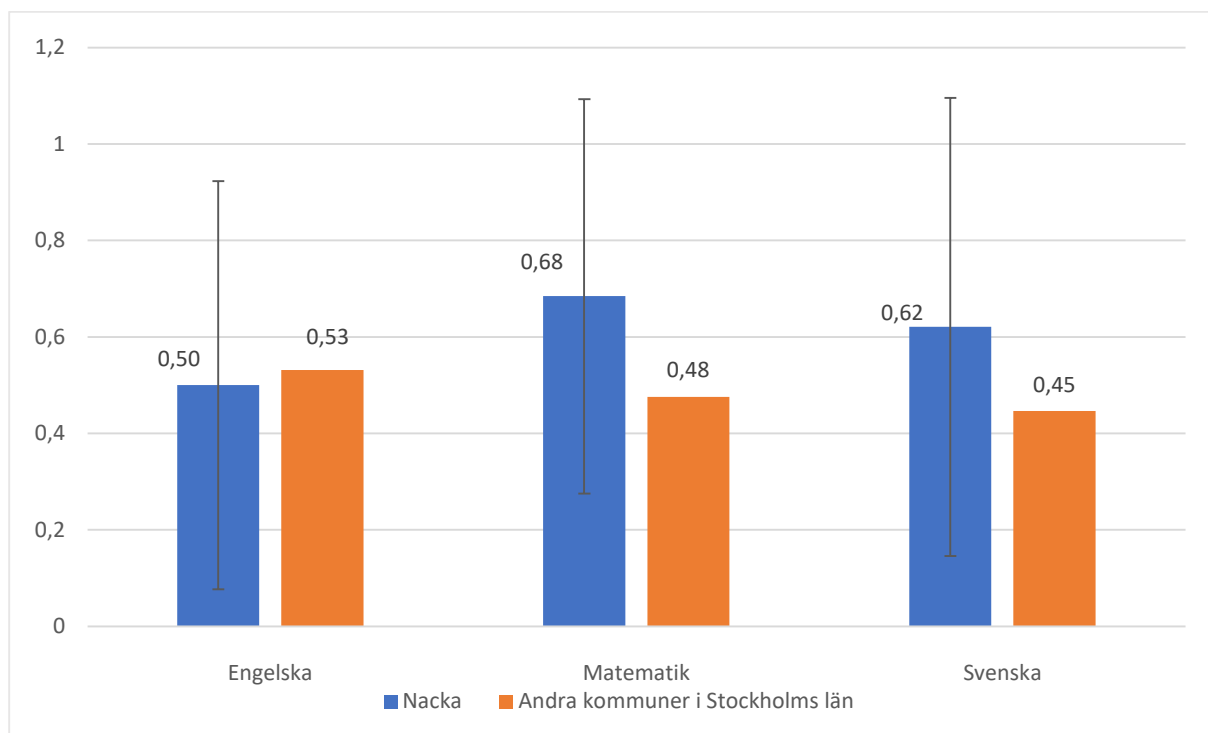
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). I jämförelserna ingår enbart elever med betyg D, E eller F i respektive ämne i årskurs 6.

Figur C6 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, elever med höga betyg

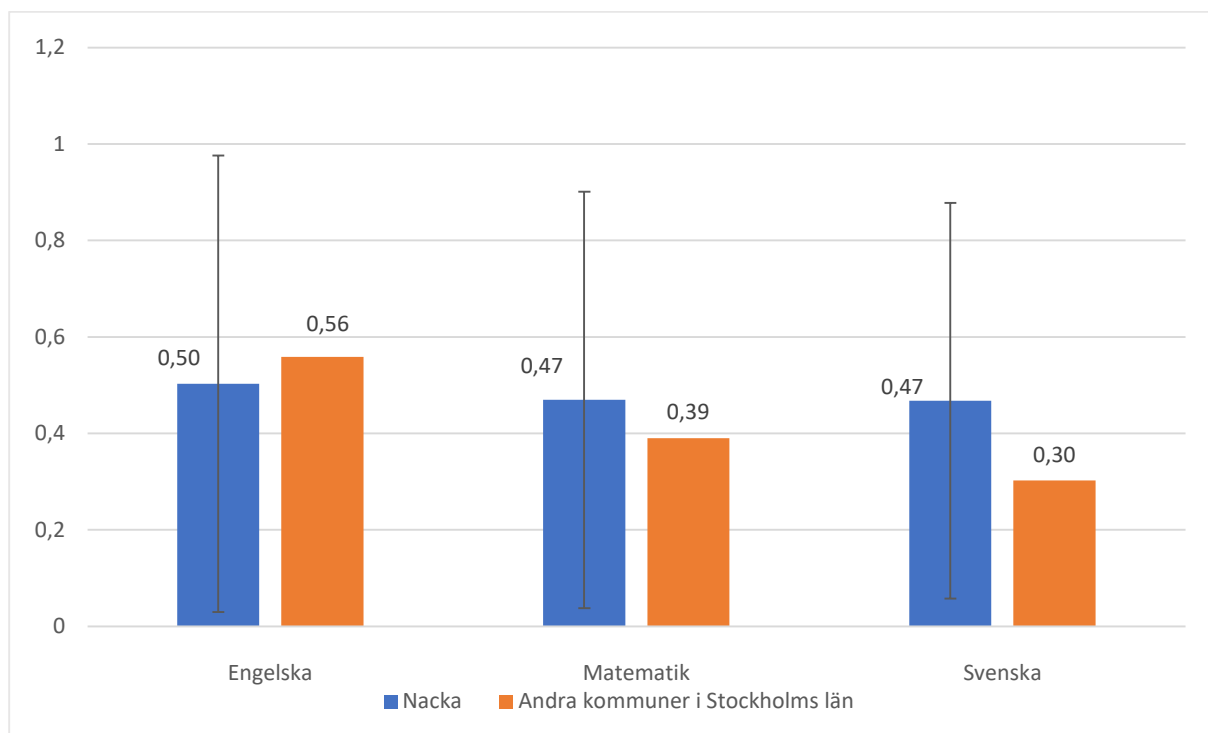
Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). I jämförelserna ingår enbart elever med betyg A, B eller C i respektive ämne i årskurs 6.

Figur C7 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, pojkar

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). Enbart pojkar ingår i jämförelserna.

Figur C8 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg för skolor i Nacka kommun jämfört med skolor i alla andra kommuner i Stockholms län, treårsgenomsnitt, flickor

Not: Staplarna visar elevviktade förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg i form av genomsnittliga meritvärdespoäng i årskurs 9 som ett genomsnitt för läsåren 2017/18, 2018/19 och 2019/20. Felstapeln i varje ämne visar felmarginalen för skillnaden mellan skolor i Nacka och skolor i andra kommuner när den statistiska osäkerheten beaktas (på 95-procentig konfidensnivå). Enbart flickor ingår i jämförelserna.

Appendix D. Förädlingsvärden för enskilda år

I detta appendix redovisar vi förädlingsvärden för individuella skolor i Nacka kommun baserade på ämnesbetyg och nationella prov, men nu beräknade för enskilda år. Dessa förädlingsvärden motsvarar de treåriga modellerna i avsnitt 4.1 (ämnesbetyg) och avsnitt 4.2 (nationella prov).

Tabell D1 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg, officiella meritvärdespoäng, 2019/20

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	3,07	4,25	-1,08
Björknässkolan	0,01	-0,05	0,01
Noblaskolan Järla sjö	2,13	1,14	1,89
Centrumskolan	2,12	-0,75	-0,93
Ebba Braheskolan	1,74	0,60	0,27
Eklidens skola	0,40	-0,08	-0,06
IES Nacka	1,67	1,08	0,62
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,18	0,27	-0,66
Kunskapsskolan Nacka	0,47	-0,07	0,03
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	0,35	0,70	1,78
Maestroskolan Nacka	0,22	2,74	1,52
Myrsjöskolan	-0,10	0,67	0,33
Saltsjöbadens samskola	0,96	0,31	1,72
Skuru skola	0,14	1,48	0,90
Stavsborgsskolan	-1,10	0,03	-0,32

Tabell D2 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg, alternativ skala för meritvärdespoäng, 2019/20

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	0,99	2,64	-0,68
Björknässkolan	-0,04	0,19	0,03
Noblaskolan Järla sjö	1,93	0,75	2,02
Centrumskolan	1,25	0,14	0,07
Ebba Braheskolan	1,63	0,37	0,12
Eklidens skola	0,27	-0,28	-0,13
IES Nacka	1,40	0,75	0,62
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,18	0,32	-0,52
Kunskapsskolan Nacka	0,50	-0,21	-0,02
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	0,15	0,62	1,40
Maestroskolan Nacka	-0,08	2,90	0,91
Myrsjöskolan	-0,20	0,38	0,24
Saltsjöbadens samskola	0,76	-0,01	1,41
Skuru skola	-0,04	1,19	0,68
Stavsborgsskolan	-0,92	-0,19	-0,14

Tabell D3 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyg A–C, 2019/20

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	0,08	0,18	-0,15
Björknässkolan	0,02	0,08	0,04
Noblaskolan Järla sjö	0,13	0,20	0,18
Centrumskolan	-0,03	0,06	0,09
Ebba Braheskolan	0,14	-0,01	0,05
Eklidens skola	0,05	-0,01	0,05
IES Nacka	0,07	0,13	0,11
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,03	-0,02	-0,05
Kunskapsskolan Nacka	0,06	-0,01	0,09
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	0,05	0,01	0,15
Maestroskolan Nacka	0,08	0,25	0,14
Myrsjöskolan	0,04	0,05	0,04
Saltsjöbadens samskola	0,10	-0,01	0,15
Skuru skola	0,00	0,11	0,05
Stavsborgsskolan	-0,02	0,01	0,01

Tabell D4 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få ämnesbetyget A, 2019/20

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	-0,08	0,21	0,03
Björknässkolan	-0,04	-0,04	-0,03
Noblaskolan Järla sjö	0,42	0,03	0,18
Centrumskolan	0,23	0,00	0,03
Ebba Braheskolan	0,22	0,07	-0,04
Eklidens skola	0,06	0,00	-0,04
IES Nacka	0,39	0,08	-0,04
Noblaskolan Saltsjö-Boo	-0,02	0,03	-0,06
Kunskapsskolan Nacka	0,07	-0,03	-0,03
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	0,06	0,16	0,28
Maestroskolan Nacka	-0,05	0,24	-0,04
Myrsjöskolan	-0,11	0,03	-0,04
Saltsjöbadens samskola	0,09	-0,06	0,15
Skuru skola	-0,11	0,02	0,07
Stavsborgsskolan	-0,16	-0,01	-0,04

Tabell D5 Förädlingsvärden baserade på ämnesbetyg, officiella meritvärdespoäng, 2018/19

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	0,06	1,51	-0,66
Björknässkolan	-0,09	-0,29	0,18
Noblaskolan Järla sjö	0,83	0,58	0,20
Ebba Braheskolan	0,77	1,90	0,83
Eklidens skola	0,20	-0,02	0,19
IES Nacka	1,10	0,33	0,10
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,13	1,03	0,62
Kunskapsskolan Nacka	1,05	-0,05	0,64
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	-0,06	-0,44	1,27
Maestroskolan Nacka	-1,02	-1,11	-0,29
Myrsjöskolan	0,10	0,27	0,30
Saltsjöbadens samskola	0,61	1,25	2,47
Skuru skola	0,32	2,30	0,98
Stavsborgsskolan	-0,53	0,83	0,27

Tabell D6 Förädlingsvärden baserade på nationella prov, officiella meritvärdespoäng, 2018/19

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	-1,48	-0,94	0,56
Björknässkolan	0,17	0,91	0,06
Noblaskolan Järla sjö	1,06	1,02	0,81
Ebba Braheskolan	0,33	2,42	-0,04
Eklidens skola	0,32	0,50	0,31
IES Nacka	0,98	1,09	-0,06
Idunskolan	2,54	2,04	1,24
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,16	0,32	1,06
Kunskapsskolan Nacka	0,56	0,15	0,21
Kunskapsskolan Saltsjöbaden		-0,43	0,79
Maestroskolan Nacka	-0,27	-2,58	-0,45
Myrsjöskolan	0,15	0,48	0,47
Saltsjöbadens samskola	0,26	1,25	
Skuru skola	0,31	2,78	0,27
Stavsborgsskolan	-0,09	0,89	0,39

Tabell D7 Förädlingsvärden baserade på nationella prov, alternativ skala för meritvärdespoäng, 2018/19

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	-0,95	-0,57	0,15
Björknässkolan	0,18	0,47	0,22
Noblaskolan Järla sjö	1,09	1,03	0,76
Ebba Braheskolan	0,13	1,75	-0,06
Eklidens skola	0,30	0,31	0,32
IES Nacka	0,69	0,66	-0,11
Idunskolan	2,54	1,05	0,85
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,16	0,30	0,95
Kunskapsskolan Nacka	0,50	-0,08	0,34
Kunskapsskolan Saltsjöbaden		-0,33	0,67
Maestroskolan Nacka	-0,17	-1,59	-0,24
Myrsjöskolan	0,15	0,21	0,39
Saltsjöbadens samskola	0,01	0,72	
Skuru skola	0,13	1,70	0,28
Stavsborgsskolan	-0,27	0,52	0,16

Tabell D8 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få betyg A–C på nationella prov, 2018/19

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	0,01	-0,14	0,02
Björknässkolan	0,02	0,03	0,02
Noblaskolan Järla sjö	0,12	0,03	0,10
Ebba Braheskolan	0,08	0,24	-0,01
Eklidens skola	0,01	0,04	0,11
IES Nacka	0,01	0,14	0,05
Idunskolan	0,28	0,11	0,12
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,08	0,08	0,13
Kunskapsskolan Nacka	0,02	0,00	0,05
Kunskapsskolan Saltsjöbaden		-0,03	0,10
Maestroskolan Nacka	0,10	-0,22	-0,06
Myrsjöskolan	0,03	0,02	0,07
Saltsjöbadens samskola	0,03	0,03	
Skuru skola	0,01	0,17	0,04
Stavsborgsskolan	0,01	0,04	0,08

Tabell D9 Förädlingsvärden baserade på sannolikheten att få betyget A på nationella prov, 2018/19

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	-0,02	-0,02	0,02
Björknässkolan	-0,06	0,03	-0,01
Noblaskolan Järla sjö	0,14	0,04	0,09
Ebba Braheskolan	0,03	0,00	0,00
Eklidens skola	0,08	0,02	0,01
IES Nacka	0,26	0,02	-0,03
Idunskolan	0,19	-0,07	0,06
Noblaskolan Saltsjö-Boo	-0,04	-0,03	0,02
Kunskapsskolan Nacka	0,08	-0,02	0,04
Kunskapsskolan Saltsjöbaden		0,00	0,08
Maestroskolan Nacka	-0,14	-0,07	0,03
Myrsjöskolan	-0,03	0,01	-0,01
Saltsjöbadens samskola	-0,01	0,04	
Skuru skola	0,02	0,06	0,05
Stavsborgsskolan	-0,06	0,01	-0,03

Tabell D10 Bortfall på nationella prov i årskurs 6, elever i årskurs 9, 2018/19

	Engelska	Matematik	Svenska
Akademiska skolan i Nacka	0,57	0,60	0,50
Björknässkolan	0,06	0,05	0,05
Noblaskolan Järla sjö	0,00	0,04	0,00
Ebba Braheskolan	0,15	0,14	0,14
Eklidens skola	0,02	0,02	0,04
IES Nacka	0,07	0,06	0,09
Idunskolan	0,08	0,18	0,08
Noblaskolan Saltsjö-Boo	0,10	0,07	0,06
Kunskapsskolan Nacka	0,04	0,01	0,09
Kunskapsskolan Saltsjöbaden		0,02	0,00
Maestroskolan Nacka	0,00	0,00	0,00
Myrsjöskolan	0,03	0,02	0,03
Saltsjöbadens samskola	0,04	0,08	
Skuru skola	0,07	0,04	0,07
Stavsborgsskolan	0,04	0,05	0,06

Elevers tillgång till utbildade lärare år 2020

6

UBN 2021/61

i grundskola samt ämne i gymnasieskolan) personen blir behörig att undervisa i. Med lärare som har pedagogisk högskoleexamen avses lärare som har lärarexamen, förskolläraryxamen eller fritidspedagogexamen och som fått examensbevis utfärdat.

Samtlig personalstatistik bygger på de uppgifter som skolorna själva har rapporterat till Statistiska centralbyrån (SCB) och som SCB sedan har samkörat med data från lärar- och förskolläraryxamensregistret. Utbildningsenheten har beställt statistiken direkt från SCB utifrån de samtycken som de fristående huvudmännen lämnat till utbildningsenheten om inhämtning av statistikuppgifter.

SCB gör bedömningen att jämförelser över tid ska göras med försiktighet då Skolverkets och SCB:s samkörning mot lärarregistren skiljer sig några månader åt i tid och lärarregistren uppdateras kontinuerligt. Jämförelse över tid för grundsärskolan och gymnasiesärskolan redovisas inte alls då statistiken är uttagen på annat sätt än tidigare år. Förhoppningsvis kan Skolverket publicera statistiken på kommun- och enhetsnivå framöver i och med ny lagstiftning och då kommer statistikuppgifterna att uppdateras i nästa års redovisning.

Förskoleklassen

Andel lärare med behörighet att undervisa i förskoleklassen är på samma nivå som för genomsnittet i Stockholms län men lägre än i riket. De fristående skolorna har en markant högre andel behöriga lärare än de kommunala skolorna.

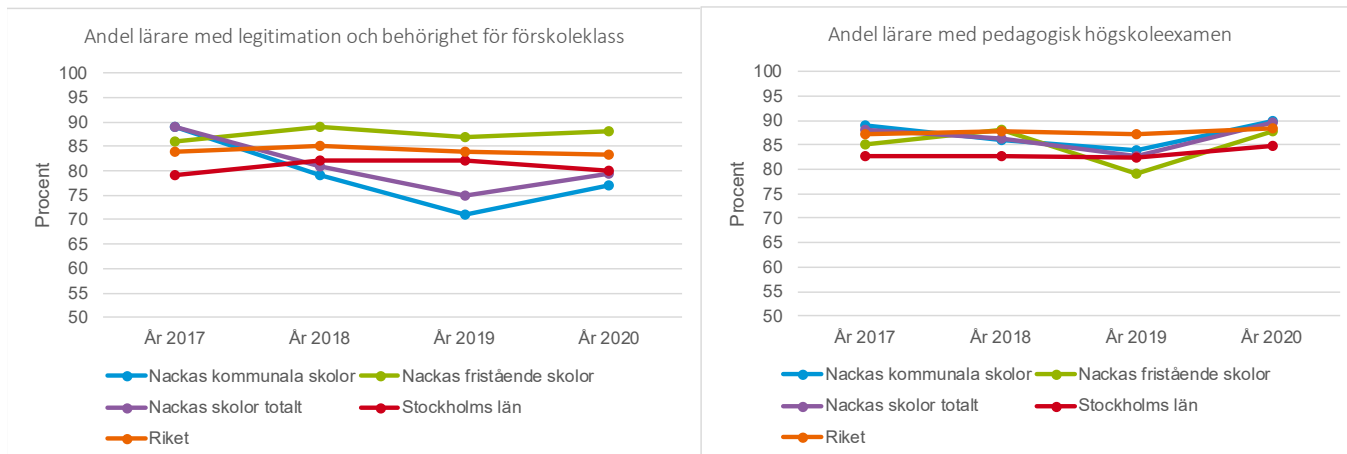
Närmare nio av tio lärare i Nacka har pedagogisk högskoleexamen och är ungefär på samma nivå som riket. Det är relativt liten skillnad mellan driftsformerna.

Tabell 1: Antal och andel legitimerade och behöriga lärare samt antal och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, förskoleklassen år 2020

	Lärare som omfattas av legitimeringskrav för förskoleklass (heltidstjänster)		Lärare (heltidstjänster)	
	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med leg och behörighet för förskoleklass	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med pedagogisk högskoleex
Nacka kommunala	51	77	57	90
Nacka fristående	15	88	16	88
Nacka totalt	66	80	73	89
Stockholms län	1 345	80	1386	85
Riket	6 681	83	6761	88

De fristående skolorna har de senaste tre åren haft en högre andel behöriga lärare än övriga grupper som jämförelse görs med, se nedanstående graf. Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i de fristående skolorna är dock något lägre än i de kommunala. I och med att det är så få lärare i de fristående skolorna kan resultaten lättare fluktuera över tid.

Figur 1: Andel lärare med legitimation och behörighet samt andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, förskoleklassen åren 2015–2020. Observera att skalan inte börjar på noll.

Grundskolan

Närmare nio av tio lärare i de kommunala grundskolorna har behörighet för sitt undervisningsämne och årskurs, medan motsvarande andel för de fristående grundskolorna är närmare sju av tio lärare. I genomsnitt är 83 procent av Nackas lärare behöriga, vilket är något högre än såväl riket som Stockholms län.

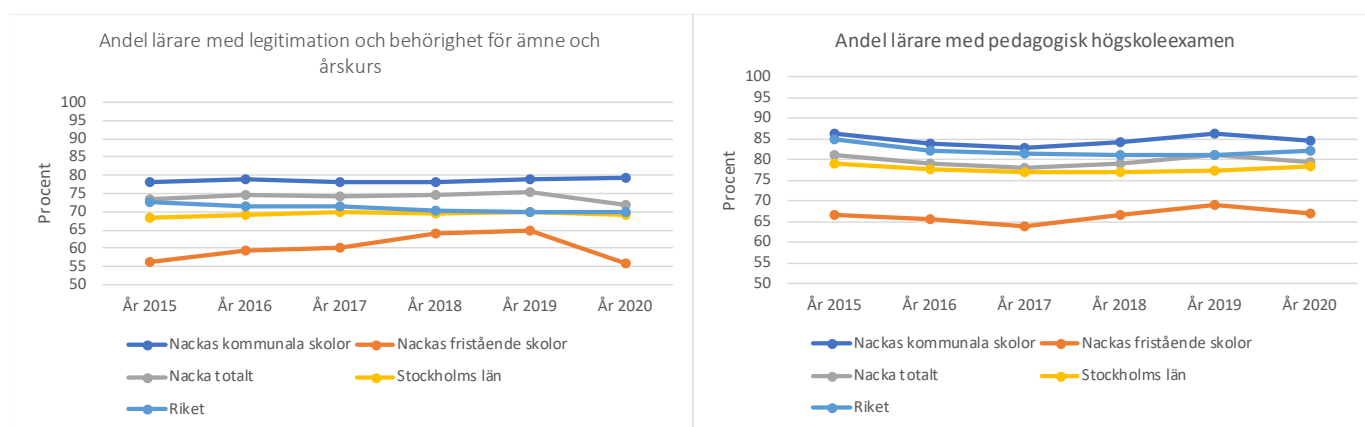
Av Nackas närmare 1 000 lärare i grundskolan har 79 procent en pedagogisk högskoleexamen. Andelen är på samma nivå, något högre, än genomsnittet i Stockholms län men lägre än i riket.

Tabell 2: Antal och andel lärare med legitimation och behörighet för ämne och årskurs samt antal och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, grundskolan år 2020

Grundskolan	Lärare som omfattas av legitimationskrav i grundskolan (heltidstjänster)		Lärare (heltidstjänster)	
	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med leg och behörighet för ämne och årskurs	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med pedagogisk högskoleex
Nacka kommunala	559	89	705	85
Nacka fristående	258	68	291	67
Nacka totalt	818	83	996	79
Stockholms län	16 030	81	19 460	78
Riket	78 138	82	90 055	82

Som nedanstående graf illustrerar har andelen behöriga lärare legat på en ganska jämn nivå över tid för genomsnittet i Nackas kommunala skolor, Stockholms län och riket. Däremot är andelen behöriga lärare i Nackas fristående skolor mer ojämn över tid och har i år avvikit från den tidigare uppåtgående trenden. Som grafen för andel lärare med pedagogisk högskoleexamen visar är utvecklingen över tid ungefär densamma för Nacka totalt, kommunala skolor, Stockholms län och riket. Det är ett större hopp till de fristående skolorna och liksom andelen behöriga lärare har tidigare uppåtgående trend brutits i år, men inte lika tydligt.

Figur 2: Andel lärare med legitimation och behörighet för ämne och årskurs samt andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, grundskolan åren 2015–2020. Observera att skalan inte börjar på noll.

Fritidshemmet

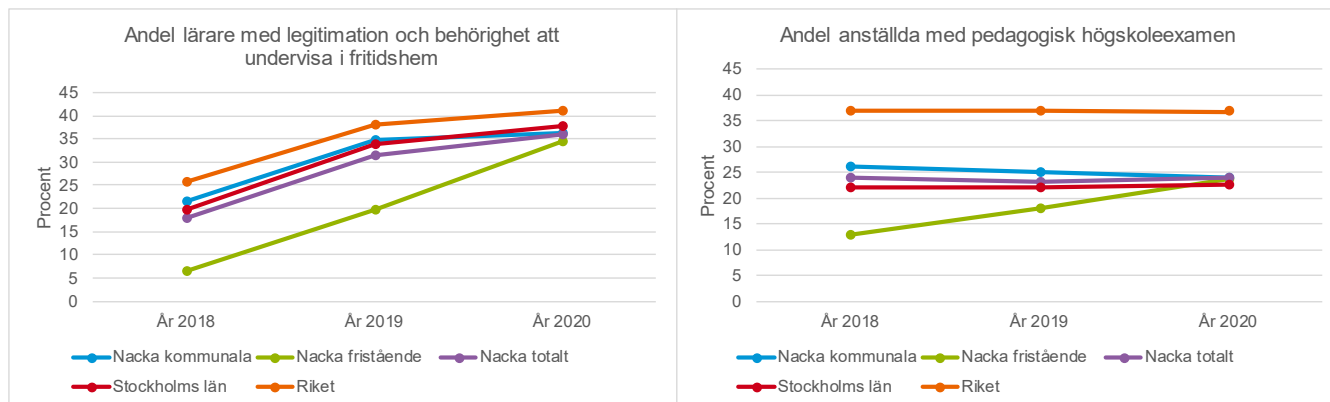
Andelen behöriga lärare i fritidshemmet är på ungefär samma nivå för Nackas kommunala och fristående skolor. I genomsnitt är drygt var tredje lärare behörig att undervisa i fritidshemmet, vilket är lägre än genomsnittet i Stockholms län och i riket. Även andel anställda med pedagogisk högskoleexamen i fritidshemmet är på samma nivå för de kommunala och fristående skolorna, närmare var fjärde anställd i fritidshemmet har en pedagogisk högskoleexamen, vilket skiljer sig stort mot genomsnittet i riket som är 37 procent.

Tabell 3: Antal och andel lärare med legitimation och behörighet samt antal anställda och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, fritidshemmet år 2020

Fritidshem	Lärare som omfattas av legitimationskrav i fritidshem (heltidstjänster)		Anställda, heltidstjänster	
	Antal lärare	Därav (%) lärare med leg och behörighet för fritidshem	Antal anställda	Därav andel (%) anställda med pedagogisk högskoleex
Nacka kommunala	94	36	241	24
Nacka fristående	29	34	70	24
Nacka totalt	122	36	310	24
Stockholms län	2 111	38	6 176	23
Riket	12 584	41	23 510	37

År 2018 var första året som legitimationskravet för att undervisa i fritidshemmet infördes. Som nedanstående graf visar har andelen behöriga lärare ökat markant under dessa tre år. Det är också tydligt att andel anställda med pedagogisk högskoleexamen över tid är mycket lägre i Nacka och Stockholms län jämfört med riket.

Figur 3: Andel lärare med legitimation och behörighet samt andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, fritidshemmet åren 2018–2020. Observera att skalan inte slutar på 100 procent.

Gymnasieskolan

Den genomsnittliga andelen legitimerade och behöriga lärare i Nackas gymnasieskolor är ungefär på samma nivå som föregående år. Noterbart är att andel behöriga lärare är på en markant högre nivå än i Stockholms län och i riket. De kommunala gymnasieskolorna har i genomsnitt en mycket hög andel behöriga lärare, 93 procent, vilket höjer genomsnittet. De fristående skolorna är på samma nivå som genomsnittet i Stockholms län och något högre än i riket.

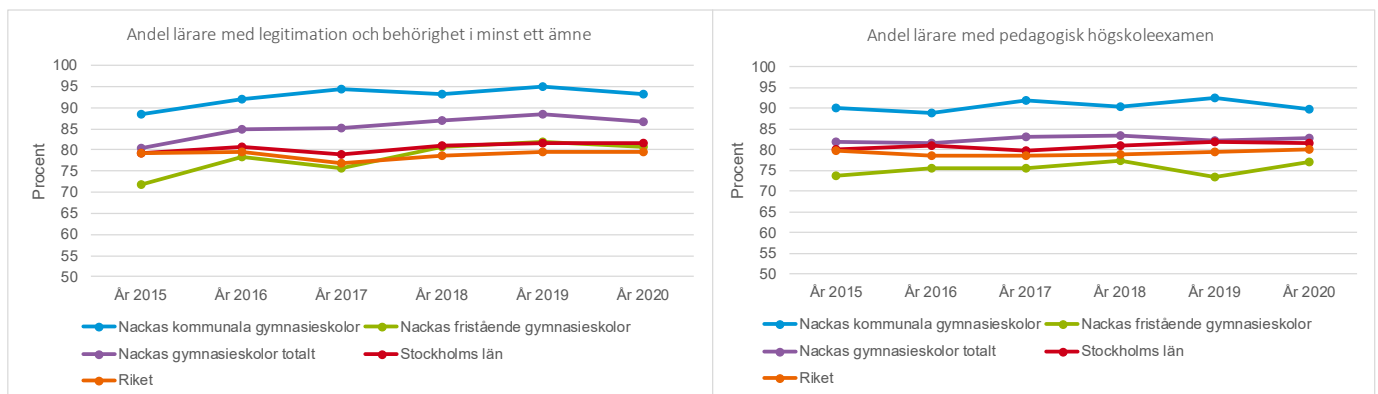
Genomsnittlig andel lärare med pedagogisk högskoleutbildning är i Nacka på ungefär samma nivå som i Stockholms län och högre än i riket. Nio av tio lärare i de kommunala gymnasieskolorna har en pedagogisk högskoleexamen.

Tabell 4: Antal och andel legitimerade och behöriga lärare samt antal och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, gymnasieskolan år 2020

Gymnasieskolan	Lärare som omfattas av legitimationskrav i gymnasieskolan (heltidstjänster)		Lärare (heltidstjänster)	
	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med leg och behörighet i minst ett underv ämne	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med ped högsk examen
Nacka kommunala	118	93	150	90
Nacka fristående	128	81	190	77
Nacka totalt	247	87	340	83
Stockholms län	3 847	81	5 580	82
Riket	18 102	80	29 459	80

Nedanstående diagram illustrerar utvecklingen av utbildade lärare mellan åren 2015–2020. Andel utbildade lärare i Nackas kommunala gymnasieskolor är markant högre jämfört med såväl Nackas fristående skolor, som skolor i Stockholms län och i riket. Andelen legitimerade och behöriga lärare i Nackas kommunala skolor har varit högre än 90 procent de senaste fem åren. Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen har ökat något.

Figur 4: Andel lärare med legitimation och behörighet samt andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, gymnasieskolan åren 2015–2020. Observera att skalan inte börjar på noll.

Nackas skolors tillgång till utbildade lärare

Nedanstående två tabeller visar dels varje grundskoleenhetens tillgång till legitimerade och behöriga lärare i förskoleklass, grundskola och fritidshem, dels tillgång till legitimerade och behöriga lärare i gymnasieskolan samt lärare med pedagogisk högskoleexamen. Om enheten inte har skolformen markeras detta med en prickad ruta. Om skolan inte rapporterat in statistik till SCB för skolformen markeras detta med i.u., det vill säga ”ingen uppgift”. Om antalet lärare är färre än tio dubbelprickas antalet.

Tabellen för grundskoleenheterna visar att många skolor har 100 procent behöriga lärare att undervisa i förskoleklassen, medan andra skolor å andra sidan inte har någon behörig lärare. Det är få lärare som undervisar i förskoleklassen då det är en relativt liten skolform. I grundskolan är det ingen skola som har 100 procent behöriga lärare för både ämnet och årskursen de undervisar i. Ett par kommunala skolor har dock 90 procent behöriga lärare medan ett par andra skolor redovisar så låg andel som 33 respektive 43 procent behöriga lärare. Skolan som redovisar 43 procent är en särskild mindre undervisningsgrupp.

Figur 5: Andel behöriga och legitimerade lärare för skolformen de undervisar i (omräknat till heltidstjänster) samt för grundskolan även ämne och årskurs. Andel behöriga beräknas utifrån tjänstgöringsgrad för skolformen, ämnet och årskursen.

	Förskoleklass	Grundskola	Fritidshem
Skola	Andel (%) lärare med leg och behörighet att undervisa i f-klass	Andel (%) lärare med leg och behörighet för ämne och årskurs	Andel (%) lärare med leg och behörighet att undervisa i fritids
Akademiska skolan	100	40	i.u.
Backeboskolan	100	87	0
Björknässkolan	54	66	34
Boo Gårds skola	100	90	78
Borgvallaskolan	100	72	0
Centrumskolan		43	
Da Vinciskolan	100	59	100
Dibber International School Nacka	0	33	18
Ebba Braheskolan	95	60	100
Eklidens skola		90	
Ektorps skola	68	88	0
Igelboda skola	67	84	13
Jarlabergs skola	100	77	100
Järla skola	100	83	33
Kunskapsskolan Nacka		60	
Kunskapsskolan Saltsjöbaden		69	
Lilla Nacka Skola	100	68	0
Maestroskolan Nacka	100	68	17
Myrsjöskolan	69	84	54
Neglinge skola	96	75	0
Noblaskolan Järla sjö	100	60	0
Noblaskolan Lännersta	100	73	25
Noblaskolan Nacka Strand	100	52	50
Noblaskolan Saltsjö-Boo	64	69	74
Orminge skola	100	82	50
Saltsjö-Duvnäs Montessoriskola	i.u.		0
Saltsjö-Duvnäs skola	100	57	56
Sickla skola	59	84	57
Sigfridsborgs skola	86	86	62
Skuru skola	i.u.	73	0
Stavsborgsskolan	i.u.	70	21
Sågtorpsskolan	100	82	42
Vilans skola	100	75	100
Älta skola	0	82	20

Som nedanstående tabell för gymnasieskolan visar skiljer sig tillgången till utbildade lärare mellan skolorna. Variationen är mellan 59 och 97 procent legitimerade lärare. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen varierar också mellan skolorna. Skolan med lägst andel erbjuder flera yrkesprogram vilket kan vara en förklaring till den låga andelen.

Tabell 5: Nackas gymnasieskolors tillgång till utbildade lärare, år 2020. Huvudmannen för Nacka Enskilda gymnasium har inte lämnat samtycke för inhämtning av statistik.

Gymnasieskolor i Nacka	Lärare som omfattas av legitimationskrav i gymnasieskolan (heltidstjänster)		Lärare (heltidstjänster)	
	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med leg och behörighet i ämnet	Antal lärare	Därav andel (%) lärare med ped högsk examen
Designgymnasiet Sickla	8	67	16	75
Drottning Blankas Gymnasieskola Nacka	..	90	..	100
Magelungens Gymnasium Danvikstull	11	81	15	84
MediaGymnasiet i Nacka Strand	13	68	22	72
Nacka Gymnasium	95	93	119	89
NTI Gymnasiet Nacka	..	59	..	64
Praktiska Gymnasiet Nacka	15	59	38	47
Rytmus Stockholm	46	97	56	96
Sjölin's gymnasium Nacka	20	83	23	81
YBC, Young Business Creatives	23	95	31	93

Grundsärskolan och gymnasiesärskolan

Grundsärskolan och särskilt gymnasiesärskolan är små skolformer med få elever och antalet behöriga lärare är också få som nedanstående två tabeller visar. Även antalet lärare med pedagogisk högskoleexamen är få.

Tabell 6: Antal och andel lärare med legitimation och behörighet samt antal och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, grundsärskolan år 2020

År	Grundsärskolan	Lärare som omfattas av legitimationskrav med behörighet i minst ett ämne (heltidstjänster)		Lärare (heltidstjänster)	
		Antal lärare	Andel (%) lärare med leg	Antal lärare	Andel (%) lärare med ped högsk ex
2020	Nacka	..	18	15	93
	Stockholms län	230	17	514	94
	Riket	1 598	16	3 214	77

Tabell 7: Antal och andel lärare med legitimation och behörighet samt antal och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, gymnasiesärskolan år 2020

År	Gymnasiesärskolan	Lärare som omfattas av legitimationskrav med behörighet i minst ett ämne (heltidstjänster)		Lärare (heltidstjänster)	
		Antal lärare	Andel (%) lärare med leg	Antal lärare	Andel (%) lärare med ped högsk ex
2020	Nacka	..	69	..	100
	Stockholms län	90	15	235	72
	Riket	521	19	1 661	81

Utbildningsenhetens bedömning

Det är glädjande att en så stor andel av lärarna i Nackas grundskolor och gymnasieskolor är legitimerade och behöriga. Det är dock stor skillnad mellan de kommunala och fristående skolorna, vissa fristående enheter har en mycket låg andel behöriga lärare. I förskoleklassen är det däremot de fristående skolorna som ligger högre, men det är beräknat på ett litet antal lärare.

Nacka ligger också bra till i jämförelse med Stockholms län och riket med undantag för förskoleklassen och fritidshemmet. När det gäller fritidshemmets lärare är tillgången på behöriga lärare låg, men den genomsnittliga andelen i Stockholms län är ändå högre än i Nacka. Noterbart är att andelen behöriga lärare i kommunens centrala mindre undervisningsgrupp som är en egen skolenhet är mycket låg. Denna elevgrupp har stort behov av stöd och särskilt av behöriga lärare.

Utbildningsenheten kommer i samband med höstens resultatdialoger och kvalitetssamtal efterfråga vilken analys skolledningarna på skolor med låg andel behöriga lärare gör av elevers tillgång till utbildade lärare utifrån elevers måluppfyllelse.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Ett av målen med legitimationskravet för förskollärare och lärare är att öka kvaliteten i skolan och därmed ge eleverna goda förutsättningar att nå kunskapskraven. I Nacka publiceras statistiken om förskolläraryrket och lärartillgången i Jämföraren som information till föräldrar inför val av förskola eller grundskola.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Resultat från gymnasieskolans elevenkät våren 2021

7

UBN 2021/74

2021-05-07

TJÄNSTESKRIVELSE ver 2
Dnr UBN 2021/74

Utbildningsnämnden

Resultat från gymnasieskolans elevenkät våren 2021

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.
2. Utbildningsnämnden noterar informationen att utbildningsenheten i samband med höstens kvalitetssamtal särskilt följer upp gymnasieskolor med mycket låg måluppfyllelse vad gäller elevers rekommendation om sin skola.

Sammanfattning av ärendet

Årets resultat på gymnasieskolans enkät till elever i årskurs 2 är överlag det bästa jämfört med de senaste tre årens resultat. Utbildningsnämndens indikatorer är med undantag för en, som handlar om jämförelse med andra kommuner, dock inte uppfyllda. Två gymnasieskolor är långt ifrån målnivån för indikatorn som mäter att 80 procent av eleverna ska kunna rekommendera sin skola. Utbildningsenheten kommer att särskilt följa upp dessa skolor i höstens kvalitetssamtal.

En fjärdedel av enkätens påståenden har ett markant bättre resultat jämfört med förra årets. Påståendet om eleverna upplever att de är trygga på sin skola kan högst andel elever instämna i. Liksom tidigare år instämmer en låg andel elever i påståenden som handlar om inflytande. En stor andel elever svarar neutralt på en tredjedel av påståendena i enkäten; varken bra eller dåligt. Liksom förra året är det stor skillnad mellan hur flickor och pojkar svarar, flickorna är mer kritiska än pojkarna. Störst skillnad mellan könen är det för de två påståenden som mäter hur eleverna uppfattar om lärarna informerar dem hur de ligger till under kursens gång samt hur eleverna ska förbättra sina studieresultat. Däremot är det ingen skillnad för elevernas uppfattning om lärarnas kunskande.

Ärendet

Den årliga enkätundersökningen till gymnasieelever i årskurs 2 genomförs av Gymnasieantagningen i Storsthlm som en del i samarbetet med gemensam gymnasierregion i Stockholms län. Undersökningen genomförs i början av året.

Enkätfrågorna utgår från de övergripande målen i läroplanerna och ett flertal av nämndens resultatindikatorer mäts därför utifrån enkätsvaren. I ärendet redovisas de övergripande enkätresultaten per läroplansområde, i jämförelse med andra kommuner, över tid och eventuella könsskillnader. De av utbildningsnämndens resultatindikatorer

som mäts utifrån enkätresultat redovisas i särskilda tabeller under respektive läroplansområde samt över tid.

Resultaten för gymnasieskolorna publiceras på Gymnasieantagningens webb inför omvalet till slutantagningen och på nacka.se. Resultaten är också ett stöd för skolornas systematiska kvalitetsarbete.

Enkäten består av ett antal påståenden om verksamheten som eleverna får bedöma om de instämmer i eller inte utifrån en femgradig skala. Svartalternativen går från ”Instämmer helt” (5) till ”Instämmer inte alls” (1) samt ”Vet inte”. Fyra till fem tolkas som positivt och ett till två som negativt. Tre ska tolkas som neutralt.

Enkätundersökningen är uppdelad efter områdena Kunskaper – lärandet, Normer och värden, Elevernas ansvar och inflytande, Utbildningsval – arbete och samhällsliv samt helhetsomdömen om utbildningen.

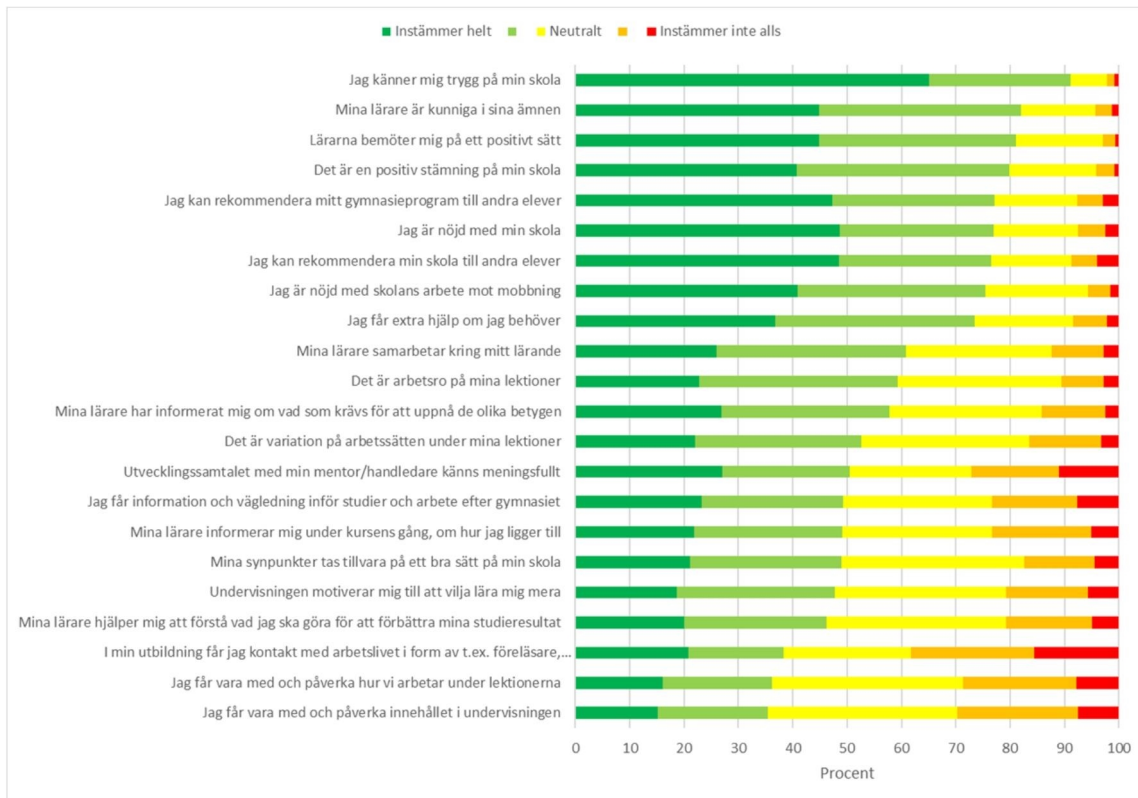
Årets resultat

Tio av Nackas elva gymnasieskolor har elever i årskurs 2 detta läsår. Åtta av de tio genomförde Storsthlm's enkät¹. Den genomsnittliga svarsfrekvensen är 84 procent i Nacka, vilket är högre än förra årets (71 procent) och svarsfrekvensen är även högre jämfört med genomsnittet i Stockholms län som är 80 procent. Det är fler pojkar än flickor i Nackas gymnasieskolor som svarat på enkäten – 57 procent är pojkar (178 fler pojkar) vilket är på ungefär samma nivå som förra året och andelen motsvarar ungefär det totala elevantalets fördelning mellan könen i årskursen.

Nedanstående diagram illustrerar hur eleverna i årets enkät har svarat per påstående utifrån den femgradiga skalan. Högst andel elever kan instämma i att de känner sig trygga på sin skola, följt av elevernas uppfattning om lärarna, utbildningen och skolan. Högst andel elever som inte kan instämma i påståendena gäller kontakt med arbetslivet, vilket inte är förvånande med anledning av de restriktioner som finns under pandemin, samt två påståenden som gäller inflytande. För flera av enkätens påståenden svarar omkring en tredjedel av eleverna neutralt, det vill säga tre på svarsskalan. Det påstående som högst andel elever har svarat att de inte vet, handlar om eleverna är nöjda med skolans arbete mot mobbning.

¹ Magelungens gymnasieskola genomför en egen enkät för samtliga elever då skolans elevantal per årskurs är lågt. Sjölin's gymnasieskola genomför endast Academedia's egen elevenkät.

Figur 1: Andel elever som instämmer/instämmer inte i enkätens påståenden, år 2021

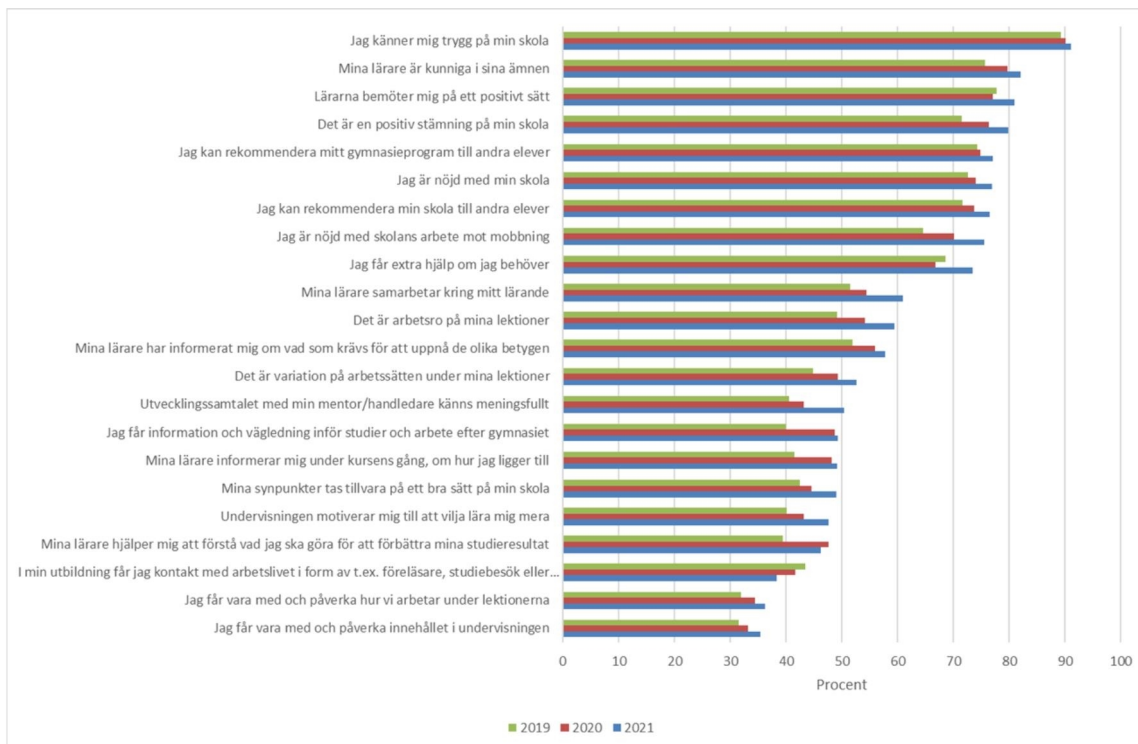

Jämförelse över tid

Årets resultat är överlag det bästa sett över den senaste treårsperioden. En högre andel elever instämmer i nästan samtliga av enkätens påståenden jämfört med tidigare år. Närmare en fjärdedel av påståendena har ett markant (plus fem procentenheter eller mer) bättre resultat än år 2020 och jämfört med år 2019 har resultaten markant förbättrats på närmare två tredjedelar av enkätens påståenden. Störst förbättring jämfört med förra årets resultat är elevernas uppfattning om utvecklingssamtalet samt om de får hjälp när de behöver det.

För två påståenden har resultaten sjunkit något jämfört med förra året. Det är elevernas kontakter med arbetslivet samt om lärarna hjälper eleverna förstå hur de ska förbättra sina studieresultat.

Figur 2: Jämförelse av enkätresultat åren 2019–2021. Staplarna visar andel elever som instämmer (4-5)

Jämförelse mellan flickor och pojkar

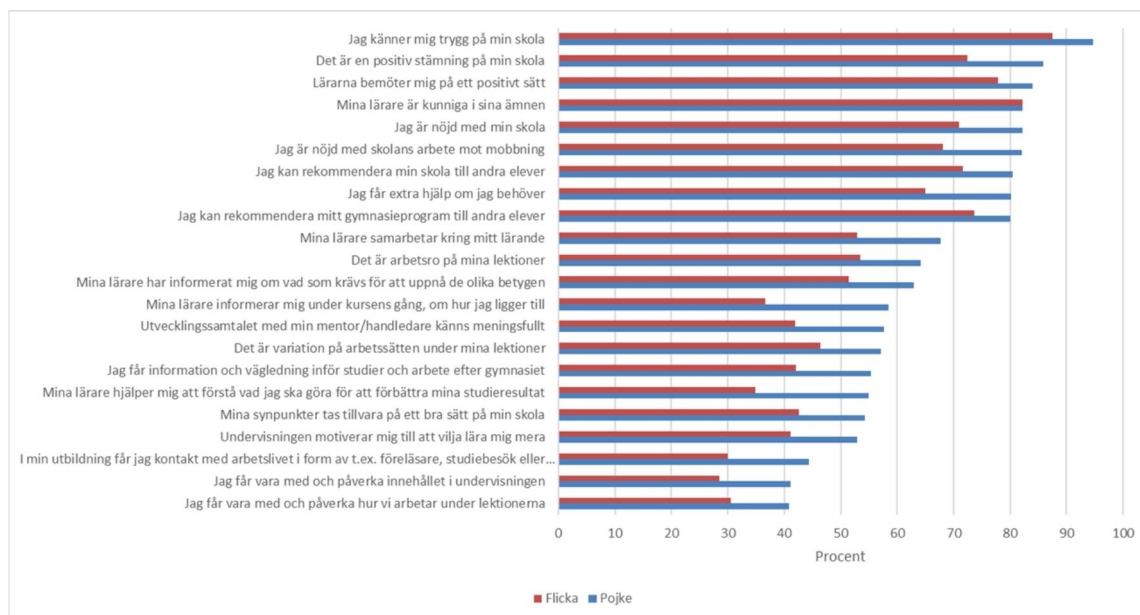
Det är ganska stora skillnader mellan hur stor andel flickor respektive pojkar instämmer i enkätens påståenden. Liksom förra året är flickorna mer kritiska än pojkarna.

Nedanstående diagram illustrerar skillnaderna mellan könen. Störst skillnad är det för de två påståenden som mäter hur eleverna uppfattar om lärarna informerar dem hur de ligger till under kursens gång samt hur eleverna ska förbättra sina studieresultat. Skillnaden är cirka 20 procentandelar.

Däremot är det ingen skillnad alls mellan könen för elevernas uppfattning om lärarnas kunnande. Utöver detta är det minst skillnad för påståenden om eleverna kan rekommendera sitt program, elevernas uppfattning om lärarnas bemötande och upplevelsen av trygghet.

Figur 3: Jämförelse av enkätresultat mellan flickor och pojkar, år 2021. Staplarna visar andel elever som instämmer (4-5)

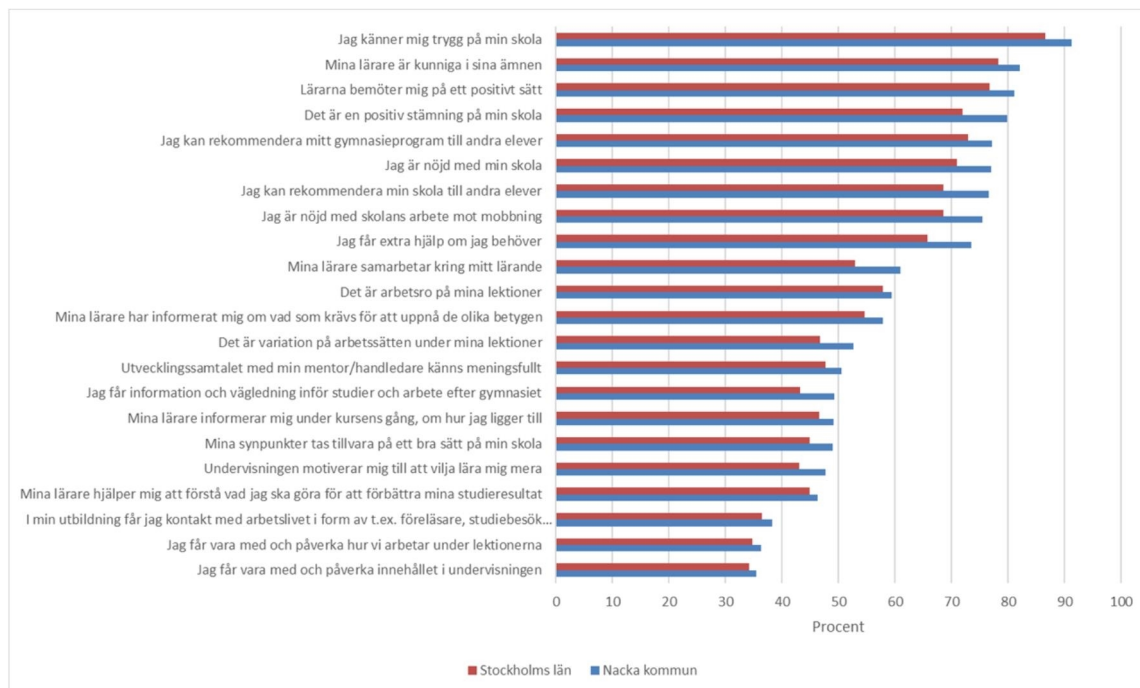
Jämförelse med övriga deltagande kommuner i Stockholms län

Det genomsnittliga resultatet för gymnasieskolorna i Nacka har för samtliga påståenden i enkäten ett bättre resultat än genomsnittet i Stockholms län. För vissa påståenden är skillnaderna små, men för några är de större. De fyra påståenden som skiljer sig mest åt (åtta procentenheters skillnad) är hur eleverna upplever att lärarna samarbetar kring deras lärande, att eleverna får extra hjälp om de behöver det, att eleverna kan rekommendera sin skola och att det är en positiv stämning på skolan.

Liksom för Nacka är resultaten bättre för Stockholms län jämfört med förra året – med samma undantag som för Nacka, det vill säga elevernas kontakt med arbetslivet.

Figur 4: Jämförelse av enkätresultat Nacka kommun och Stockholms län, år 2021. Staplarna visar andel elever som instämmer (4-5)

Normer och värden

Målet för indikatorn som mäter om eleverna upplever att de är trygga i skolan är inte uppfyllt. Det är ändå positivt att drygt nio av tio elever anser att de är trygga och att en låg andel elever inte alls kan instämna i det påståendet (två procent), även om det är önskvärt och grundläggande att alla elever ska kunna känna sig trygga i sin skolmiljö.

ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER I HELA NACKA			
Alla skolor i Nacka är goda miljöer för utveckling och lärande		Utfall 2021	Mål 2021
◆	Andel elever som är trygga i skolan	91 %	95 %

Kunskaper – lärandet

Av enkätens tio påståenden som belyser lärandet har nio ett bättre resultat än förra året. Drygt åtta av tio elever instämmer i att lärarna bemöter dem på ett positivt sätt och att de är kunniga i sina ämnen. Det påstående som eleverna minst kan instämna i är om de upplever utvecklingssamtalet som meningsfullt. Positivt är, som tidigare nämnts, att resultatet för detta påstående ändå har förbättrats markant jämfört med de två senaste årens resultat. Även elevernas upplevelse av att de får hjälp när de behöver har som sagt förbättrats.

Elevers ansvar och inflytande

Även om indikatorerna som mäter elevernas uppfattning om inflytande inte uppfyller målnivån och har enkätens lägsta andel av elever som instämmer i påståendena, så har resultaten ändå förbättrats något jämfört med de senaste två åren. Drygt en tredjedel av eleverna uttrycker sig neutralt om inflytande – det är de två påståenden i enkäten där eleverna tydligast inte tar ställning till om de kan instämma eller inte.

BÄSTA UTVECKLING FÖR ALLA			
Alla elever stimuleras till nyfikenhet och lust att lära		Utfall 2021	Mål 2021
■	Andel elever som anser att undervisningen motiverar till att lära sig mer.	43 %	60 %
◆	Andel elever som anser att de kan påverka arbetssättet under lektionerna.	36 %	40 %

Utbildningsval – arbete och samhällsliv

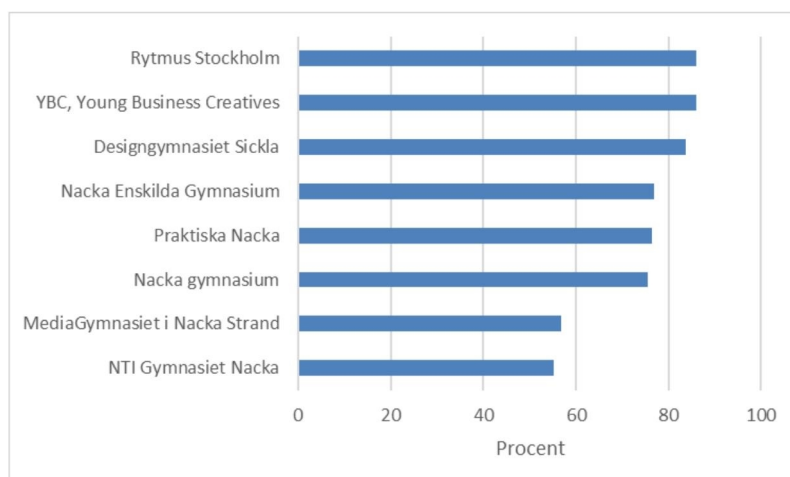
Som tidigare har nämnts har andel elever som kan instämma i att de har kontakt med arbetslivet sjunkit jämfört med förra året. Med största sannolikhet beror det på de restriktioner som följer av pandemin.

Andel elever som får information och vägledning inför studier och arbete efter gymnasieskolan är på samma nivå som förra året.

Helhetsomdöme

Av de åtta gymnasieskolor som deltog i enkätundersökningen ansåg över 80 procent av eleverna vid Rytmus, YBC och Designgymnasiet att de kan rekommendera sin gymnasieskola. Nacka Enskilda, Nacka Praktiska och Nacka gymnasium är i närheten av målet medan endast drygt hälften av eleverna vid NTI Gymnasiet och Mediagymnasiet kan instämma i detta.

Figur 5: Andel elever som kan rekommendera sin gymnasieskola, år 2021

Utbildningsnämndens mål att hälften av gymnasieskolorna ska uppnå 80 procents nöjda elever är därmed inte uppnått.²

ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER I HELA NACKA			
Alla skolor i Nacka håller hög kvalitet		Utfall 2021	Mål 2021
	Andel gymnasieskolor som har minst 80 procent elever som kan rekommendera sin skola.	38 %	50 %

Nacka ska vara i kvalitetstoppen

De genomsnittliga resultaten för Nackas gymnasieskolor är för samtliga påståenden i enkäten bättre än för genomsnittet i länet. Målet för indikatorn som mäter om Nackas skolor är i kvalitetstoppen är därmed uppfyllt.

MAXIMALT VÄRDE FÖR SKATTEPENGARNA			
Nackas skolor ska vara i kvalitetstoppen jämfört med andra kommuner		Utfall 2021	Mål 2021
	Över länets genomsnitt i enkätundersökningen när det gäller andel elever som kan rekommendera sin skola.	Ja	Ja

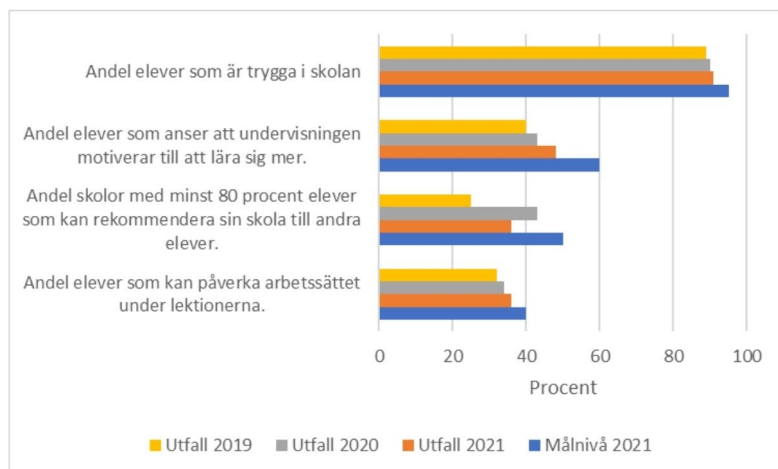
Utbildningsnämndens indikatorer över tid

Som nedanstående diagram visar har indikatorerna för gymnasieskolan förbättrats över tid. Undantaget är indikatorn som mäter andel skolor med minst 80 procent nöjda elever som varierat stort mellan åren.

² En av åtta gymnasieskolor motsvarar 12,5 procent.

Figur 6: Utbildningsnämndens indikatorer för gymnasieskolan, åren 2019–2021

Utbildningsenhetens bedömning

Det är glädjande att årets resultat, trots elevernas och skolornas utmaningar med restriktioner som distans- och fjärrundervisning, har förbättrats jämfört med både 2020 och 2019. Påståenden som handlar om inflytande är dock på en låg nivå, även om resultaten har förbättrats något jämfört med förra året och i högre grad jämfört med 2019. Positivt är också att elevernas uppfattning om utvecklingssamtalet och att de får hjälp när de behöver det har markant förbättrats. I 2020 års kvalitetssamtal med rektorerna framkom att flera gymnasieskolor arbetar med att förbättra återkopplingen till eleverna och utvecklingssamtalet, vilket kan vara en insats som har gett ett förbättrat resultat.

Utbildningsnämndens indikator som mäter hur stor andel av skolorna som har minst 80 procent elever som kan rekommendera sin gymnasieskola är i år på en låg nivå. Tre av gymnasieskolorna uppnår målnivån med god marginal, tre skolor är inte så långt ifrån målnivån, men för två skolor instämmer endast drygt hälften av eleverna i detta. Utbildningsenheten föreslår därför utbildningsnämnden besluta att enheter med mycket låga resultat särskilt ska uppmärksammas i höstens kvalitetssamtal med berörda rektorer.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Enkätresultaten publiceras på Gymnasieantagningens webb inför omvalet till höstens antagning. Eleverna kan då som underlag för sina val jämföra enkätresultaten för skolorna. Resultaten ligger också till grund för skolornas eget kvalitetsarbete att utveckla verksamheten i en för eleverna gynnsam riktning.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Uppföljning av barn i behov av
särskilt stöd i
förskola/pedagogisk omsorg

8

UBN 2021/89

2021-04-28

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2021/89

Utbildningsnämnden

Uppföljning av barn i behov av särskilt stöd i förskola/pedagogisk omsorg

Förslag till beslut

Utbildningsenheten noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

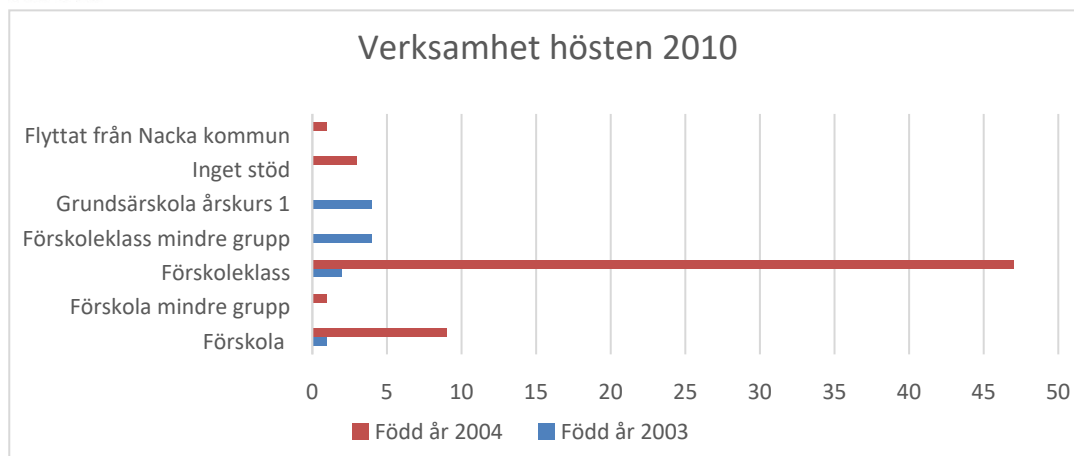
En uppföljning har genomförts av 72 barn som när de gick i förskolan eller pedagogisk omsorg var i stort behov av särskilt stöd. I årskurs 9 går flertalet, drygt sju av tio av barnen, i grundskolans årskurs 9, varav några i mindre grupp. En femtedel går i grundsärskola, varav en del går ett tionde år. Drygt hälften av gruppen som finns kvar i Nacka i årskurs 9 blir behöriga till gymnasieskolan när de går ut årskurs 9.

Uppföljningen ger en intressant bild då den följer hur det går för barn som tidigt bedöms ha behov av särskilt stöd. Den bild som framträder är att en hel del av barnen når goda resultat och blir behöriga till gymnasieskolan. En del andra fortsätter att ha stora behov genom grundskolan, och deras svårigheter kan bli tydligare med stigande ålder, och ibland får de också tillkommande diagnoser.

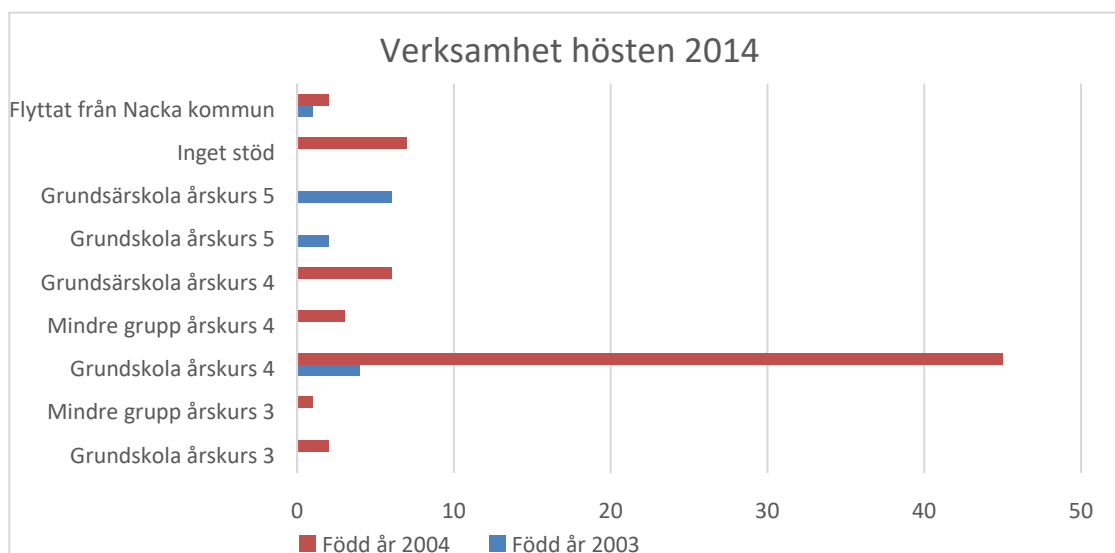
Ärendet

En tjänsteman som är resurssamordnare på utbildningsenheten genomförde 2010 inom ramen för en kurs på Karlstad universitet en uppföljning av 72 barn i Nacka som våren 2010 slutade förskola eller pedagogisk omsorg. Samtliga barn hade när de gick i förskolan eller pedagogisk omsorg beviljats tilläggsbelopp på grund av stort behov av särskilt stöd. Barnen är födda år 2003 och 2004.

Uppföljningen gällde vilket stöd barnen fick när de började skolan och vilken skolform de började i. Barnen har efter det följts upp vid flera tillfällen och den senaste uppföljningen genomförde under hösten 2020 när en del av barnen började gymnasieutbildning. Uppföljningen baseras på intervjuer med pedagoger och rektorer och olika typer av dokument från skolorna som åtgärdsprogram och uppföljningar. Diagrammen nedan visar barnens placering vid de olika uppföljningarna.

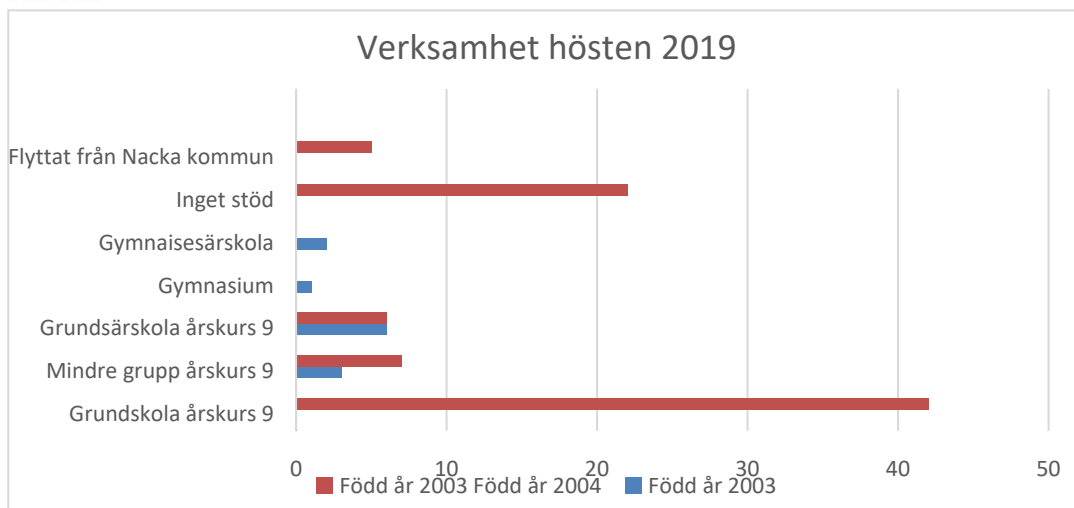

Hösten 2010 börjar de flesta, drygt två av tre av de 72 barnen, förskoleklass. Tio barn går ett ytterligare år i förskolan. Fyra barn börjar grundskola. De allra flesta, 68 av de 72 barnen, bedöms av skolorna vara i behov av fortsatt stöd.

Fyra år senare går flertalet, drygt två av tre, i grundskolans årskurs 4. Några av dem går i mindre undervisningsgrupp. Enstaka elever går i grundskolans årskurs 3, varav några gått om en årskurs. Antalet som går i grundsärskola har ökat, och är nu en femtedel av eleverna, där de går i årskurs 4 eller 5. Hösten 2014 var det sju elever som bedömdes av skolorna inte vara i behov av fortsatt stöd och tre elever som flyttat från Nacka.

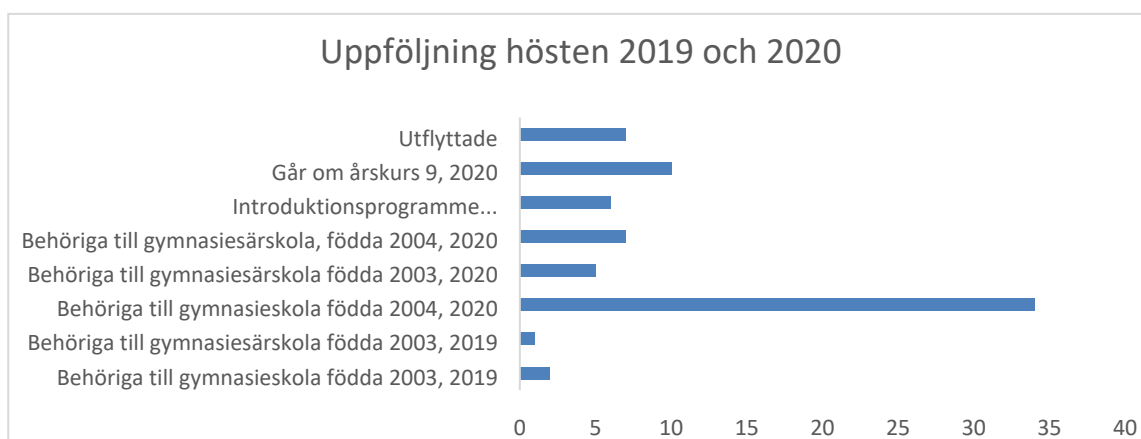
Uppföljningen omfattar också resultaten i de nationella proven i årskurs 3 och 6. Ungefär hälften av eleverna klarade kravnivån eller godkänt provbetyg i minst ett av ämnena.

Fem år senare går flertalet, drygt sju av tio elever, i grundskolans årskurs 9, varav några i mindre grupp. En femtedel går i grundsärskola, varav en del går ett tionde år.

Skolorna bedömer att 22 av eleverna inte i var i behov av fortsatt stöd. De som har fått stöd under högstadiet har ofta fått det genom anpassningar i miljön, undervisning i mindre grupp under hela eller en del av tiden eller genom en resursperson som stöd under hela eller en del av skoldagen. En del elever har fått extra tid vid prov och inlämningar. En del elever har fått stöd genom digital teknik med anpassade programvaror.

Drygt hälften av gruppen som finns kvar i Nacka i årskurs 9 blir behöriga till gymnasieskolan när de går ut årskurs 9. Övriga börjar på introduktionsprogrammet, gymnasiesärskolan och några elever går om årskurs 9 läsåret 2020/2021. En del elever blir behöriga till gymnasiesärskola, vilket innebär att de hör till målgruppen för sarskolan, det vill säga har en intellektuell funktionsnedsättning.

Barnen utvecklas olika

Uppföljningen av barnen med stort stödbehov i förskolan/pedagogisk omsorg visar att barnen utvecklas olika. Drygt hälften av barnen blir behöriga till gymnasieskolan när de

går ut årskurs 9. Det är något fler barn som blev behöriga än vad skolorna bedömde att det skulle bli i uppföljningen 2010 och 2015.

Av de 72 barnen finns det en grupp som under grundskoletiden klarar sig med allt mindre stöd. Deras svårigheter beskrivs ofta vara av mer lindrig karaktär. Här finns också en grupp barn som bedöms ha medelstort behov av stöd, där det tar längre tid för dem att klara sig utan stödåtgärder, men där de ändå blir behöriga till gymnasieskolan när de går ut årskurs 9.

En tredje grupp av barnen har mycket omfattande behov av stöd genom hela grundskolan. Deras svårigheter blir ofta tydligare beskrivna med stigande ålder, och svårigheterna blir också tydligare när kunskapskraven ökar genom skolan. Här finns diagnoser inom neuropsykiatriska området och intellektuell funktionsnedsättning. Mest förekommande är svårigheter inom autismspektrat eller ADHD, men också beskrivna beteendeproblem. Flera av dem har en kombination av flera funktionsnedsättningar. En del av eleverna fick sina diagnoser redan i förskola, medan några fick dem senare i grundskolan. Det är också vanligt förekommande att det får tilläggsdiagnoser, oftast inför högstadiet. Dessa elever klarar ofta inte behörighet till gymnasieskolan när de går ut årskurs 9, eller så går de i grundsärskola.

Utbildningsenhetens kommentar

Uppföljningen ger en intressant bild då den följer hur det går för barn som tidigt bedöms ha behov av särskilt stöd. Den här typen av longitudinella uppföljningar är ovanliga. Den bild som framträder är att en hel del av de barn som tidigt bedöms ha stort behov av stöd når behörighet till gymnasieskolan, vilket är en glädjande utveckling. En del andra fortsätter att ha stora behov genom grundskolan, och deras svårigheter kan bli tydligare med stigande ålder, och ibland får de också tillkommande diagnoser.

Barnen i uppföljningen gick i förskola och pedagogisk omsorg under 00-talet. I samband med en tidigare uppföljning av denna barngrupp uppmärksammades bristen på specialpedagogisk kompetens i förskolan. Efter det har kompetensen ökat genom satsning på kompetensutveckling för pedagoger i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten. En specialpedagog har anställts som stödjer förskolor i kommunen. Många förskolor har numera särskilda team i arbetet med barn i behov av stöd. Flera satsningar har också gjorts vad gäller svårigheter inom det neuropsykiatriska området. Sammantaget bör detta innebära att de tidiga insatserna för barn i stort behov av stöd utvecklats och ser annorlunda ut än det tidiga stöd som barnen i uppföljningen fick.

Ett annat resultat i uppföljningen är att ungefär hälften av eleverna har bytt skola mer än tre gånger under grundskoletiden. Särskilt vanligt är det bland de som har störst behov. Det kan finnas olika förklaringar till byten, men byten kan innebära utmaningar när det gäller att skapa kontinuitet i stödet till eleven.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Uppföljningen ger en fördjupad bild av utvecklingen för barn i behov av stort stöd.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Eva Westin
Resurssamordnare
Utbildningsenheten

Skolvalet 2021

9

UBN 2021/87

2021-04-23

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2021/87

Utbildningsnämnden

Skolvalet 2021

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

I skolvalet till hösten 2021 fick 91 procent av de sökande placering på den skola de valt i första hand. Utbildningsnämndens mål är att 90 procent ska få sitt förstahandsval, vilket nåddes. Andelen som fick sitt förstahandsval har ökat från 87 procent jämfört med förra året.

Nästan alla, 99 procent, fick något av sina tre val av skola, en ökning från 98 procent förra året.

De tre skolor som hade allra flest förstahandssökande i förskoleklass 2021 var Myrsjöskolan, Sigfridsborgsskolan och Boo-Gårds skola.

Svårast att få plats var det på Myrsjöskolan där bara 61 procent av dem som sökte skolan i förstahand fick plats. Det är dock något mer än förra året då andelen var 56 procent.

Ärendet

Ärendet handlar om skolvalet till förskoleklass och grundskola inför höstterminen 2021 för elever folkbokförda i Nacka.

Statistiken gäller utfallet i skolvalet i mars. Efter skolvalet i mars sker ett byte i maj och en månadsbyte i augusti vilket gör att situationen kan ha ändrats något vid skolstart.

Om det är fler sökande till en skola än det finns platser görs vid kommunala skolor urval utifrån principen om relativ närhet enligt de riktlinjer som utbildningsnämnden beslutade om i november 2020.

Antagningen till fristående skolor görs av skolorna själva enligt varje skolas egna antagningsregler där oftast kötid är urvalsgrund. Placering vid en fristående skola i Nacka24 baseras på uppgifter som de fristående skolorna ger utbildningsenheten.

Statistiken gäller de så kallade ”måsteväljarna”. Med måsteväljare avses vårdnadshavare som behöver göra ett skolval, antingen för att barnet ska börja i förskoleklass eller för att den nuvarande skolan inte har nästa årskurs¹. Tabell 2 utgår från 2140 elever som är måsteväljare i förskoleklass, årskurs 1, årskurs 4, årskurs 6 och årskurs 7.

Elever som önskar byta skola, även om de hade kunnat gå kvar på sin skola nästa läsår, är inte måsteväljare men har förstås också möjlighet att göra skolval under skolvalsperioden. Det gäller exempelvis elever som ansöker om att byta till en fristående skola inför årskurs 4 och 6. Det gäller även de som planerar att flytta till Nacka efter skolvalsperioden.

I skolvalet väljer alla vårdnadshavare tre olika skolor rangordnade från 1 till 3. De allra flesta, 91 procent, fick placering på den skola de valt i förstahand. Utbildningsnämndens mål är att 90 procent ska få sitt förstahandsval, vilket alltså nåddes i år. Andelen som fick sitt förstahandsval har ökat från 87 procent jämfört med förra året.

STARK OCH BALANSERAD TILLVÄXT			
Föräldrar och elever har stora valmöjligheter vid val av skola		Utfall 2021	Mål 2021
	Andel elever som får den skola de valt i första hand.	91 %	90 %

Nästan alla, 99 procent, fick något av sina tre val, en ökning från 98 procent förra året. Totalt var det 19 elever som inte fick något av sina tre val. Förra året var det 50 elever som inte fick något av sina tre val.

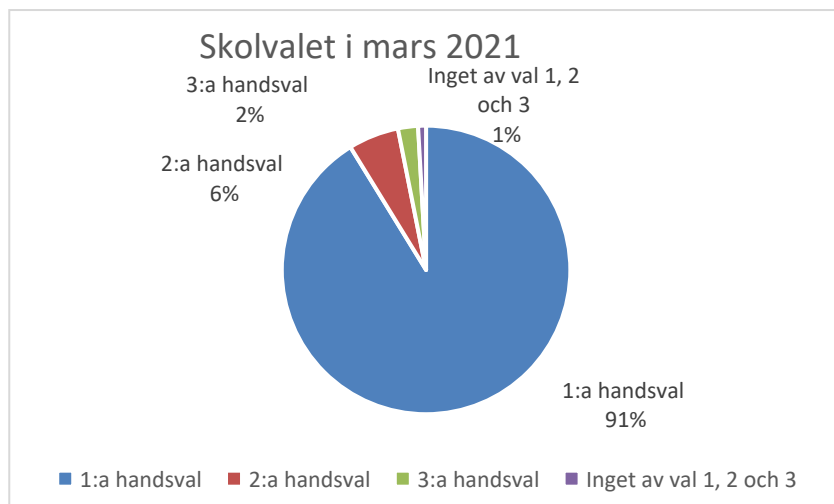
Totalt var det 52 barn som vårdnadshavaren, trots påminnelser, inte gjorde något skolval för. Dessa fick en skolplacering på närmaste kommunal skola med ledig plats.

¹ I Nacka är, förutom förskoleklassen, årskurserna 1, 4, 6 och 7 förutsägbara ”måsteväljarårskurser”. Detta eftersom det i Nacka finns skolor som slutar i förskoleklass, årskurs 3, 5 och 6. Det finns dock måsteväljare även i andra årskurser:

- 1) De som blev folkbokförda i Nacka under skolvalsperioden.
- 2) Elever som går i en skola i annan kommun och där skolan inte har nästa årskurs.
- 3) Elever som går i skola utomlands.

Figur 1: Placeringar i skolvalet i mars 2021, (måstenväljare)

Tabell 1: Andel som fått placering som vid sitt förstahandsval av skola i skolvalet i mars, 2011-2021 (måstenväljare)

Val till höst-terminen	Antal elever	Andel som fått första-handsval av skola (%)
2011	2 106	95
2012	2 049	92
2013	2 348	93
2014	2 349	92
2015	2 184	88
2016	2 175	87
2017	2 133	89
2018	2 091	92
2019	2 377	85
2020	2 166	87
2021	2 159	91

Flest val görs till förskoleklass. Där fick 92 procent sitt förstahandsval, en ökning sedan förra året med fyra procentenheter. I årskurs 7 fick 93 procent placering på förstahandsvalet, vilket är högre än förra året med 83 procent.

Antalet elever som gör val till mellanliggande årskurser är relativt litet. Svårast att få önskad placering var det för de 93 elever som behövde ny skola till årskurs 4, där 66 elever fick förstahandsvalet.

Tabell 2: Antal och andel placerade på 1:a handsval i skolvalet i mars, 2018-2021 (mätvärjäare)

Jämförelse 2018 - 2021 Placerade på 1:a	2021		2020		2019		2018	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Förskoleklass	1 284	92%	1 265	90%	1 278	87%	1 283	95%
Årskurs 1	7	78%	9	100%	17	68%	31	89%
Årskurs 4	66	71%	10	40%	71	76%	53	88%
Årskurs 6	48	87%	57	95%	53	91%	29	88%
Årskurs 7	547	93%	533	83%	571	85%	525	85%
Totalt	1 952	91%	1 874	87%	1 990	86%	1 921	92%

Antal förstahandssökande och placeringar per skola

Tabellerna 3 och 4 visar antal förstahandssökande och hur många av dem som fick placering på skolan. Utöver dessa sökande kan skolorna ta emot sökande med lägre val än första hand samt elever som ansökt om att byta skola, eller som är inflyttande eller från andra kommuner.

De tre skolor som hade allra flest förstahandssökande i förskoleklass 2021 var Myrsjöskolan, Sigfridsborgsskolan och Boo-Gårds skola. Som tabellen visar är det 28 av de 35 skolorna, som har samma andel eller som har ökat sin andel av elever i förskoleklass som placerades på sitt förstahandsval än förra året.

Det är 15 skolor där alla elever som sökte till skolan i första hand fick placering på skolan. Det är samma antal skolor som föregående år. I 70 procent av skolorna fick minst 90 procent av de förstahandssökande plats. Svårast att få plats var det på Myrsjöskolan, där 61 procent av dem som sökte skolan i första hand fick plats. Förra året var det 56 procent som fick sitt förstahandsval.

Tabell 3: Förstahandssökande och placeringar i förskoleklass, skolvalet i mars, per skola (mästerväljare)

Skola	F=fristående K=kommunal	Antal 1:a- hands- sökande 2020	Antal 1:a- hands- sökande 2021	Andel 1:a- hands- sökande som placerades 2020	Andel 1:a- hands- sökande som placerades 2021
Akademiska skolan i Nacka	F	8	8	100%	88%
Backeboskolan	F	33	20	79%	85%
Björknässkolan	K	89	82	96%	96%
Boo Gårds skola	K	86	87	85%	86%
Borgvallaskolan	K		39		100%
Da Vinciskolan	F	27	26	100%	100%
Dibber International School Nacka	F	16	14	100%	93%
Ebba Braheskolan	F	47	50	83%	86%
Ektorps skola	K	58	29	88%	97%
Idunskolan Östra Stockholms Waldorfs	F	12	9	58%	89%
Igelboda skola	K	38	30	100%	100%
Jarlabergs skola	K	18	22	100%	100%
JENSEN grundskola Sickla	F		16		88%
Järla skola	K	82	78	85%	97%
Lilla Nacka Skola	F	25	14	72%	93%
Maestroskolan Nacka	F	3	1	100%	100%
Myrsjöskolan	K	134	128	56%	61%
Neglinge skola	K	55	56	100%	100%
Noblaskolan Järla Sjö	F	18	14	89%	100%
Noblaskolan Lännersta	F	50	50	92%	96%
Noblaskolan Nacka Strand	F	32	24	100%	92%
Noblaskolan Saltsjö-Boo	F	65	78	97%	90%
Orminge skola	K	15	24	100%	100%
Saltsjöbadens samskola	K	72	55	100%	98%
Saltsjö-Duvnäs Montessoriförskola	F	7	8	100%	88%
Saltsjö-Duvnäs skola	K	43	42	100%	100%
Sickla skola	K	71	64	99%	100%
Sigfridsborgs skola	K	96	98	98%	100%
Skola eller Förskola utanför Nacka 1	F	13	13	46%	62%
Skuru skola	K	10	5	100%	100%
Stavsborgsskolan	K	6	8	100%	100%
Sågtorpsskolan	K	59	58	98%	100%
Viktor Rydbergs skola Fisksätra	F		45		84%
Vilans skola	K	37	32	100%	94%
Älta skola	K	87	69	93%	100%
Totalt		1 412	1 396	90%	92%

Det är 93 procent av förstahandssökande i årskurs 7 som blev placerade på sitt val. 2020 var det 83 procent. Anledningen till ökningen är att Jensens grundskola i Sickla har etablerat sig i Nacka kommun och att Boo-Gårds skola startar årskurs 7 hösten 2021. Viktor Rydbergs intention var att starta årskurs 7 innan skolvalet. De beslutade efter skolvalet att inte starta årskurs 7 med anledningen att det var för få sökande till den årskursen. De fyra elever som sökte till Viktor Rydberg har fått en skolplacering på andra skolor.

De tre skolor som hade allra flest förstahandssökande i årskurs 7, år 2021 var Eklidens skola, Myrsjöskolan och Stavsborgsskolan. Av dessa tre skolor var det svårast att

komma in på Myrsjöskolan där 75 procent fick plats. Det är 14 av dessa 19 skolorna, som har samma andel eller som har ökat sin andel av elever i årskurs 7 som placerades på sitt förstahandsval än förra året.

Det är sju skolor där alla elever som sökte till skolan i första hand fick placering på skolan. Förra året var det fem skolor. I 40 procent av skolorna fick minst 90 procent av de förstahandssökande plats.

Tabell 4: Förstahandssökande och placeringar i årskurs 7, skolvalet i mars, per skola (måsteväljare)

Skola	F=fristående K=kommunal	Antal 1:a- hands- sökande 2020	Antal 1:a- hands- sökande 2021	Andel 1:a- hands- sökande som placerades 2020	Andel 1:a- hands- sökande som placerades 2021
Akademiska skolan i Nacka	F				
Björknässkolan	K	8	3	100%	100%
Boo Gårds skola	K		6		83%
Ebba Braheskolan	F	7		100%	
Eklidens skola	K	218	197	80%	90%
Eklidens skola - Idrott	K	33	21	100%	100%
Internationella Engelska Skolan Nacka	F	0		0%	
JENSEN grundskola Sickla	F		35		89%
Kunskapsskolan Nacka	F	1		0%	
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	F	0	3	0%	33%
Maestroskolan Nacka	F	2	1	50%	100%
Myrsjöskolan	K	167	131	75%	100%
Noblaskolan Järla Sjö	F	5	4	20%	50%
Noblaskolan Saltsjö-Boo	F	9		56%	
Saltsjöbadens samskola	K	52	59	87%	100%
Skola eller Förskola utanför Nacka 1	F	9	13	22%	23%
Skuru skola	K	7	2	100%	100%
Stavsborgsskolan	K	125	110	100%	100%
Viktor Rydbergs skola Fisksätra	F		4		50%
Summor		643	589	83%	93%

Utbildningsenhetens kommentarer

Det är positivt att andelen elever som fått den skola de och deras vårdnadshavare valt i första hand ökat sedan föregående år. Resultatet är högre än utbildningsnämndens mål som är 90 procent. I 70 procent av skolorna fick minst 90 procent av de förstahandssökande plats i förskoleklass.

I skolvalet 2020 var det 49 elever som hade kontrakt till ny bostad och skulle flytta till Nacka kommun och var därför med i skolvalet. I skolvalet 2021 var det 85 elever som skulle flytta till Nacka kommun. Det är alltså nästa dubbelt så många som flyttar in och som behöver en skolplacering i Nacka.

Det är många som söker skolplacering i Boo. En del av dem är inflyttare i området. För att inte elever i förskoleklass ska få orimligt långt till sin skola har skolorna i Boo fått utökat sin kapacitet för att alla ska få en skolplacering nära sitt hem.

Nacka kommun är en attraktiv kommun att flytta till och skolplatser behöver matcha behovet i skolvalet. Det är både en utmaning och en möjlighet för alla skolhuvudmän.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

I Nacka har det länge varit en ambition att så många elever som möjligt ska få placering på den skola som de och deras vårdnadshavare önskar. Skolvalet ger möjlighet för elever och vårdnadshavare att påverka var eleven ska få sin utbildning, vilket sannolikt ökar engagemang, trivsel och möjligheten att utvecklas.

Handlingar i ärendet

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Anna-Carin Olsson
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Motion - Likvärdighet förskola skola

10

UBN 2020/163

2021-04-28

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2020/163
KFKS 2020/1182

Utbildningsnämnden

Likvärdighet förskola skola

Motion den 14 december 2020 av Emelie Norborg Friberg,
Khashayar Farmanbar med flera (S)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionen. Motionen är med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Motionärerna föreslår att socioekonomisk bakgrund läggs in som variabel i likvärdighetsgarantin för förskolan.

Utbildningsenheten bedriver ett arbete med framtagande av en ny ersättningsmodell för förskolan. Utbildningsnämnden kommer att ta ställning till den i internbudgeten för 2022.

Förslagen i motionen

Motionärerna föreslår att socioekonomisk bakgrund läggs in som variabel i likvärdighetsgarantin för förskolan.

Enhetens utredning och bedömning

Utbildningsnämnden har låtit två konsulter från Vilna/Strategirådet göra en översyn av hur likvärdighetsgarantin fungerar och ge förslag till förändringar. Rapporten presenterades för utbildningsnämnden den 17 september 2020.

Konsulterna föreslår att modellen för strukturell ersättning till förskolan ska ta hänsyn till fler faktorer än den gör idag, och också att denna del av ersättningen utökas. Utifrån förslagen i rapporten pågår ett arbete med framtagande av en ny ersättningsmodell för förskolan. Utbildningsnämnden kommer att ta ställning till den i internbudgeten för 2022.

Utbildningsenhetens bedömning är att den strukturella ersättningen till förskolorna kommer att förändras i linje med motionärernas intentioner.

Vidare beslöt utbildningsnämnden den 17 september 2020, 52 § att byta namn på likvärdighetsgarantin till likvärdighetsresurs.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till svar på motionen medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till svar på motionen medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Motionen – Likvärdighet förskola skola.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Kristina Heuman
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Likvärdighet förskola skola

Motion från Socialdemokraterna i Nacka

Utbildningsnämnden fick en dragning i september 2020 gällande likvärdighetsgarantin. I rapporten hade huvudmän och rektorer för skolor och förskolor fått skatta vad som påverkar elevernas resultat mest. I enkäten fick faktorer uppskattas på en femgradig skala, där högre poäng avser större påverkan för resultaten.

För skolelever uppgavs följande tre faktorer vara de som gav störst påverkan:

- Elevens psykiska hälsa
- Motivation för utbildning och lärande
- Förekomsten/frånvaron av problem i familjen

Även vårdnadshavares utbildningsnivå anses vara en påverkande faktor, med 4 poäng, samt föräldrars inkomst, med 3 poäng. Slutsatsen vi drar av detta är att huvudmän och rektorer i skolorna uppger att elevernas socioekonomiska bakgrund spelar roll för hur elevernas möjlighet att lyckas i skolan. Genom strukturtillägget ämnar kommunen komma åt skillnaderna i vårdnadshavares utbildningsnivå och resultaten för de strukturbaserade och individbaserade ersättningarna verkar ge resultat i de kategorierna som rektorer och huvudmän anser spelar störst roll. För förskolornas verksamhet ser det dock lite annorlunda ut.

Det som pekas ut som de tre främsta faktorerna för barnen är:

- Förekomsten/ frånvaron av problem i familjen
- Barnets psykiska hälsa
- Motivation för utbildning och lärande

Vårdnadshavarnas utbildningsnivå får 3 poäng och familjens inkomst 2,5. För förskolorna finns dock inget strukturtillägg tar hänsyn till socioekonomisk bakgrund, vilket enligt Skolverket är den tyngst vägande faktorn för elevers akademiska möjligheter. Skolsegregationen har ökat i Sverige sen millennieskiftet. Vi vet att elever med liknande socioekonomisk situation går i samma skolor, vilket gör att vissa skolor har ett större kompensatoriskt uppdrag än andra. Om kommunen inte väljer att bearbeta skillnaderna i akademiska möjligheter tidigt kommer det att befästa segregationen vidare i kommande generationer.

Kommunen har som mål att alla elever klarar skolan inom avsedd tid. När en elev redan i första klass känner att de ligger efter i relation till sina klasskompisar är det en riskfaktor för att den eleven inte ska hitta glädje och motivation i lärandet - vilket är en känd faktor för att barnet ska tappa intresse för skolan.

Vi socialdemokrater tycker att alla förskolebarn ska kunna börja skolan med liknande verktyg i sina ryggsäckar, oavsett vilka förutsättningar som finns med hemifrån. Därför är det för oss självklart att jobba för att jämna ut skillnaderna i förutsättningar redan i förskoleverksamheten.

Därför yrkar vi

Att Socioekonomisk bakgrund läggas in som variabel i likvärdighetsgarantin för förskolan

Emelie Norborg Friberg (S)

Khashayar Farmanbar (S)

Alva Dahn (S)

Andreas Andersson (S)

Remiss - Bättre möjligheter för
elever att nå kunskapskraven

SOU 2021:11

11

UBN 2021/88

2021-04-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2021/88
KFKS 2021/539

Utbildningsnämnden

Remiss - Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven SOU 2021:11

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut. Kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande i enlighet med bilaga 1 till denna tjänsteskrivelse daterad 2021-04-27.

Sammanfattning av ärendet

Den statliga offentliga utredningen Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven (SOU 2021:11) lämnar förslag inom elevhälsans och särskolans område i syfte att förbättra elevers möjlighet att nå kunskapskraven och tillräckliga kunskaper för att klara framtida studier och arbetsliv. Ärendet avser ett förslag till yttrande med anledning av att utredningen remitterats. I förslaget till yttrande bedöms till övergripande del att utredningens förslag kan bidra positivt till högre kvalitet och måluppfyllelse. Detaljreglering av tillgång till olika personalkategorier bedöms dock vara problematiskt på flertalet sätt och därmed inte uppnå det önskade syftet. Bland annat försvåras anpassning av resurser efter elevers behov och lokala förutsättningar och ansvar särskiljs från befogenheter.

Ärendet

Bakgrund

Regeringen har remitterat den statliga offentliga utredningen Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning (SOU 2021:11). Sista svarsdatum för yttranden till utbildningsdepartementet är den 30 juni 2021. Nacka kommun är inte på remisslistan.

Utredningen, som är ett slutbetänkande, finns att ladda ned via denna länk:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/02/sou-202111/>

Utredningens sammanfattning av förslagen (sid 21-39 i SOU 2021:11) återfinns även som bilaga 2 i detta ärende.

Beredning av ärendet

Utbildningsnämnden bereder förslaget till yttrande i bilaga 1. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsens arbetsutskott för att sedan beredas av kommunstyrelsen, som antar ett yttrande från Nacka kommun.

Det föreslagna yttrandet innehåller synpunkter på vissa av utredningens förslag utifrån de perspektiv som följer av nämndens ansvarsområden.

Utredningens uppdrag

Utredningen har haft tre huvuduppdrag att redovisa i det slutbetänkande som yttrandet avser:

1. Att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever att nå de kunskapskrav som minst ska nås.
2. Föreslå en acceptabel lägstanivå för tillgång till elevhälsans professioner.
3. Analysera vilka insatser som kan vidtas för att stärka grundsärskolan och i viss mån gymnasiesärskolan, utifrån vissa avgränsade områden.

Därutöver har utredningens uppdrag inkluderat förslag inom dessa två områden:

4. Möjlighet att överklaga ett beslut att gå om en årskurs.
5. Möjligheten att dela upp elever efter kön i undervisning och utbildning ska som huvudregel inte finnas. I detta fall lämnar dock utredningen inga förslag eftersom bedömningen är att befintligt regelverk är tillräckliga.

Fokus för utredningen har varit skolans förmåga att ge fler elever förutsättningar att nå kunskapskraven och tillräckliga kunskaper för att klara framtida studier och arbetsliv. Utredningens uppdrag berör i första hand grundskolan och grundsärskolan.

Utredningens ursprungliga direktiv beslutades av regeringen den 20 juli 2017. Därefter har fem tilläggsdirektiv beslutats. Samtliga är bilagda utredningen.

Utredningens förslag i korthet samt utbildningsenhetens bedömning

Förslag för ett mer aktivt stöd- och elevhälsoarbete

De behov som utredningen bedömer finns inom ramen för denna del av uppdraget är:

- att förtydliga elevhälsans uppdrag i skollagen
 - åtgärder för att stärka elevhälsoprofessionerna
 - öka kompetensen för att bedriva ett aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt
 - att erbjuda bättre verktyg för effektiva insatser inom stöd- och elevhälsoområdet.
- Inom dessa områden lämnar således utredningen förslag.

Befintlig stöd- och utbildningsstiftning, hälsoperspektivet respektive regleringen av styrning och ledning bedömer utredningen redan har en fungerande utformning och lämnar därför

inga ändringsförslag gällande detta. Ytterligare specificerade krav skulle enligt utredningen leda till en detaljstyrning som innebär en begränsning för skolornas möjligheter att utforma sitt arbete.

Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenheten ser överlag positivt på utredningens förslag inom detta område. Utredningen undviker statlig detaljstyrning och föreslår istället förtydliganden och insatser som på olika sätt kan bidra till ökad kvalitet i utbildningen för eleverna. När det gäller förslaget om fler kunskapssammanställningar så vill utbildningsenheten betona vikten av att sådana är evidensbaserade, det vill säga är baserade på bästa tillgängliga kunskap. Uppdraget att göra sådana sammanställningar bör därför ges till myndigheter med kompetens för detta, nämligen Skolforskningsinstitutet, och inte till Skolverket som utredningen föreslår.

Förslag om en lägstanivå för tillgång till elevhälsans professioner

Utredningen föreslår:

- En numerär reglering av tillgång till elevhälsan, som anger att en skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever, en skolsköterska för högst 430 elever, en psykolog för högst 1 000 elever och en kurator för högst 400 elever. Kravet avser årsarbetare, ska gälla på huvudmannanivå och för samtliga skolformer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges bemyndigande i skollagen att meddela föreskrifter om detta.
- Att huvudmäns inrapporteringskyldighet utökas så att även skolors tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog respektive kurator ska lämnas in till Statistiska centralbyrån.

Utredningen anger att olika underlag tyder på att tillgången till elevhälsans professioner inte alltid är tillräcklig för att ge förutsättningar för elevhälsan att klara sitt uppdrag. Det motiverar, enligt utredningen, det tidigare nämnda förslaget om ett förtydligande i skollagen om vad elevhälsans uppdrag innebär, eftersom det kan leda till ökad tillgång till elevhälsans professioner där det lokalt behövs. Utredningen förordar inte i första hand förslaget om en numerär reglering, det vill säga att staten ska besluta om ett högsta antal elever per skollärare, skolsköterska, psykolog respektive kurator, utan anger att det förslaget kan ses som ett komplement till det förtydligade uppdraget för elevhälsan.

Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenhetens bedömning är att det föreslagna, förtydligade uppdraget för elevhälsan kan bidra positivt till elevers förutsättningar att uppnå kunskapskraven. Förtydligandet innebär att det i bestämmelsen om elevhälsans uppdrag också ska framgå att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och organisationsnivå, att arbetet ska ske i samverkan med övrig personal på skolan, att elevhälsan ska bidra till skolans kvalitetsarbete samt att elevhälsan vid behov ska samverka med hälso- och sjukvården respektive socialtjänsten.

Enheten håller med utredningen om att den föreslagna förändringen innebär ett förtydligande, inte en ambitionshöjning. Enligt utbildningsenhetens bedömning bör det bland annat kunna bidra till en mer effektiv tillsyn från Skolinspektionens sida, det vill säga de befintliga statliga verktygen vässas så att åtgärder kan krävas från huvudmannens sida om det finns sådana brister att elevhälsan inte har förutsättningar att klara sitt uppdrag. Förslaget att införa nationell insamling av personalstatistik för elevhälsan ser utbildningsenheten också som positivt, bland annat eftersom underlaget kan möjliggöra uppföljningar och utvärderingar av elevhälsans insatser och därigenom bidra till kvalitetsutveckling, till gagn för eleverna. Det innebär dock ett ökat åtagande för huvudmännen, vilket också utredningen anger och tillämpar finansieringsprincipen för. Utbildningsenheten föreslår därför att dessa två förslag bör **tillstyrkas**.

Utbildningsenheten bedömer däremot att förslaget att reglera en numerär lägstanivå av elevhälsans professioner **avstyrks**. Detta är en form av statlig detaljstyrning som inte är förenlig med en mål- och resultatstyrd skola. Det leder till ineffektiv fördelning av resurser, såväl inom elevhälsan som mellan elevhälsan och andra nödvändiga resurser för att säkerställa att skolan klarar sitt uppdrag för alla elever. Det försvårar anpassningar utifrån elevers faktiska behov och lokala förutsättningar. Det innebär vidare att ansvar avskiljs från befogenheter genom att staten ska kunna besluta om ändrade lägstanivåer i elevhälsan, som direkt påverkar kommunernas kostnader för skolan. Om det är svårt att rekrytera personal för att klara minimikraven blir följden att huvudmannen antingen måste göra avkall på kompetenskraven eller stå ansvariga för att inte uppfylla minimikraven. De lägstanivåer som utredningen föreslår är dessutom baserade på grova uppskattningar. Sådana schabloner, som blir nödvändiga vid statlig detaljstyrning, kommer sällan att avspegla de faktiska behoven som skiljer sig lokalt och i de olika skolformerna. Utredningen tar också upp en rad större problem och risker med en sådan reglering och utbildningsenheten instämmer i den analysen. Mot denna bakgrund har utbildningsenheten svårt att se hur förslaget ska kunna bidra till att förbättra elevers möjligheter att uppnå kunskapskraven.

Utredningens förslag för att stärka särskolan

Utredningen föreslår

- Nya benämningar för målgrupper och skolformerna grundsärskolan och gymnasiesärskolan. till anpassad grund- respektive gymnasieskola
- Förändringar i grundsärskolans timplaner i syfte att bättre möta elevernas behov och öka flexibiliteten för eleverna.
- Utökad undervisningstid för elever som läser ämnesområden, så att tiden motsvarar den för ämnen.
- Att rektor ska besluta om fördelning av undervisningstid på ämnesområden för en elev respektive bedöma om en elev bör kunna befrias från undervisning på individuella program i gymnasiesärskolan.
- Att motsvarande garanti för tidiga stödinsatser som redan införts i grundskolan också införts i grundsärskolan
- Kompetensutvecklingsinsatser och bedömningsstöd för grund- och gymnasiesärskolan

Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenheten bedömer överlag att utredningens förslag på olika sätt kan bidra till att stärka särskolans kvalitet för eleverna. Likaså är det positivt med mer tidsenliga beteckningar för skolformerna grund- och gymnasiesärskolan. En fråga som uppkommer är dock om den föreslagna nya beteckningen ("anpassad grundsärskola") riskerar att av vårdnadshavare blandas ihop med stödinsatser såsom exempelvis anpassad studiegång i grundskolan? En annan fråga är om de föreslagna neddragningarna i grundsärskolans timplan i de praktisk-estetiska ämnena istället för i teoretiska ämnen som exempelvis NO har övervägts utifrån elevernas behov? Det är positivt med ambitionen om ökad flexibilitet för eleverna, men det är också viktigt att väga in att elevernas behov av undervisningstid i olika ämnen kan se olika ut i de olika skolformerna.

Utredningens förslag om att kunna överklaga ett beslut att gå om en årskurs.

Utredningen föreslår att

- Dagens bestämmelse om att rektor får besluta att inte flytta upp en elev till nästkommande årskurs flyttas från skolförordningen till skollagen i syfte att göra det möjligt för elevens vårdnadshavare att överklaga beslutet.
- Bestämmelsen ändras på flera sätt jämfört med idag, bland annat så att vårdnadshavare får avgörande inflytande över rektors beslut om huruvida en elev ska gå om en årskurs. Bara om synnerliga skäl finns ska rektor kunna fatta beslut om ytterligare ett års skolgång trots att vårdnadshavarna inte gett sitt medgivande.

Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenheten föreslår att förslaget att överföra bestämmelsen från förordning till lag samt överklagandemöjligheten ska **tillstyrkas**. Enheten håller med om utredningens bedömning att dessa beslut i praktiken innebär förlängd skolplikt med ett år och att det därför handlar om ett så pass ingripande beslut för individen att det finns principiella skäl för att det ska vara möjligt att överklaga. Beslut om åtgärdsprogram och beslut om den särskilda stödinsatsen anpassad studiegång är exempel på liknande beslut, som anses såpass ingripande att de är överklagningsbara.

Förslaget innebär dock också att bestämmelsen ändras i flera avseenden, jämfört med idag. Den största förändringen är att vårdnadshavarna föreslås få avgörande inflytande över rektors beslut om att en elev ska gå om en årskurs. Bara om det finns synnerliga skäl ska beslut kunna fattas om att en elev ska gå om en årskurs utan vårdnadshavarnas medgivande. Syftet är, enligt utredningen, att betona vikten av god samverkan med vårdnadshavarna. Utbildningsenhetens bedömning är dock att förslaget i denna del bör **avstyrkas**, eftersom det avgörande bör vara en helhetsbedömning, där elevens bästa är centralt. Det är en professionell pedagogisk bedömning som krävs av om insatsen är mest effektiv för eleven och helhetsmässigt bedöms vara bäst för elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Beslutet bör därför inte vara avhängigt av vårdnadshavarnas inställning, särskilt när överklagandemöjlighet också införs. Däremot håller utbildningsenheten med om vikten av god samverkan med vårdnadshavarna. Den

föreslagna regleringen bör därför ändras så att det framgår att i helhetsbedömningen ska vårdnadshavarnas åsikter vägas in. Det är också viktigt att understryka att elevens inställning ska vägas in i stigande grad utifrån elevens ålder. Det bör också förtydligas att bestämmelsen även avser elever i årskurs 9 som bedöms ha behov av att gå om årskursen. I det fallet vore det en motsättning att vårdnadshavare skulle kunna neka en elev att gå om årskurs 9 om eleven vill göra det. Detta eftersom eleven har en rättighet att få slutföra den högsta årskursen i upp till två år efter skolplikten annars skulle ha upphört.

Hemkommunens skyldighet att pröva frågan om skolpliktens förlängning bör tas bort som en följdändring

Utbildningsenheten **föreslår** också att det ska framföras i yttrandet till utbildningsdepartementet att dagens reglering i 7 kap 13§ 2st skollagen, som avser att hemkommunen ska pröva frågan om skolpliktens förlängning för den elev som inte gått ut högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört, bör tas bort alternativt förtydligas av följande skäl. Det följer rimligen av utredningens förslag att den bestämmelse om beslut att elev ska gå om en årskurs, som föreslås överförs till skollagen, också omfattar elever i årskurs 9 som behöver ytterligare ett läsår. Som utredningen konstaterar så innebär ett beslut av rektor att gå om ett läsår i praktiken också förlängd skolplikt. Förlängd skolplikt med ett år innebär visserligen att elevens hemkommun får ett åtagande att finansiera ett ytterligare skolår. Detta finansiella åtagande är dock likadant oavsett om beslutet att gå om tas i årskurs 9 eller innan dess. Samma finansiella åtagande gäller även utifrån elevens rättighet att få slutföra den högsta årskursen i grundskolan respektive grundsärskolan. Därigenom fyller hemkommunens prövning om skolpliktens förlängning för elev i årskurs 9 i praktiken ingen funktion. Genom att ta bort regleringen som avser hemkommunens prövning minskar byråkratin och elevperspektivet stärks genom att besluten fattas i skolan, där kunskapen om elevens behov är bäst.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen är tydlig med att förslaget om att staten ska reglera ett maximalt antal elever för varje yrkeskategori inom elevhälsan innebär ett nytt krav och en ambitionshöjning. Kravet avser förskoleklass, grund- och gymnasieskola samt grund- och gymnasiesärskolan. Bedömningen är att kommunens kostnader kommer att öka för kommunen från och med den 1 juli 2024, jämfört med idag, med anledning av detta. Utredningen föreslår att det generella statsbidraget till kommunsektorn ökar med totalt 838 miljoner kronor per år, i enlighet med finansieringsprincipen. I vilken utsträckning ersättningen kommer att täcka kommunens faktiska kostnader är oklart eftersom det inte framgår hur ersättningen kommer att fördelas mellan kommunerna. Utöver detta innebär förslaget dock också att staten på förordningsnivå kan ändra minimikraven för elevhälsans personaltillgång även framöver, det är ingen engångshändelse. Risk finns alltså för ytterligare kostnadsökningar för kommunen framöver, som inte är kopplade till ökade behov för eleverna eller ändrade lokala förutsättningar. Det finns heller ingen garanti att finansieringsprincipen kommer att tillämpas vid sådana förordningsändringar.

Förslaget till ändringar i skollagen i syfte att förtydliga elevhälsans uppdrag innebär förtydligande av vad som redan gäller och bedöms därmed inte innebära högre kostnader.

Den utökade skyldigheten för huvudmän att lämna uppgifter om personaltillgången inom elevhälsan bedöms av utredningen i praktiken innebära 1-1,2 timmars tillkommande arbete per skolenhet och föreslår ersättning i enlighet med finansieringsprincipen.

Förslaget om att utöka timplanen för ämnesområden för elever i träningskolan innebär ökade kostnader för kommunen. Den ändrade timplanen föreslås träda ikraft den 1 juli 2022. Utredningen föreslår därför ersättning via det generella statsbidraget, i enlighet med finansieringsprincipen.

Garantin för tidiga stödinsatser som föreslås ska gälla i grundsärskolan, på motsvarande sätt som i grundskolan, innebär ett utökat åtagande. Utredningens bedömning är dock att den tillkommande kostnaden är så låg att finansieringsprincipen inte blir tillämplig.

Konsekvenser för barn

Bedömningen är att utredningens förslag till övervägande del är positivt för barn, genom att på olika sätt förbättra förutsättningarna för elever att uppnå kunskapskraven. Vad gäller förslaget om att införa en numerär lägstanivå av yrkeskategorierna i elevhälsan så är dock utbildningsenhetens bedömning att det är problematiskt utifrån ett barnperspektiv, bland annat genom att regleringen utgår från schabloner och inte utifrån elevernas faktiska behov.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Förslag till yttrande

Bilaga 2 Utredningens sammanfattning (sid 21-39 i SOU 2021:11)

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

2021-05-07

Förslag till yttrande

UBN 2021/88

KFKS 2021/539

U 2021/01369

Utbildningsdepartementet

Remiss SOU 2021:11 Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – Yttrande från Nacka kommun

Nacka kommun är inte remissinstans men önskar framföra följande yttrande med anledning av att regeringen har remitterat SOU 2021:11 Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven (slutbetänkande).

Utredningens förslag för ett mer aktivt stöd- och elevhälsoarbete

Nacka kommun ser överlag positivt på utredningens förslag inom detta område. Utredningen undviker statlig detaljstyrning och föreslår istället förtydliganden och insatser som på olika sätt kan bidra till ökad kvalitet i utbildningen för eleverna. Satsningar på kompetensutveckling och framtagande av kunskapssammanställningar till skolor är exempel på detta.

När det gäller förslaget om fler kunskapssammanställningar så vill samtidigt Nacka kommun betona vikten av att sådana är evidensbaserade, det vill säga är baserade på bästa tillgängliga kunskap. Uppdraget att göra sådana sammanställningar bör därför ges till myndigheter med kompetens för detta, nämligen Skolforskningsinstitutet, och inte till Skolverket som utredningen föreslår.

Utredningens förslag om en lägstanivå för tillgång till elevhälsans professioner

Nacka kommun **tillstyrker** förslaget att förtydliga elevhälsans uppdrag, eftersom det bland annat bör kunna bidra till en mer effektiv tillsyn från Skolinspektionens sida. Om brister finns kring uppfyllandet av elevhälsans uppdrag så finns således statliga verktyg för att rikta krav på åtgärder av den berörda huvudmannen, som i sin tur kan utforma åtgärderna utifrån elevernas faktiska behov och de lokala förutsättningarna.

Nacka kommun **tillstyrker** likaså förslaget att införa nationell insamling av personalstatistik för hela elevhälsan. Det möjliggör bland annat uppföljningar och utvärderingar som bidrar till kvalitetsutveckling, till gagn för eleverna.

Förslaget att reglera en numerär lägstanivå av elevhälsans professioner **avstyrks** däremot. Detta är en form av statlig detaljstyrning som inte är förenlig med en mål- och resultatstyrd skola. Det leder till ineffektiv fördelning av resurser, såväl inom elevhälsan som mellan elevhälsan och andra nödvändiga resurser för att säkerställa att skolan klarar sitt uppdrag för alla elever. Det försvårar anpassningar utifrån elevers faktiska behov och lokala förutsättningar. Det innebär vidare att ansvar avskiljs från befogenheter genom att staten ska kunna besluta om ändrade lägstanivåer i elevhälsan, som direkt påverkar kommunernas kostnader för skolan. Om det är svårt att rekrytera personal för att klara minimikraven blir följden att huvudmannen antingen måste göra avkall på kompetenskraven eller stå ansvariga för att inte uppfylla minimikraven.

De lägstanivåer som utredningen föreslår är dessutom baserade på grova uppskattningar. Sådana schabloner, som blir nödvändiga vid statlig detaljstyrning, kommer sällan att avspegla de faktiska behoven som skiljer sig lokalt och mellan skolformerna. Även om nationell insamling påbörjas av personalstatistik kring elevhälsan kommer ändå schablonerna att vara för trubbiga för att kunna avspegla de lokala behoven och förutsättningarna. Utredningen tar också upp en rad större problem och risker med en sådan reglering. Mot denna bakgrund är det svårt att se hur denna typ av reglering ska kunna bidra till förbättrad måluppfyllelse för eleverna.

Utredningens förslag för att stärka särskolan

Nacka kommun bedömer överlag att utredningens förslag på olika sätt kan bidra till att stärka särskolans kvalitet för eleverna. Likaså är det positivt med mer tidsenliga beteckningar för skolformerna grund- och gymnasiesärskolan. En fråga som uppkommer är dock om den föreslagna nya beteckningen (”anpassad grundskola”) riskerar att av vårdnadshavare blandas ihop med stödinsatser såsom exempelvis anpassad studiegång i grundskolan?

En annan fråga är om de föreslagna neddragningarna i grundsärskolans timplan i de praktisk-estetiska ämnena istället för i teoretiska ämnen som exempelvis NO har övervägts utifrån elevernas behov? Det är positivt med ambitionen om ökad flexibilitet för eleverna, men det är också viktigt att väga in att elevernas behov av undervisningstid i olika ämnen kan se olika ut i de olika skolformerna.

Utredningens förslag om att kunna överklaga ett beslut att gå om en årskurs.

Nacka kommun **tillstyrker** förslaget att vårdnadshavare ska kunna överklaga beslut om att en elev ska gå om en årskurs och att överföra dagens bestämmelse från förordning till lag. Skälet är att dessa beslut i praktiken innebär förlängd skolplikt med ett år och att det därför handlar om ett så pass ingripande beslut för individen att det finns principiella

skäl för att det ska vara möjligt att överklaga. Så som utredningen påpekar är det också i linje med att beslut om åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång är möjliga att överklaga.

Nacka kommun **avstyrker** dock att bestämmelsen ändras så att vårdnadshavarna får avgörande inflytande över beslutet. Nacka kommun föreslår att det avgörande istället bör vara elevens bästa, utifrån en helhetsbedömning. På det sättet behöver såväl vårdnadshavares som elevens synpunkter vägas in i beslutet (där elevens inflytande bör öka med stigande ålder), eftersom det är viktigt för helhetsbedömningen, men det slutliga avgörandet blir vad som sammantaget bedöms vara elevens bästa. Argument för att göra beslutet avhängigt av vårdnadshavarnas medgivande är också svagare i ett läge när överklagandemöjlighet införs. Däremot håller Nacka kommun med om vikten av god samverkan med vårdnadshavarna.

Nacka kommuns förslag: ta bort regleringen om hemkommunens skyldighet att pröva frågan om skolpliktens förlängning

Nacka kommun **föreslår** att dagens reglering i 7 kap 13§ 2st skollagen, som avser att hemkommunen ska pröva frågan om skolpliktens förlängning för den elev som inte gått ut högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört, tas bort. Det är en rimlig följdändring av utredningens förslag till bestämmelse om beslut för elever att gå om en årskurs. Genom att ta bort regleringen som avser hemkommunens prövning minskar byråkratin och elevperspektivet stärks genom att besluten fattas i skolan, där kunskapen om elevens behov är bäst.

Nacka dag som ovan

Namn
Kommunstyrelsens ordförande

Namn
Stadsdirektör

Sammanfattning

Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven har haft tre huvuduppdrag att redovisa i detta slutbetänkande:

- Kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever att nå de kunskapskrav som minst ska nås.
- Föreslå en acceptabel lägstanivå för tillgång till elevhälsans professioner.
- Analysera vilka insatser som kan vidtas för att stärka grundskolan och i viss mån gymnasieskolan, utifrån vissa avgränsade områden som beskrivs närmare nedan.

Utredningen har tidigare lämnat ett delbetänkande med förslag för hur elever kan få bättre stödinsatser kopplade till lärmiljö och grupp-tillhörighet.

I fokus för vår utredning står skolans förmåga att ge fler elever förutsättningar att nå kunskapskraven och tillräckliga kunskaper för att klara framtida studier och arbetsliv. Våra uppdrag berör i första hand grundskolan och grundskolan.

Kunskapsresultaten i grundskolan visar att långt ifrån alla elever uppnår kunskapskraven. En betydande andel elever saknar godkända betyg i minst ett ämne, både i årskurs 6 och i årskurs 9. Ungefär 15 procent av eleverna som våren 2020 avslutade årskurs 9 var inte behöriga till gymnasieskolans nationella program. För grundskolan saknas nationell uppföljning av elevernas kunskapsresultat och progression.

Vår utredning berör några av de områden som kan ha betydelse för elevernas möjligheter att nå kunskapskraven: skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd, elevhälsoarbetet och tillgången till elevhälsa samt möjligheter till en flexibel utbildning för elever i grundsärskolan och kompetensen hos lärare och övrig personal i grund- och gymnasiesärskolan. Vårt uppdrag innefattar dessutom förslag inom två ytterligare områden: möjligheten att överklaga ett beslut om att gå om en årskurs, och möjligheten att dela upp elever efter kön.

Skolans stöd- och elevhälsoarbete

Elevernas möjligheter att nå kunskapskraven är beroende av skolans arbete med andra områden än de som berörs i detta betänkande. Skickliga lärare som bedriver en god undervisning och lärmiljöer som är anpassade till elevernas olika behov är troligen de mest effektiva sätten att få så många elever som möjligt att nå kunskapskraven. Det är också nödvändigt att skolmiljön präglas av trygghet och studiero så att eleverna ska ha möjlighet att fokusera på skolarbetet. För att fler elever ska ges goda förutsättningar att nå kunskapskraven är det med andra ord ofta mer generella insatser som krävs, snarare än sådana som ligger inom utredningens ramar.

Även om grunden för att så många elever som möjligt ska nå kunskapskraven är att undervisningen håller hög kvalitet och utgår från elevernas skiftande behov, behöver skolornas stöd- och elevhälsoarbete vara aktivt och välfungerande. I dag har detta arbete en rad brister. Vi gör utifrån vår kartläggning följande sammanfattning av problembilden:

- Stöd till elever som riskerar att inte nå kunskapskraven fungerar inte tillfredsställande. I dag får inte alla elever extra anpassningar och särskilt stöd i den utsträckning som de skulle behöva. Stödbehov upptäcks inte alltid, utredningar kan ta lång tid och stödet dröjer för länge. De insatser som ges svarar inte heller i tillräcklig utsträckning mot elevernas behov. Många lärare anser att de saknar tillräcklig kompetens när det gäller att utforma adekvata insatser. Samarbetet med elevhälsan, som skulle kunna vara ett stöd i detta, brister ofta.

- Problem som uppstår kring en elev ses alltför ofta som brister hos eleven, i stället för något som uppstår i samspel med den omgivande miljön och lärarnas undervisning. För att kunna utforma verkningsfulla stödinsatser måste skolan ta reda på hur eleven upplever de situationer där det uppstår problem och göra eleven delaktig i utformningen av lösningar.
- Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande potential utnyttjas inte i tillräcklig utsträckning. Den samlade elevhälsan, med dess olika perspektiv och kompetenser, kan bidra till att förebygga svårigheter och ohälsa bland elever och främja elevers hälsa, lärande och utveckling. I dag är många skolor osäkra på vad som avses med att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsans resurser ägnas i hög grad åt elevers svårigheter och ohälsa på individnivå och arbetet är i huvudsak inriktat på insatser när problem redan uppstått. Det medför en risk för negativa spiraler där resurserna förbrukas av insatser som sätts in för sent, medan förebyggande och hälsofrämjande insatser får stå tillbaka.
- Samverkan mellan lärarna och elevhälsan är otillräcklig. Organisation och arbetssätt gynnar inte alltid samverkan inom elevhälsan eller mellan lärare och elevhälsan. Ibland är elevhälsans yrkesgrupper inte tillräckligt tillgängliga, vilket kan bero både på personalbrist och ineffektiv organisation. Detta försämrar elevhälsans förutsättningar att bidra till elevernas välbefinnande och utveckla verksamheten för att möta fler elevers behov.
- Arbetet med stöd och elevhälsa saknar ofta strategisk styrning. Skolor där undervisningen inte i tillräcklig utsträckning anpassas till elevernas behov kännetecknas inte sällan av en bristande strategisk styrning, som avsaknad av tydliga mål och uppföljningssystem. Den främsta mekanismen för att utveckla utbildningen – det systematiska kvalitetsarbetet – är ofta snävt inriktat på kunskapsresultat. Det ingår inte alltid i det systematiska kvalitetsarbetet att analysera lärmiljöerna och samla in sådana uppgifter som gör att det finns möjlighet att vidta tidiga insatser för att förebygga att elever inte når kunskapskraven. Att rektorer och huvudmän ibland saknar kunskap om elevhälsans uppdrag och arbetssätt och om hälsoperspektivet i stort kan vara en bidragande orsak till att dessa aspekter saknas i kvalitetsarbetet.

- Resursfördelning styr bort från att utveckla inkluderande lärmiljöer. Även system för resursfördelning kan skapa incitament som försvårar utvecklingen av inkluderande lärmiljöer, eftersom möjligheten till extra resurser ofta kopplats till enskilda elevers behov av särskilt stöd. Det kan leda till arbetssätt som fokuserar på åtgärdande insatser på individnivå i stället för ett brett förebyggande arbete.

Förslag för ett mer aktivt stöd- och elevhälsoarbete

Utifrån problembilden tecknad ovan har utredningen i första hand övervägt om det behövs ändringar i lagstiftningen. Vi har sett över stödlagstiftningen men bedömer att befintligt regelverk har en fungerande utformning. Ytterligare specificerade krav i lagstiftningen skulle riskera att leda till en detaljstyrning som innebär en begränsning av skolornas möjligheter att utforma sitt arbete. Vi bedömer vidare att hälsoperspektivet redan framgår tillräckligt tydligt i lagstiftningen. Däremot ser vi ett behov av att förtydliga elevhälsans uppdrag, vilket vi återkommer till nedan. När det gäller det regelverk som berör styrning och ledning av skolans arbete bedömer vi att den generella lagstiftning som finns i dag är ändamålsenlig och att specifika perspektiv, som stöd- eller elevhälsoarbetet, inte bör pekas ut eftersom det skulle skapa behov av att peka ut även andra specifika områden.

Det vi ser behov av är i stället åtgärder för att stärka elevhälsoprofessionerna, öka kompetensen att bedriva ett aktivt stöd- och elevhälsoarbete och erbjuda bättre verktyg för effektiva insatser på stöd- och elevhälsoområdet. Vi lägger därför fram förslag inom dessa tre områden.

Stärkta elevhälsoprofessioner

En grundläggande förutsättning för ett aktivt och välfungerande elevhälsoarbete är tillgång till elevhälsans kompetenser. I utredningens uppdrag ligger att föreslå en reglerad lägstanivå för denna tillgång, vilket vi återkommer till längre ner. Utöver detta föreslår vi nedanstående åtgärder.

Krav på specialpedagog eller speciallärare inom elevhälsan

Ett krav på tillgång till speciallärare eller specialpedagog inom elevhälsan ska införas för att höja kvaliteten på kartläggning av stödbehov och utformning av insatser samt för att lärare ska ges ett bättre stöd i arbetet med att utforma inkluderande lärmiljöer.

Förbättrade möjligheter till vidareutbildning till specialpedagog och speciallärare

Statsbidraget för fortbildning när det gäller specialpedagogiska insatser och för speciallärarutbildning inom Lärarlyftet ska förstärkas för att ge huvudmännen goda förutsättningar att öka tillgången till speciallärare och specialpedagoger.

Följa utvecklingen av utbildningsbakgrund bland kuratorer inom elevhälsan

Skolverket ska ges i uppdrag att följa utvecklingen av utbildningsbakgrund bland personer som arbetar som kurator i skolväsendet, i syfte att säkerställa att kompetensen är tillräcklig.

Utvecklad kompetens för ett aktivt stöd- och elevhälsoarbete

Det finns omfattande kompetensutvecklingsinsatser och stödmaterial från skolmyndigheterna inom utredningens områden som till stora delar fyller de behov som utredningen har identifierat. Inom några områden ser vi emellertid att kompetensutvecklingsinsatser behöver utvecklas eller förlängas och att stödmaterial behöver revideras.

Förlängning av statsbidrag för Specialpedagogik för lärande

Statsbidraget för kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande ska förlängas för att ge fler skolor möjlighet att delta i satsningen. Därmed ges fler lärare ökade kunskaper för att bättre kunna möta elevers olika behov och anpassa undervisningen med hjälp av specialpedagogiska metoder, arbetssätt och förhållningssätt.

Bättre stöd för förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolverket bör se över relevanta befintliga kompetensutvecklingsinsatser och stödmaterial för att i dessa utveckla hur det förebyggande och hälsofrämjande arbetet kan stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Översynen bör i relevanta delar göras i samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten.

Bättre kunskap om vårdgivaransvaret

Skolverket bör säkerställa att hälso- och sjukvårdslagstiftningen om styrning och ledning av elevhälsans medicinska insatser berörs i rektorsprogrammet och i skolchefsutbildningen.

Bättre verktyg för effektiva insatser

För att stödinsatser ska kunna utformas så att de ger effekt för elevers kunskapsutveckling behöver skolorna bättre verktyg. Vi föreslår därför följande insatser.

Kunskapssammanställningar om elevhälsa och stöd

Skolverket ska ges i uppdrag att ansvara för att ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd som kan bidra till att förbättra huvudmäns, rektorers och lärares möjligheter att välja effektiva insatser. Kunskapssammanställningarna ska tas fram tillsammans med Skolforskningsinstitutet och SPSM samt, där det är relevant, i samverkan med Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten.

Stöd för utredning om särskilt stöd

Skolverket och SPSM ska ges i uppdrag att ta fram ett stöd för den utredning som ska genomföras för att ta ställning till en elevs behov av särskilt stöd.

Tillgång till elevhälsans kompetenser

Utöver det mer generella uppdraget att utreda hur elevhälsoarbetet kan utvecklas har utredningen inom elevhälsoområdet även i uppdrag att föreslå hur det kan göras obligatorisk för skolhuvudmännen att redovisa tillgång till elevhälsans professioner, samt analysera regleringen av tillgång till elevhälsa och föreslå en ändring så att det förtydligas vad som är en acceptabel lägstanivå.

Nuvarande reglering av elevhälsan anger att det för elevhälsans medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. För specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov kan tillgodoses. Regleringen definierar inte hur hög tillgången till elevhälsopersonal ska vara utan huvudmannen kan inrikta och organisera sin elevhälsa utifrån lokala behov och förutsättningar. Utredningens uppskattning är att det i dag finns i genomsnitt ungefär en skolläkare per 10 100 elever, en skolsköterska per 440 elever, en psykolog per 1 500 elever och en kurator per 460 elever i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Eftersom den personal som utgör den specialpedagogiska kompetensen ofta arbetar både i elevhälsan och i undervisningen, går det inte ta fram uppgifter om dem specifikt inom elevhälsan.

Utifrån uppgifter om en varierande och ibland otillräcklig tillgång till elevhälsans professioner finns det skäl att i regleringen ange vad som utgör en acceptabel lägstanivå för tillgång till elevhälsan. Utredningen lägger fram två alternativa förslag för en sådan reglering, som också kan kombineras.

Förtydligad reglering av elevhälsans uppdrag

Tillgången till elevhälsan ska vara tillräcklig för att dess uppdrag ska kunna fullgöras. Ett möjligt sätt att utforma en reglerad lägstanivå för tillgången till elevhälsans professioner är att tydliggöra elevhälsans uppdrag.

Utredningen anser att elevhälsan fortsatt främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För att ytterligare tydliggöra det uppdrag som ska kunna

fullgöras, föreslår utredningen att nuvarande reglering kompletteras med följande tillägg:

- **Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och organisationsnivå.** Elevhälsans arbete ska omfatta insatser riktade till enskilda elever, grupper av elever, grupper av lärare eller annan skolpersonal eller till skolan i dess helhet, utifrån behov.
- **Arbetet ska ske i samverkan med övrig personal på skolan.** Organisation, rutiner och arbetsätt på skolan ska främja samverkan mellan elevhälsans professioner, lärare och övrig personal på skolan. Varje profession har ansvar att bidra med sin specifika kompetens i de situationer där den behövs. För samverkan och samordning med den övriga personalen krävs att elevhälsans kompetenser finns närvarande – fysiskt eller digitalt – i sådan utsträckning som behövs.
- **Elevhälsan ska bidra till skolans kvalitetsarbete.** Elevhälsan ska bidra med tvärprofessionell kompetens till skolans kvalitetsarbete. Elevhälsan ska bidra med aktuell kunskap om elevernas fysiska, psykiska och psykosociala hälsa, om hinder för elevernas lärande, utveckling och hälsa och om de övergripande förutsättningarna för lärande, utveckling och hälsa på skolan. Elevernas perspektiv ska tillvaratas och hela skolans miljö uppmärksammas.
- **Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.** Skolans arbete för elevernas lärande, utveckling och hälsa kan innebära samverkan med andra samhällsfunktioner. Elevhälsan utgör ofta en viktig aktör vid samverkan med externa aktörer. För elevhälsan kan samverkan med andra samhällsfunktioner vara såväl åtgärdande som förebyggande och hälsofrämjande. Varje yrkesgrupp inom elevhälsan har ett ansvar för att, där det är relevant, bidra med sin specifika kompetens vid samverkan med aktörer utanför skolan.

Numerär reglering av en acceptabel lägstanivå

För att ytterligare styra tillgången till elevhälsans lagstadgade kompetenser kan ett förtydligt uppdrag kombineras med en reglering av en numerär lägstanivå – ett bemanningskrav. Att ta fram ett sådant förslag ligger också i utredningens uppdrag.

Tillräcklig tillgång till personalresurser är en nödvändig förutsättning för att elevhälsans uppdrag ska kunna fullgöras. Det är i och för sig inget som särskiljer elevhälsan från andra personalgrupper i skolan. Men elevhälsan riskerar, i större utsträckning än skolans andra personalgrupper, att nedprioriteras av rektor eller huvudmannen eftersom dess uppdrag inte ses som skolans huvuduppdrag. Det kan vara ett skäl att reglera tillgången till elevhälsopersonal.

Bemanningskrav är emellertid en ovanlig form av reglering och förekommer inte på skolans område i Sverige. En sådan typ av reglering kan också ha vissa risker. En reglerad numerär lägstanivå riskerar att inte leda till den likvärdighet som är syftet, eftersom behoven och förutsättningarna ser olika ut. Om lägstanivån uppfattas som ett tak för bemanning kommer resurser inte att skjutas till även om elevernas behov av elevhälsan är större. Om lägstanivån i stället överstiger behoven hos en huvudman kommer den att leda till ett ineffektivt resursutnyttjande. Resurser som hade kunnat ha större effekt på elevernas måluppfyllelse om de fördelades till exempelvis andra personalgrupper kommer att behöva läggas på att uppfylla kraven på tillgång till elevhälsans lagstadgade kompetenser. En reglerad numerär lägstanivå innebär också att rektors möjlighet att styra över sin inre organisation och resursfördelning minskar.

Vilken numerär som kan utgöra en acceptabel lägstanivå är svårt att fastställa. Utredningens förslag till numerär utgår från elevhälsoprofessionernas rekommendationer och uppgifter från huvudmän som vi rekommenderats att kontakta på grund av deras välfungerande elevhälsoarbete. Vi har jämkat dessa siffror med de osäkra uppgifter som finns att tillgå om nuvarande tillgång nationellt, eftersom huvudmännen redan i dag har ansvar för att se till att det finns tillgång till personal inom elevhälsan i den utsträckning som krävs. Den specialpedagogiska kompetensen undantas i vårt förslag eftersom de ofta också bedriver undervisning och därför inte kan avgränsas till enbart elevhälsan.

Utredningen föreslår en numerär reglering av tillgång till elevhälsan som anger att en skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever, en skolsköterska för högst 430 elever, en psykolog för högst 1 000 elever och en kurator för högst 400 elever. Det är en högre tillgång än i dag, och innebär ökade kostnader om nära 850 miljoner kronor per år.

Obligatorisk redovisning av tillgång till elevhälsan

Det genomförs i dag inte någon nationell insamling av uppgifter om elevhälsopersonal, vilket innebär att uppgifter om antalen saknas. Detta försvårar jämförelser av hur olika huvudmän tolkar regleringen och utvärderingar av om organisationen motsvarar de lokala behoven. Korrekta uppgifter om tillgång bör också inhämtas för att revidera förslaget om en numerär lägstanivå innan det införs. Utredningen föreslår därför att det ska vara obligatoriskt för skolans huvudmän att redovisa tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator på skolenhetsnivå.

Bedöma och stödja kunskapsutveckling i grundsärskolan

Inom ramen för uppdraget att stärka grundsärskolan ska utredningen överväga en garanti för tidiga stödinsatser, ge förslag på verktyg för att bedöma och följa elevernas kunskapsutveckling samt överväga behov av kompetensutvecklingsinsatser i både grund- och gymnasiesärskolan. Vi föreslår en omfattande satsning på höjd kompetens och bättre verktyg för bedömning i grund- och gymnasiesärskolan.

En garanti för tidiga stödinsatser införs

Utredningen föreslår att en garanti för tidiga stödinsatser ska införas för elever som läser ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik enligt grundsärskolans kursplaner. Om resultatet av ett nationellt bedömningsstöd i årskurs 1 eller 3 i grundsärskolan, respektive årskurs 4 i specialskolan, visar att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven ska en analys av elevens kunskapsutveckling genomföras. De lärare som saknar speciallärarutbildning eller annan specialpedagogisk kompetens ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens.

De obligatoriska bedömningsstöden i årskurs 1 ska finnas kvar. Huvudmän ska även vara skyldiga att använda nationella bedömningsstöd i årskurs 3 i grundsärskolan respektive i årskurs 4 i specialskolan. Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram sådana bedömningsstöd samt se över befintliga obligatoriska bedömningsstöd. Vidare

ska Skolverket och SPSM få i uppdrag att ge huvudmännen stöd i samband med att en garanti för tidiga stödinsatser införs.

Utredningen ser en garanti för tidiga stödinsatser som ett sätt att säkerställa att alla barn och ungdomar som har förutsättningar att utveckla färdigheter i att läsa, skriva och räkna får möjlighet att göra det. Det handlar om basfärdigheter som är lika viktiga för elever i grundsärskolan som för elever i övriga obligatoriska skolformer. Den specialpedagogiska bedömningen kan bidra till en högre kvalitet i överväganden om vilket stöd eleven behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Stöd för bedömning och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling

Utredningen har analyserat lärares behov när det gäller bedömning och uppföljning av elevers kunskapsutveckling i ämnen och ämnesområden. Vi konstaterar att det finns ett stort behov av stöd för bedömning och för att följa elevernas kunskapsutveckling i både ämnen och ämnesområden. Grundsärskolan har tillgång till färre nationellt framtagna verktyg för bedömning och kunskapsuppföljning än grundskolan. Enligt de lärare och rektorer som deltagit i utredningens enkätundersökning och intervjuer finns behov av olika typer av verktyg. Riksrevisionen har också framfört kritik mot att grundsärskolan har tillgång till ett mindre omfattande stöd för bedömning än grundskolan.

Vår bild är att det finns behov av både fler verktyg och mer kunskap om hur lärare kan bedöma och följa elevernas kunskapsutveckling inom både ämnen och ämnesområden. Vi anser emellertid att behoven inte tillgodoses genom fler bedömningsstöd annat än de som ingår inom en garanti för tidiga stödinsatser. Alla lärare, oavsett ämne och ämnesområde, behöver få kunskaper och verktyg. Mot bakgrund av detta föreslår vi följande insatser:

Stöd för bedömning i ämnen och ämnesområden

Skolverket och SPSM ska ges i uppdrag att i samverkan ta fram utbildningsinsatser om bedömning i ämnen och ämnesområden i grundsärskolan.

Skolverket och SPSM ska vidare ges i uppdrag att i samverkan ta fram verktyg och stödmaterial för bedömning och kunskapsuppföljning i ämnen och ämnesområden i grundsärskolan.

Kompetensutveckling för att öka elevernas möjlighet att nå målen

Utredningen har övervägt om det finns ett behov av kompetensutveckling för lärare eller annan personal som arbetar i undervisningen i syfte att öka elevernas möjlighet att nå målen i grund- och gymnasiesärskolan, utöver de ovan beskrivna insatserna som rör bedömning och kunskapsuppföljning i grundsärskolan. En del av våra förslag innebär en vidareutveckling av insatser som redan erbjuds, medan annat är förslag till sådant som i dag saknas.

Didaktiskt inriktad kompetensutveckling

Som framgår nedan föreslår utredningen nya timplaner för grundsärskolan som framför allt innebär att timmarna i svenska, svenska som andraspråk och engelska ökar samtidigt som timmarna i slöjd och hem- och konsumentkunskap minskar.

Även om den tidsmässiga omfattningen av de teoretiska ämnena ökar är det angeläget att undervisningen är konkret och att undervisningen i läs- och skrivutveckling samt matematik stärks både när det gäller ämnen och ämnesområden. Utredningen föreslår därför att Skolverket och SPSM i samverkan ges i uppdrag att utveckla didaktiskt inriktade kompetensutvecklingsinsatser.

Kompetensutveckling om flexibel utbildning

Elever i grundsärskolan kan läsa integrerat i grundskolan och elever i gymnasiesärskolan kan samläsa med elever i gymnasieskolan. Syftet är att erbjuda eleverna en mer flexibel utbildning och stimulans att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Det innebär emellertid att lärare kan behöva undervisa enligt två kursplaner eller ämnesplaner parallellt, något som SPSM har erbjudit tematräffar om. Utredningen anser att utbildningsinsatser av detta slag

bör erbjudas i större omfattning och i samverkan med Skolverket. Insatserna ska rikta sig till lärare i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, gymnasieskolan, och gymnasiesärskolan.

Alternativ- och kompletterande kommunikation (AKK) och digitala lärverktyg förs samman i utbildningsinsatser

Kunskaper i såväl AKK som digitala lärverktyg är centrala i både grund- och gymnasiesärskolan och kan göra väsentlig skillnad för elevernas möjligheter till lärande. Utredningen föreslår därför att SPSM ska ges i uppdrag att inom ramen för befintliga kompetensutvecklingsinsatser i AKK även ge kunskaper om digitala lärverktyg för elever som behöver stöd i sin kommunikation. Dessa insatser ska rikta sig till lärare och annan personal i grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

Kompetensutveckling för elevassistenter

Elevassistenterna utgör en viktig yrkesgrupp i både grund- och gymnasiesärskolan. Behovet av kompetensutvecklingsinsatser för elevassistenter framkommer både i forskning och i kontakter med rektorer och lärare. Det förekommer ibland lokala utbildningsinsatser, men det finns inte förutsättningar att erbjuda sådana insatser i varje kommun. Utredningen bedömer att det finns behov av att nationellt erbjuda elevassistenterna grundläggande kunskaper för att de ska fungera i sin roll i grund- och gymnasiesärskolan.

Utredningen föreslår att SPSM och Skolverket ges i uppdrag att i samverkan utforma kompetensutvecklingsinsatser för elevassistenter. Dessa ska ge kunskaper i skolans styrdokument, hur funktionsnedsättningar kan påverka elevernas lärande och vad elevassistentrollen innebär.

Bristen på behöriga lärare bör utredas

Utredningen konstaterar att ett övergripande problem är bristen på behöriga lärare i grund- och gymnasiesärskolan. I vårt uppdrag ingår inte att lämna förslag till den typ av mer genomgripande föränd-

ringar som behövs för att möta behovet av behöriga lärare. Steget att bli behörig lärare i grund- och gymnasiesärskolan är större än i grundskolan eftersom det först krävs en lärarutbildning och därefter yrkeserfarenhet samt en speciallärarutbildning med specialisering mot utvecklingsstörning. Utredningen bedömer därför att frågan om hur bristen på behöriga lärare i grund- och gymnasiesärskolan kan lösas bör utredas.

Flexibilitet och nya benämningar i grund- och gymnasiesärskolan

Inom ramen för uppdraget att stärka grundsärskolan ska utredningen även analysera om timplanerna bör förändras, föreslå ny benämning på målgruppen, nya benämningar på skolformerna och på delar inom komvux samt överväga vissa förändringar gällande de individuella programmen.

Nya timplaner i grundsärskolan för att öka flexibiliteten

Utredningen har dragit slutsatsen att grundsärskolans timplaner bör förändras för att bättre möta elevernas behov och öka flexibiliteten för eleverna att läsa utifrån olika timplaner. Såväl Riksrevisionen och Skolverket som FUB, en organisation som företräder barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning, har pekat på att grundsärskolans timplaner behöver förändras. Det handlar både om att eleverna ska ges möjligheter att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar och att det ska erbjudas en flexibel utbildning enligt styrdokumentet. Det ska vara lättare att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden och det ska fungera att läsa vissa ämnen enligt grundskolans kursplaner, oavsett om eleven går i grundsärskolan eller läser integrerat.

Utredningen har haft tre utgångspunkter för förslagen till förändringar av grundsärskolans timplan i ämnen. Eleverna ska för det första ges bättre förutsättningar att utveckla de kunskaper de behöver för delaktighet i samhället. För det andra ska timplanerna för grundskolan och timplanerna för ämnen i grundsärskolan i så liten utsträckning som möjligt skilja sig åt då det inte finns sakliga skäl med hänsyn till att eleverna har en intellektuell funktionsnedsätt-

ning. För det tredje bör timplanerna underlätta för elever att läsa en kombination av ämnen enligt grundsärskolans och grundskolans kursplaner om de har förutsättningar för det.

Mer undervisning i framför allt svenska och engelska

Utredningens förslag till förändringar innebär att den garanterade undervisningstiden justeras för merparten av ämnena i grundsärskolans timplan. Den garanterade undervisningstiden ökar i framför allt svenska, svenska som andraspråk och engelska samtidigt som den minskar i framför allt slöjd och i hem- och konsumentkunskap. Vidare föreslås att antalet timmar i ämnena bild, matematik, NO-ämnen, slöjd och teknik blir desamma som i grundskolan. Utredningen föreslår dessutom att det införs fördelningsbar undervisningstid i timplanen för ämnen, timmar som kan användas till undervisning utifrån den enskilda elevens behov och önskemål samt huvudmannens möjligheter. Tiden kan användas till undervisning i ett modernt språk eller till att erbjuda eleven mer undervisning i andra ämnen.

Möjlighet att läsa modernt språk i grundsärskolan

Det har i utredningens kontakter med rektorer, lärare och elever framkommit att det finns intresse hos en del elever i grundsärskolan att få läsa ett modernt språk. Vi föreslår därför att det ska bli möjligt för huvudmannen att erbjuda en elev att läsa språkval, både inom ramen för fördelningsbar undervisningstid i ämnen och inom skolans val. Med anledning av detta föreslår vi en reglering i skollagen som gör detta möjligt samt att Skolverket ges i uppdrag att ta fram en kursplan i språkval för grundsärskolan.

Utökad undervisningstid i ämnesområden

Utredningen konstaterar att den skillnad som finns i den garanterade undervisningstiden mellan timplanerna för ämnen respektive ämnesområden i grundsärskolan inte härrör från överväganden om elevernas behov. Skillnaderna är en följd av att undervisningstiden i de

obligatoriska skolformerna i ämnet matematik utökades 2013 och 2016, något som inte resulterade i motsvarande ökning inom ämnesområden. Om den garanterade undervisningstiden ges samma omfattning underlättar det för elever att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden utifrån sina förutsättningar och behov. Både Riksrevisionen och Skolverket har pekat på att det saknas hållbara skäl att upprätthålla den tidsmässiga skillnad som finns när det gäller timplanernas omfattning.

Mot bakgrund av detta föreslår utredningen att den garanterade undervisningstiden för ämnesområden ska utökas till 6 890 timmar, det vill säga ges samma omfattning som för ämnen i grundsärskolan och grundskolan.

Förändringar som rör individuella program i gymnasiesärskolan

Utredningen har haft i uppdrag att överväga vem som bör fatta beslut om hur undervisningstiden bör fördelas på det som ingår i elevens individuella studieplan på ett individuellt program i gymnasiesärskolan. Därutöver har utredningen haft i uppdrag att bedöma om en elev på ett individuellt program i gymnasiesärskolan bör kunna befrias från undervisning i ett eller flera, eller delar av ämnesområden.

Rektor ska besluta om fördelning av undervisningstid på individuella program i gymnasiesärskolan

I dag är det huvudmannen som fattar beslut om fördelningen av undervisningstiden på individuella program i gymnasiesärskolan, medan det på gymnasieskolans introduktionsprogram är rektor som fattar motsvarande beslut. Utredningen ser inga skäl till denna skillnad mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Rektor är närmare eleven och den som har bäst förståelse för elevens behov samt vilket stöd och vilka anpassningar som kan behövas av elevens skolsituation. Vi föreslår därför att det ska åligga rektor att besluta hur undervisningstiden ska fördelas på det som ingår i elevens individuella studieplan på individuella program i gymnasiesärskolan.

Reducerad undervisningstid införs som ny stödform

Utredningen konstaterar att det finns stora möjligheter att göra individuella anpassningar för enskilda elever på individuella program, men bedömer att det finns elever som behöver ges ytterligare stöd. För ett litet fåtal elever som saknar förutsättningar att bedriva heltidsstudier framstår reducere av undervisningstiden som en mer ändamålsenlig lösning än att befria elever från undervisning i hela eller delar ämnesområden. Utredningen föreslår därför att rektorn bör kunna fatta beslut om att reducera en elevs undervisningstid på ett individuellt program i gymnasiesärskolan. För att säkerställa att undervisningstiden inte reduceras av felaktiga skäl ska denna stödåtgärd föregås av utredning och ett åtgärdsprogram. Vidare ska Skolverket ges i uppdrag att ta fram stöd för tillämpningen om hur reducerad undervisningstid på individuella program i gymnasiesärskolan ska hanteras.

Nya benämningar på målgruppen och skolformerna

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå alternativa benämningar på såväl målgruppen som skolformerna grundskolan och gymnasiesärskolan. Vi har även haft möjlighet att föreslå alternativa benämningar på de delar inom komvux som riktar sig till målgruppen.

Intellektuell funktionsnedsättning ersätter utvecklingsstörning

Utredningen har övervägt om ordet utvecklingsstörning i benämningar på målgruppen för grundskolan, gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna i skollagen och anslutande författningar bör ersättas med en mer tidsenlig benämning. Vi konstaterar att begreppet intellektuell funktionsnedsättning bättre beskriver vad själva funktionsnedsättningen innebär och vad samhället har ansvar för att överbrygga för att individen ska tillförsäkras mesta möjliga delaktighet i samhället. Intellektuell funktionsnedsättning är det begrepp som används i manualen DSM-5 som används vid diagnostisering och är det begrepp som kommer att stå i den svenska översättningen av ICD-11. Detta begrepp används också alltmer frekvent både i Sverige och internationellt inom forskning, politik och andra

samhällsområden i både tal och skrift. Utredningen föreslår därför att intellektuell funktionsnedsättning ska ersätta utvecklingsstörning i skollagen och anslutande författningen samt all annan lagstiftning som omfattar målgruppen.

Som en följd av detta föreslår vi även att specialiseringen mot utvecklingsstörning inom speciallärarutbildningen byter namn till specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

Skolformerna byter namn till anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola

Utredningen har övervägt olika alternativa benämningar på skolformerna grundsärskola och gymnasiesärskola. De elever som utredningen träffat upplever att nuvarande benämningar är stigmatiserande. Även från FUB och forskare har det framkommit önskemål om att beteckningen särskild eller ”sär” ska tas bort.

Utredningen föreslår att grundsärskola ska byta namn till anpassad grundskola och att gymnasiesärskola ska byta namn till anpassad gymnasieskola. Anpassning är ett begrepp som återfinns i skolförfattningarna och som visar att det handlar om att anpassa verksamheten utifrån elevernas behov och förutsättningar. Benämningarna signalerar att det handlar om en grundskoleutbildning respektive gymnasieutbildning som är anpassad för att möta elevernas olika behov.

För att skapa enhetlighet mellan de skolformer och de delar som finns inom komvux som riktar sig till elever med intellektuell funktionsnedsättning föreslår utredningen att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning ska byta namn till kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå.

Benämningen träningskola tas bort

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå alternativ benämning för träningskolan om det anses lämpligt. Vår slutsats är att det inte finns några skäl att överväga en mer tidsenlig benämning och föreslår i stället att benämningen träningskola stryks i skollagen och skolans övriga styrdokument. Ambitionen att grundsärskolan ska vara en flexibel skolform står i kontrast till den uppdelning som görs mellan träningskolan och övriga grundsärskolan i styrdokumentet.

Beslut om att en elev ska gå om en årskurs ska kunna överklagas

Utredningen har i uppdrag att analysera frågan om det ska gå att överklaga en rektors beslut om att inte flytta upp en elev till närmast högre årskurs.

Vi föreslår att en rektors beslut om att en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan ska gå om en årskurs ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Rektorn ska i första hand fatta ett sådant beslut i samråd och samförstånd med elevens vårdnadshavare. Om det finns synnerliga skäl får dock rektorn även utan medgivande från elevens vårdnadshavare besluta att eleven ska gå om en årskurs. Ett beslut att en elev ska gå om en årskurs ska gälla för det läsår som följer närmast efter beslutet. Beslutet ska gälla även om eleven byter till en annan skolenhet. Rektorn får inte uppdras åt någon annan att fatta beslut om att en elev ska gå om en årskurs. Rektorns beslut ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Befintligt regelverk om könsuppdelad undervisning är tillräckligt

Utredningen ska lämna förslag till nödvändiga författningsändringar i skollagen med utgångspunkten att elever och barn i skolväsendet som huvudregel inte ska vara uppdelade efter kön i undervisningen och utbildningen i övrigt.

Utredningen föreslår att det inte ska införas några bestämmelser i skollagen som uttryckligen förbjuder könsuppdelad undervisning och utbildning. Detta eftersom det befintliga regelverket i form av bestämmelser i läroplaner och diskrimineringslagen är tillräckliga.

Revisionsrapport 8/2020 –
Granskning av kommunens
hantering av statsbidrag

12

UBN 2021/18

2021-04-14

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2021/18

Utbildningsnämnden

Revisionsrapport 8/2020 – Granskning av kommunens hantering av statsbidrag

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden antar stadsledningskontorets förslag till yttrande.

Sammanfattning av ärendet

Ernst & Young har på uppdrag av kommunens revisorer granskat kommunens hantering av statsbidrag.

Utbildningsnämnden fick i rapporten rekommendationen att dokumentera rutiner för ansökan respektive rekvisering av bidrag i syfte att säkerställa att rutinerna upprätthålls och minska personberoendet.

Rutiner och processer är nu upprättade och kommer att presenteras för revisorerna senast 2021-05-14 genom ett yttrande av utbildningsdirektör och utbildningsnämndens ordförande.

Ärendet

Ernst & Young har på uppdrag av kommunens revisorer granskat kommunens hantering av statsbidrag. Syftet med granskningen var att bedöma om styrelse och nämnder hanterar statsbidrag på ett sätt som främjar måluppfyllelse av såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål samt säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Rapportens sammantagna bedömning är att det saknas en övergripande styrning av statsbidrag. Ernst & Young konstaterar dock att det praktiska arbetet med bevakning, sökning och redovisning av bidrag som genomförs i verksamheterna i allt väsentligt fungerar väl.

I rapporten rekommenderar Ernst & Young utbildningsnämnden att dokumentera rutiner för ansökan respektive rekvisering av bidrag i syfte att säkerställa att rutinerna upprätthålls och minska personberoendet. Revisorerna önskar svar på rekommendationerna senast 2021-05-14.

En rutin och processbeskrivning för hantering av statsbidrag inom utbildningsnämndens område är nu framtagen enligt rekommendationerna och kommer att presenteras för revisorerna senast 2021-05-14 genom ett yttrande av utbildningsdirektör och utbildningsnämndens ordförande.

Ekonomiska konsekvenser

En framtagna rutin- och processdokumentation rörande hantering av statsbidrag minskar risken för felaktig eller utebliven bidragsansökan. Dokumentationen bidrar även till att utbildningsnämnden söker alla bidrag som man har rätt till.

Konsekvenser för barn

En säker rutin rörande statsbidragsansökan bidrar till en budget i balans och därmed en säkrare finansiering av utbildningen i Nacka.

Handlingar i ärendet

1. Revisionsrapport 8/2020 – Granskning av kommunens hantering av statsbidrag
2. Revisionskrivelse B 2021-01-20 – Granskning av kommunens hantering av statsbidrag
3. Yttrande om revisionsrapport 8/2020 – Granskning av kommunens hantering av statsbidrag
4. Rutinbeskrivning statsbidrag utbildningsnämnden

Susanne Nord
Arbetsmarknads – och utbildningsdirektör
Stadsledningskontoret

Magnus Blomberg
Business Controller utbildning
Controllerenheten

Nacka kommun

Granskning av kommunens hantering av
statsbidrag

**Building a better
working world**

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning och rekommendationer.....	2
1. Inledning.....	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor.....	3
1.3. Definitioner av statsbidrag.....	4
1.4. Ansvariga nämnder/styrelser.....	4
1.5. Metod.....	4
2. Revisionskriterier.....	5
2.1. Kommunallagen, 6 kap. 6 §.....	5
2.2. Nacka kommuns reglemente för mål- och resultatstyrning.....	5
3. Styrning av arbetet med externa bidrag.....	6
3.1. Reglemente, internkontroll samt delegationsordningar.....	6
3.2. Ekonomisk redovisning.....	7
4. Övergripande kartläggning.....	7
4.1. Organisering.....	7
4.2. Uppföljning och åiterrapportering av bidrag.....	8
4.3. Intern samordning.....	8
5. Styrelse och granskande nämnders hantering av statsbidrag.....	9
5.1. KS/KSVUs hantering av bidrag.....	9
5.2. Utbildningsnämndens hantering av bidrag.....	11
5.3. Natur-och trafiknämndens hantering av bidrag.....	12
6. Jämförelse med andra kommuner.....	15
7. Svar på revisionsfrågor.....	17
Källförteckning.....	19

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av kommunens revisorer granskat stadens hantering av statsbidrag. Syftet med granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder hanterar statsbidrag på ett sätt som främjar måluppfyllelse av såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål samt säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Sammantaget gör vi bedömningen att det saknas en övergripande styrning av statsbidrag. Vi konstaterar dock att det praktiska arbetet med bevakning, sökning och redovisning av bidrag som genomförs i verksamheterna i allt väsentligt fungerar väl. Detta bedöms bland annat bero på upparbetad erfarenhet och kunskap hos ansvariga tjänstepersoner i respektive verksamhet. Det finns inga beslutade övergripande riktlinjer och dokumenterade rutiner för hanteringen av statsbidrag. Kommunen har en decentraliserad modell för bevakning, sökning och redovisning av bidrag. Beslut om ansökan sker på tjänstepersonsnivå. Det finns upparbetade arbetsmetoder rörande bevakning och hantering inom respektive verksamhet som söker någon typ av statsbidrag.

Stadsledningskontoret har 2019 och 2020 genomfört en sammanställning av vilka statsbidrag som nämnderna förväntas söka, intäkter och kostnader. Vi ser positivt på arbetet och bedömer att det bidrar till en bättre överblick av bidragsmedel. Ingen central uppföljning görs dock av vilka bidrag som faktiskt erhållits i förhållande till sammanställningen.

Granskade nämnder tar del av information kring sökta och erhållna statsbidrag i tertialrapporter och bokslut. Det sker ingen samlad uppföljning av effekter kopplade till statsbidrag på kommunövergripande nivå eller nämndnivå. Uppföljning och analys av erhållna bidragsmedel görs främst genom återrapportering till bidragsmyndigheten.

Vi bedömer att de rutiner rörande statsbidrag som används i verksamheterna bör dokumenteras i syfte att säkerställa en ändamålsenlig intern kontroll över tid och minska personberoendet. I dagsläget har inga verksamheter inom ramen för granskningen dokumenterade rutiner för hanteringen av statsbidrag.

Med utgångspunkt i granskningen rekommenderar vi att kommunstyrelsen:

- ▶ Förtydligar den befintliga styrstrukturen (strategisk styrning) avseende de riktade statsbidragen.
- ▶ Överväg en årlig kommunövergripande sammanställning av erhållna bidragsmedel, med syfte att ge bättre förutsättningar för uppföljning och analys.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen, utbildningsnämnden samt natur- och trafiknämnden:

- ▶ Dokumenterar rutiner för ansökan respektive rekvisering av bidrag i syfte att säkerställa att rutinerna upprätthålls och minska personberoendet.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

De statsbidrag som kommuner och regioner årligen kan ansöka om uppgick till omkring 100 miljarder kr enligt SKL:s uppskattningar för 2018.¹ Bidragen förmedlas av många olika myndigheter och sträcker sig över nästintill samtliga förvaltningsområden, från krisberedskap, arbetsmarknad, integration och utbildning till kulturaktiviteter, naturvård och energieffektivisering. Hur statsbidrag hanteras är därmed ofta ett aktuellt ämne för samtliga styrelser och nämnder, liksom för stora delar av den kommunala förvaltningen.

Statsbidrag är ett vanligt sätt för staten att styra kommuner och regioner i en viss riktning. En del statsbidrag är generella och tillfaller kommuner eller regioner utan krav på särskilt användningsområde eller prestation. Den stora majoriteten statsbidrag är dock riktade bidrag, dessa är frivilliga för kommunerna att ansöka om eller ta del av och avser vanligen en viss insats, ett visst ändamål eller syftar till att stimulera utvecklingen i en viss riktning eller verksamhet. Det förekommer stora skillnader i omfattning och utformning av bidragen. En del bidrag omfattar stora summor, andra är relativt små och kan exempelvis avse satsningar på enskilda individer eller funktioner. Även tidsperspektivet kan skilja sig, där vissa bidrag ingår i stora eller långsiktiga satsningar, andra bidrag utgör satsningar av tillfällig karaktär där medel endast finns tillgängliga för en kort tidsperiod. Krav på medfinansiering, samverkan, dokumentation och återrapportering varierar också i hög grad.

Det stora antalet statsbidrag och att bidrag kan tillkomma, förändras eller utgå från år till år ställer höga krav på den kommunala organisationen att hålla sig uppdaterad och ha en fungerande och tydlig ansvarsfördelning och administration för hanteringen av statsbidrag. Men att söka alla statsbidrag kan samtidigt innebära en risk att kommunens övergripande strategiska mål hamnar i skymundan och att verksamheten arbetar mot kortsiktiga statliga eller projektrelaterade mål. Det är därför viktigt att varje nämnd har former för att överblicka, prioritera, hantera och administrera statsbidragen.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet är att bedöma om styrelse och nämnder hanterar statsbidrag på ett sätt som främjar måluppfyllelse av såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål samt säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Revisionsfrågor:

- ▶ Finns en strategisk styrning kring hanteringen av riktade statsbidrag?
- ▶ I vilken utsträckning är organiseringen och samordningen av bevakning och sökning av existerande statsbidrag ändamålsenlig?
- ▶ Har nämnden tydliggjort hur riktade statsbidrag ska hanteras och hur prioritering ska göras?
- ▶ I vilken utsträckning finns ändamålsenliga rutiner för hanteringen av riktade statsbidrag? (verksamhetsmässigt och gällande ekonomisk redovisning)

¹ SKL (2018). *Ekonomirapporten, maj 2018: Om kommunernas och landstingens ekonomi*. s. 61

- ▶ Görs en ändamålsenlig uppföljning, utvärdering och analys av hur statsbidragsmedel använts och vilka effekter bidragen resulterat i på kommunnivå och nämndnivå?
- ▶ Har kommunen uppmärksammat om det finns större statsbidrag som kommunen borde ha ansökt om men inte har gjort det? Finns det rutiner för att säkerställa att det inte missas att ansöka om relevanta statsbidrag?
- ▶ Finns rutiner och intern kontroll som säkerställer att medlen används inom ramen för vad de får användas till och inom den tid som föreskrivs?

Vid granskningen har även en jämförande analys genomförts med andra kommuner som granskats med liknande upplägg och metod.

1.3. Definitioner av statsbidrag

Generella statsbidrag: bidrag som inte är förenade med krav på hur bidragen ska användas, huvudsakligen medel som betalas ut genom det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Riktade (specialdestinerade) statsbidrag: bidrag som det är frivilligt att ansöka om eller ta del av, och som är avsedda för en viss insats, ett visst ändamål eller för att stimulera utveckling i en bestämd verksamhet.

Kostnadsersättningar: ersättningar för specifika kostnader som kommuner har för att staten beslutat att kommunerna är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något, exempelvis en tjänst. Kommunerna är skyldiga att utföra detta oavsett om de får ersättning eller inte.

1.4. Ansvariga nämnder/styrelser

Granskningen avser kommunstyrelsen och utbildningsområdet (kommunstyrelsens verksamhetsutskott och utbildningsnämnden) samt natur- och trafiknämnden.

1.5. Metod

Granskningen har genomförts i två steg. I det inledande skedet har en kartläggning genomförts av kommunens styrande dokument på området och eventuella befintliga sammanställningar av sökta bidrag har samlats in. Som ett komplement till dokumentstudierna har intervjuer genomförts med tjänstepersoner på central nivå som kan ge ett centralt perspektiv på hanteringen av statsbidrag. Intervjuer har även genomförts med presidierna i respektive nämnd och med ansvariga på respektive förvaltning för en närmare bild av bidragshanteringen i verksamheterna.

En jämförande analys har genomförts med Haninge kommun, Sundbyberg stad och Västerås stad som granskats med liknande upplägg och metod.

Utöver vår interna kvalitetssäkring har samtliga intervjuade fått möjlighet att komma med synpunkter på rapportutkastet. Detta för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekta fakta och uttalanden. Revisionsbedömningarna ansvarar EY för.

2. Revisionskriterier

2.1. Kommunallagen, 6 kap. 6 §

Nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt och de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

2.2. Nacka kommuns reglemente för mål- och resultatstyrning

Kommunfullmäktige antog i juni 2016 *Reglemente för mål- och resultatstyrning* för Nacka kommun. Av reglementet framgår att kommunfullmäktige fastställer årligen övergripande mål för hela verksamheten och budgetramar.

Nämnden beslutar sen hur man ska uppnå sina målsättningar och hur uppföljningen ska ske. Nämnden ansvarar även för den interna kontrollen. Det ekonomiska utfallet följs upp genom tertialrapporter och årsbokslut.

3. Styrning av arbetet med externa bidrag

I *Mål och budget 2020–2022* fastställd av kommunfullmäktige framgår inga målområden rörande statsbidrag specifikt. Det framgår övergripande mål om maximalt värde för skattepengarna. Det innebär god budgethållning för alla nämnder och verksamheter samt att säkerställa långsiktig god ekonomisk hushållning för kommunen som helhet. I budgeten framgår en lista över de riktade statsbidrag som varje nämnd avser söka för kommande år.

I kommunstyrelsens *Mål och budget 2020–2022* finns inga särskilda skrivningar rörande arbetet med statsbidrag. Det framgår att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att leda, samordna och ha uppsikt över kommunens samlade verksamhet. Kommunstyrelsen är även ansvarig nämnd för den kommunala produktionen inom Valfärd skola. Vidare saknas det beslutade styrdokument som berör hantering av riktade statsbidrag.

3.1. Reglemente, internkontroll samt delegationsordningar

I *reglemente för intern kontroll* antagen av kommunstyrelsen 2012-06-11 anges att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att en god internkontroll upprätthålls och nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina verksamhetsområden. Målet med den interna kontrollen är att förebygga samt förhindra att felaktigheter uppstår. Inga skrivningar om hanteringen av statsbidrag återfinns i reglementet.

Av *kommunstyrelsens reglemente*, antaget av fullmäktige 2020-01-27, framgår inga skrivningar kring riktade statsbidrag. Däremot finns övergripande skrivelser om att styrelsen har ett särskilt ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Det framgår av reglementet att styrelsen handhar de uppgifter som inte tillfallit en nämnd samt att styrelsen ansvarar för övergripande samordning och uppföljning av den ekonomiska verksamheten. Vidare anges att verksamhetsutskottet fullgör kommunstyrelsens ansvar för produktionen av kommunalt finansierade tjänster till medborgarna.

Vi har tagit del av berörda nämnders reglementen och delegationsordningar. Det finns i ett fall en skrivning om statsbidrag som rör ansvar för att ansöka och besluta om bidrag. I kommunstyrelsens delegationsordning, daterad 2019-10-28, framgår det att "ansöka om statliga medel eller bidrag till byggnadsåtgärder inom beslutande investeringsramar" delegeras till enhetschefen för exploaterings- och fastighetsfrågor. Inga andra skrivelser kring riktade statsbidrag förekommer i kommunstyrelsens eller granskade nämnders reglementen eller delegationsordningar.

Vi har tagit del av samtliga internkontrollplaner för styrelse och nämnder som är relevanta för granskningen och det framkommer inga risker kopplade till stats- eller EU-bidrag. Risker som framgår rör bland annat en ekonomi i obalans.

3.2. Ekonomisk redovisning

I årsredovisningen för 2019 framgår ingen egen post för riktade statsbidrag. Kommunen gör enligt intervjuade ingen sammanställning av de riktade statsbidrag som kommunen erhållit under året.

I mål och budget 2020–2022 uppskattades att erhållna statsbidrag för 2020 ska uppgå till ca 182 mnkr. I oktober 2020 uppgick erhållna statsbidrag till 149 mnkr. År 2019 erhöll Nacka kommun 123,7 mnkr i riktade statsbidrag.

Tabell 1.

RIKTADE STATSBIDRAG	2018	2019	2020 (OKT)
	132 mnkr	123,7 mnkr	149 mnkr

Källa: Kommunens egen sammanställning av riktade statsbidrag för 2018–2020

4. Övergripande kartläggning

4.1. Organisering

Arbetet med riktade statsbidrag är inte samordnat på kommunövergripande nivå utan varje nämnd ansvarar för omvärldsbevakning och att söka bidragen. Inga riktade statsbidrag söks centralt. Vidare saknas övergripande rutiner för det praktiska arbetet.

På kontrollenheten finns controllers som arbetar dels med kommunens centrala ekonomiprocess, dels de olika verksamheternas. Varje nämnd har en utpekad controller som hanterar den ekonomiska administrationen kring de riktade statsbidragen och stödjer verksamheterna vid bland annat återrapportering till bidragsmyndigheten. I vissa fall ansvarar kontrollern även för att ansöka om bidragen, exempelvis avseende utbildningsnämnden. Välfärd skola skiljer sig från resterande nämnders enheter då de har en controller placerad inom verksamheten. Vidare bokförs bidragen via specifika bokföringskonton och verksamhetskoder. Hos natur- och trafiknämnden redovisas bidragen som en del av investeringsprojekt.

Av granskningen framgår att nämnderna arbetar med statsbidrag på olika sätt. Samtliga verksamheter har sökt bidrag, men vem som söker bidrag skiljer sig liksom i vilken omfattning bidrag söks. Beslut om att söka bidrag fattas på tjänstepersonsnivå. Bidrag söks enligt intervjuade för ordinarie verksamhet, för utveckling eller för att kunna erbjuda utökad verksamhet. Genomgående beskrivs att information om befintliga bidrag huvudsakligen erhålls via omvärldsbevakning, nyhetsutskick från bidragsmyndigheterna och erfarenhet, då flera bidrag är återkommande. Riktade statsbidrag söks oftast av en eller flera funktioner. De personer på enheterna som hanterar statsbidrag har ofta statsbidrag som en av flera arbetsuppgifter. I en intervju beskrivs att det skulle underlätta med en dokumenterad riktlinje eller rutin för hanteringen av statsbidrag.

Inom kommunen finns en överblick över vilka statsbidrag som styrelse och nämnder planerar att söka varje år. En kommunövergripande sammanställning av vilka riktade statsbidrag som kommunen kan och planerar att söka sammanställs årligen i mål och budget. Ansvarig för sammanställningen är budgetchefen, som skickar ut en tabell på hösten till varje verksamhet

inför kommande år. Verksamheten sammanställer bidragen med utgångspunkt i regeringens budgetproposition och respektive controller ansvarar för att rapportera till budgetchef. Sammanställningen innehåller en uppskattning av vilka riktade statsbidrag som nämnden ska söka kommande år. Nämnderna redovisar tertialvis vilka statsbidrag som verksamheten har erhållit. Nacka kommun gör ingen övergripande sammanställning av vilka statsbidrag som faktiskt erhållits under året gentemot sammanställningen i mål och budget.

För riktade statsbidrag gäller i regel att de kräver motprestation, för intäkterna finns även motsvarande kostnader redovisade. I tabellen i mål och budget framgår även kostnaderna som är kopplade till insatserna för vilka riktade statsbidrag har sökts. Dessa kostnader beräknas av controllers tillsammans med medarbetare inom verksamheterna som är involverade i statsbidragsprojekten. För att beräkna kostnaderna utgår kontrollern ifrån redovisningssystemet, tidigare erfarenheter och egna prognoser gällande storleken på det sökta statsbidraget. Vidare anger intervjuade att det är svårt att beräkna bidragsintäkter eftersom det finns en osäkerhet om huruvida verksamheten kommer att erhålla medel liksom storleken på bidraget.

4.2. Uppföljning och återrapportering av bidrag

Bidragen följs främst upp genom återrapportering till bidragsmyndigheten och som en informationspunkt tertialvis samt i årsbokslutet kring andelen erhållna statsbidrag. I årsbokslut för utbildningsnämnden redogörs utfallet för beviljade statsbidrag och för natur- och trafiknämnden redogörs både sökta och erhållna. Kommunstyrelsen tar del av övergripande återrapportering tertialvis och i årsredovisningen.

Hur utförlig redovisningen till bidragsmyndigheten är beror till stor del på kraven. Den medarbetare som ansvarar för att ansöka om statsbidrag har ansvar för hela processen, inklusive återrapportering. Vanligen förekommer återrapporteringskrav till bidragsmyndigheten. Uppföljningen av statsbidragen ser olika ut beroende på vilket typ av bidrag som berörs. Inom granskade nämnders verksamheter beskrivs att diskussioner ofta förs om huruvida verksamhet ska fortgå när bidrag upphör, vilket medför diskussioner om effekter i relation till insatser. Detta underlag är dock inget som regelmässigt dokumenteras.

4.3. Intern samordning

Av kartläggningen framgår att det saknas en etablerad samverkan mellan nämnderna kring statsbidrag generellt. Utbildningsnämnden sökte 2019 och 2020 ett statsbidrag som sedan har fördelats ut till Valfärd skola och fristående skolor. Statsbidraget från Skolverket avser bättre språkutveckling i förskolan vilket sedan fördelas ut till skolor som anmält intresse och är baserat på nyckeltal. Inom natur- och trafikenheten förekommer intern samverkan mellan de olika avdelningarna avseende enskilda statsbidrag.

Vidare söker ingen av nämnderna som omfattas av granskningen kostnadsersättningar under 2020. Utbildningsnämnden har tidigare år sökt kostnadsersättningar från Migrationsverket.

5. Styrelse och granskande nämnders hantering av statsbidrag

5.1. KS/KSVUs hantering av bidrag

Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för den kommunala produktionen inom Valfärd skola, som ingår i granskningen. Vidare är kommunstyrelsens verksamhetsutskott (KSVU) styrelse för Nackas kommuns kommunala skolor och förskolor. Av kommunstyrelsens reglemente² framgår inga skrivningar kring riktade statsbidrag. Däremot klargörs övergripande att styrelsen ansvarar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. I delegationsordningen saknas skrivningar om riktade statsbidrag rörande utbildningsområdet.

Valfärd skola är Nacka kommuns största produktionsenhet. Valfärd skola består bland annat av förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola som drivs i kommunal regi. Valfärd skola är en av drygt 50 huvudmän med verksamhet i Nacka.

Inom Valfärd skola har en utbildningsstrateg det övergripande ansvaret för hantering av riktade statsbidrag. Utbildningsstrategen ansvarar för hela ansökningsprocessen. I vissa fall ansvarar andra medarbetare, såsom enhetschefer och strateger, för att söka bidrag. Valfärd skola har en egen controller placerad inom enheten som ansvarar för den ekonomiska redovisningen avseende de riktade statsbidragen.

I Mål och Budget redovisas de statsbidrag som Valfärd skola planerar att söka för kommande år. Listan sammanställs av utbildningsstrategen och lämnas vidare till budgetavdelningen. Controllern ansvarar för att beräkna kostnaderna³ för respektive statsbidrag. Tillsammans med exempelvis chefer inom respektive sakområde görs beräkningar för att se om statsbidraget är kostnadseffektivt.

Valfärd skola söker bidrag från Skolverkets e-tjänst. Utbildningsstrategen har det övergripande ansvaret kring vilka bidrag som finns att söka, datum för ansökan och återrapportering via e-tjänsten. Inga ytterligare rutiner för bevakning av statsbidrag bedöms enligt intervjuade som nödvändiga. Enligt intervjuade är de flesta statsbidragen som söks återkommande.

Valfärd skola söker de bidrag som är positiva för verksamheten. För bidragen som söks görs alltid en avvägning mot kostnader. Utbildningsstrategen för en kontinuerlig dialog med rektorer på de olika kommunala skolorna angående vilka statsbidrag som är relevanta att söka. Vidare tas hänsyn till ifall bidraget utgår kommande år och vilka kostnader det kan skapa för kommunen.

Återrapportering av bidragen till kommunstyrelsen och KSVU sker i tertialrapporterna, där anges eventuella avvikelser från budgeterade statsbidrag. KSVU tar enligt intervjuade även del av muntlig rapportering kring bidragen, exempelvis kring vilka som erhållits och inte.

Enligt intervjuade ansvarar den som sökt bidraget vanligen för uppföljning och återrapportering till bidragsmyndighet. Utvärdering av statsbidragen skiljer sig för respektive

² Antaget av kommunfullmäktige 2020-01-27.

³ Både kraven på redovisning och motprestation medför kostnader för hantering av statsbidrag. Exempelvis är krav på motprestation eller medfinansiering att kommunen står för minst hälften av kostnaden för verksamheten eller utökning av den verksamhet som avses.

bidrag. Exempelvis avseende statsbidraget för entreprenörskap ska återrapportering till Skolverket inbegripa en utvärdering rörande effekter. Utvärderingar av bidragen görs främst lokalt ute i verksamheten.

Välfärd skola har samverkat kring statsbidrag med utbildningsenheten avseende bidragen för förskola och lovskola. I dessa fall har utbildningsenheten sökt bidragen och sedan fördelat det till verksamheterna inom Välfärd skola.

Uppskattade bidragsintäkter för Välfärd skola 2020 är ca 72 mnkr enligt mål och budget 2020–2022. Inom Välfärd skola är de ekonomiska tyngsta statsbidragen 2020 bland annat lärarlönelyftet, lågstadiesatsningen⁴ och karriärtjänster för förstelärare. I mål och budget anges att Välfärd skola bedöms erhålla 26,9 mnkr för lärarlönelyft. Statsbidraget syftar till att höja lönerna för särskilt kvalificerade lärare och förskolelärare. Välfärd skola bedöms under 2020 erhålla 14,6 mnkr för lågstadiesatsningen. Bidraget ska användas för att anställa mer personal i förskoleklass och lågstadiet. Välfärd skola bedöms även erhålla 12,9 mnkr under 2020 för statsbidraget för karriärtjänster för förstelärare som syftar till att öka lönen för förstelärare. Välfärd skola erhöll totalt 88,8 mnkr i bidrag 2019.

Frågeområde	Svar
Bevakning och sökning	Utbildningsstrategen har det övergripande ansvaret för att bevaka och ansöka om statsbidrag utifrån de olika sakområdena.
Analys av behov och prioritering av ansökningar	Avgörande för ansökan beskrivs dels vara om det bidrar till verksamheten, dels en avvägning mot kostnader. Återkommande bidrag söks vanligen då det finns en uppbyggd kunskap om ansökningsprocessen.
Samordning	Det förekommer ingen omfattande samordning mellan Välfärd skola och andra enheter kring statsbidrag. Viss samordning sker med utbildningsenheten.
Kostnadsersättningar	Enligt uppgift söker Välfärd skola inga kostnadsersättningar.
Uppföljning och återrapportering	Återrapportering av statsbidragen görs till bidragsmyndigheten.
Analys av kostnader förenade med att söka och nyttja	Controllern inom Välfärd skola genomför i samråd med andra medarbetare beräkningar på vilka kostnader som kan uppstå i samband med nyttjandet av statsbidrag.

⁴ Bidraget ska användas för att anställa mer personal i förskoleklassen och lågstadiet.

5.2. Utbildningsnämndens hantering av bidrag

Utbildningsnämnden ansvarar för förskoleverksamheten, grundskolan, gymnasieskolan och särskolan. Nämnden har ansvar för finansiering av verksamheterna, målformulering samt uppföljning och utvärdering. Utbildningsenheten arbetar på uppdrag av utbildningsnämnden. Utbildningsenheten är en konkurrensneutral myndighets- och huvudmannaenhet utan egen produktion. I utbildningsnämndens reglemente⁵ framgår det att nämnden har ansvar för finansiering, målformulering och uppföljning av verksamheten. Det finns ingen skrivelse angående riktade statsbidrag i reglementet. I delegationsordningen⁶ saknas det skrivningar om riktade statsbidrag.

En controller ansvarar för att bevaka, söka och återrapportera bidrag. Controllern tar hjälp av bland annat strateger på området vid behov i ansökningarna. Vidare svarar kontrollern för att bidragen konteras med rätt kod och genomför uppföljning samt redovisning. De flesta statsbidragen söks via Skolverkets e-tjänst. Inför varje verksamhetsår sammanställer kontrollern de statsbidrag som enheten planerar att söka. Utbildningsenheten har inga dokumenterade rutiner kring hur statsbidrag ska hanteras.

Enheten söker enligt intervjuade samtliga bidrag som finns inom området. Utbildningsenheten söker de bidrag som kan sökas av kommuner och Valfärd skola söker statsbidrag som kan sökas av huvudmän. Majoriteten av bidragen är återkommande varje år och har funnits under en lång tid. Enheten utgår ifrån Skolverkets årshjul som innehåller information om tid för ansökan och återrapportering. Detta möjliggör enligt intervjuade en överblick av kommande och sökta bidrag. Utbildningsenheten söker även statsbidrag för bland annat kvalitetssäkrande åtgärder och maxtaxa i förskolan⁷, som inte går till utbildningsnämnden utan till kommunen centralt.

Enligt intervjuade ansvarar den funktion som sökt bidraget vanligen för uppföljning och återrapportering till bidragsmyndighet. Utvärdering av statsbidragen skiljer sig för respektive bidrag. För vissa statsbidrag är effekterna svåra att mäta. I dessa fall följs medlen främst upp genom hur medlen har fördelats och använts. Återrapportering sker till utbildningsnämnden i tertiärrapporter genom sammanställningar över vilka statsbidrag som sökts, hur mycket enheten har erhållit och förväntad årsprognos. Controllern på utbildningsenheten ansvarar för återrapportering.

Vilken administration som är förenad med riktade bidrag beror dels på krav i ansökan och dels på krav vid återrapportering. Arbetet beskrivs som relativt tidskrävande då det ofta är olika uppgifter som krävs för olika bidrag. För bidragen som söks görs enligt intervjuad alltid en avvägning mot kostnader.

Samordning uppges förekomma i enstaka fall med Valfärd skola, avseende bättre språkutveckling i förskolan, som söks och hanteras av utbildningsenheten.

Utbildningsnämnden söker ett fåtal riktade statsbidrag främst från Skolverket och enstaka från Migrationsverket. De ekonomiska tyngsta statsbidragen som nämnden erhållit 2020 är

⁵ Daterad 2020-01-27.

⁶ Daterad 2020-02-20.

⁷ Statsbidrag (maxtaxa, kvalitetssäkring förskola) redovisas under finansiell verksamhet i Mål och Budget.

bland annat 690 000kr för bättre språkutveckling i förskolan⁸ och 780 000kr för omsorg på kvällar, nätter och helger med syftet att erbjuda mer barnomsorg. Utbildningsnämnden har hittills 2020 erhållit 2,7 mnkr i statsbidrag. Uppskattade intäkter för utbildningsnämnden 2020 är ca 3,25 mnkr. Utbildningsnämnden erhöll totalt ca 3,2 mnkr i bidrag 2019.

Frågeområde	Svar
Bevakning och sökning	En funktion ansvarar för att ansöka och bevaka utlysningar av bidrag.
Analys av behov och prioritering av ansökningar	Återkommande bidrag söks vanligen. Utbildningsenheten kan endast söka ett fåtal bidrag.
Samordning	Samordning uppges förekomma i enstaka fall.
Kostnadsersättningar	Enligt uppgift söker enheten inga kostnadsersättningar.
Uppföljning och återrapportering	Återrapportering av statsbidragen görs till bidragsmyndigheten. Nämnden tar del av information tertialvis.
Analys av kostnader förenade med att söka och nyttja	För bidragen som söks görs en avvägning mot kostnader.

5.3. Natur-och trafiknämndens hantering av bidrag

Enheterna som ingår i natur-och trafikprocessen arbetar på uppdrag av natur- och trafiknämnden och kommunstyrelsen. Enheterna stödjer natur-och trafiknämnden i arbetet med mål, uppföljning och resultat. Enheterna som ingår i natur- och trafikprocessen är drift offentlig utemiljö, trafikenheten samt enheten för bygg och anläggning.

I natur-och trafiknämndens reglemente⁹ framgår det att nämnden har ansvar för finansiering, målformulering och uppföljning av verksamheten. Det framgår ingen specifik bestämmelse angående riktade statsbidrag i reglementet. I delegationsordningen¹⁰ saknas skrivningar om riktade statsbidrag.

Statsbidragen som söks inom natur- och trafiknämnden är alltid kopplade till specifika projekt. Flera funktioner inom verksamheten ansvarar för att ansöka och bevaka utlysningar av bidrag beroende på sakområde samt för uppföljning, vanligen en förvaltare eller en projektledare. Bidragen bokförs inte som specifika bidrag utan hamnar i investeringsprojekt.

⁸ Statsbidraget ska gå till att stärka språkutvecklingen i svenska i förskolan. Bidraget kommer att fördelas mellan de förskolor som anmäler sitt intresse.

⁹ Daterad 2020-01-27.

¹⁰ Daterad 2019-12-10.

Enligt intervjuade ska framgent några enskilda medarbetare få i uppdrag att inte bara titta på bidrag inom sina områden, utan hela nämndens ansvarsområden.

Det finns inga övergripande rutiner eller riktlinjer kring hanteringen av statsbidrag. Kunskapen ligger hos enskilda medarbetare. Inför varje verksamhetsår sammanställer natur- och trafiknämndens controller de statsbidrag som enheten planerar att söka baserat på underlag från projektledare och förvaltare. Enligt intervjuade söks bidrag som är relevanta för verksamhetens utveckling och ligger i linje med projekt. Statsbidrag som omfattar ca 200 000 kr eller mindre söks inte på grund av kostnader och resurser för ansökan.

Intervjuade uppger att den som hanterat och administrerat bidraget vanligen ansvarar för uppföljning. I intervju beskrivs att återrapportering görs till bidragsmyndigheten och att genomförandet av projekten även föredras som en informationspunkt vid nämndsammansamlingarna. I tertiärrapporter redovisas de statsbidrag som enheterna har sökt inom respektive projekt, ifall de har beviljats eller fått avslag samt hur mycket som har utbetalats.

Natur- och trafiknämnden samverkar inte med andra nämnder avseende riktade statsbidrag. Viss samverkan förekommer mellan enheterna. Exempelvis har trafiknämnden och enheten för bygg och anläggning ansökt om statsbidrag gemensamt.

Inom natur- och trafiknämndens område söks ett fåtal riktade statsbidrag främst från länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Trafikverket. Natur- och trafiknämnden har bland annat för 2020 sökt statsbidrag för lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) samt naturvårdsprojektet (LONA) via länsstyrelsen. Natur- och trafiknämnden har sökt statsbidrag för 18,9 mnkr och beviljats 9,3 mnkr, vilket är något lägre än vad som planerades för 2020 enligt mål och budget¹¹. De ekonomiskt tyngsta statsbidragen som beviljats under 2020 är fosforfällning i Järlasjön på 4,5 mnkr, fosforfällning i Sicklasjön på 1,5 mnkr och för iordningsställande av Mensättra våtmark om 1,4 mnkr. Statsbidrag har även erhållits för investeringsprojekt i form av statlig medfinansiering från Trafikverket, till exempel för utbyggnad av gång- och cykelbanor om ca 600 000kr. Natur- och trafiknämnden erhöll totalt 900 000 kr i bidrag 2019.

Frågeområde	Svar
Bevakning och sökning	Flera funktioner ansöker och bevakar utlysningar av bidrag utifrån de olika sakområdena.
Analys av behov och prioritering av ansökningar	Avgörande för ansökan beskrivs dels vara om det bidrar till projektet, dels vilka resurser som krävs.
Samordning	Det förekommer ingen samordning med andra verksamheter avseende statsbidrag.
Kostnadsersättningar	Enligt uppgift söker enheterna inga kostnadsersättningar.

¹¹ I mål och budget för 2020–2020 anges förväntat totalt bidrag för 2020 uppgå till ca 14,6 mnkr.

Uppföljning och återrapportering	Återrapportering av statsbidragen görs till bidragsmyndigheten. Genomförandet av projekten dras även ibland för nämnd. Statsbidragen söks för specifika projekt därav säkerställs att medlen används ändamålsenligt.
Analys av kostnader förenade med att söka och nyttja	Analys görs av kostnader som är förenade med att söka och nyttja statsbidrag.

6. Jämförelse med andra kommuner

Nedan redovisas en översiktlig jämförelse av iakttagelser gjorda i Västerås Stad¹², Haninge kommun¹³ och Sundbyberg stad,¹⁴ vilka har granskats av EY under 2019 och 2020 med liknande upplägg och metod. Analysen utgår ifrån den övergripande kartläggningen som redogjordes för i kap. 4. Analysen utgår från aspekterna kommunövergripande samordning, uppföljning samt riktlinjer/rutiner.

Aspekter	Nacka kommun	Västerås stad	Haninge kommun	Sundbyberg stad
Kommunövergripande samordning	Central styrning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker främst decentraliserat.	Central styrning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker främst decentraliserat. Stadsledningskontoret samordnar ett fåtal stadsövergripande bidrag.	Central styrning och samordning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker främst decentraliserat.	Central styrning och samordning saknas. Arbetet med att bevaka och söka bidrag sker decentraliserat.
Uppföljning	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. En årlig sammanställning görs avseende de bidrag som nämnderna förväntas erhålla kommande år. Riktade medel följs upp genom redovisning till bidragsmyndigheten	En sammanhållen uppföljning av bidragsmedel gjordes 2018. Riktade medel följs upp genom redovisning till bidragsmyndigheten. Egna utvärderingar görs inom vissa verksamheter.	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. Riktade medel följs upp genom redovisning till bidragsmyndigheten. Egna utvärderingar görs inom vissa verksamheter.	Ingen sammanhållen uppföljning av bidragsmedel görs. Riktade medel följs upp genom redovisning till bidragsmyndigheten. Egna utvärderingar görs sällan.
Riktlinjer/rutiner	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med statsbidrag saknas.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med statsbidrag saknas. En förvaltning har tagit fram rutiner för arbetet med enskilda bidrag.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med stats- och EU-bidrag saknas. Vissa förvaltningar har tagit fram rutiner för arbetet med enskilda bidrag. Rutiner för återsökning av kostnadsersättningar finns hos en förvaltning.	Beslutade och dokumenterade riktlinjer samt rutiner för arbetet med stats- och EU-bidrag saknas. Rutiner för återsökning av kostnadsersättningar finns hos en förvaltning.

¹² Granskning av stadens hantering av och nyttjande av statsbidrag, Västerås stad 2020-01-28

¹³ Granskning av kommunens hantering och nyttjande av statsbidrag, Haninge kommun 2019-10-02.

¹⁴ Granskning av stadens nyttjande av statsbidrag och EU-bidrag, Sundbybergs stad 2019-11-21.

Jämförelsen visar att hanteringen av statsbidrag är relativt lika inom kommunerna. Nacka kommun utmärker sig med att ha genomfört en kommunövergripande kartläggning av nämndernas förväntade bidrag under 2019 och 2020. Kommunen har en decentraliserad modell för bevakning, sökning och redovisning av bidrag. Vi bedömer utifrån jämförelsen att Nacka Kommun sammantaget inte utmärker sig i sin hantering av statsbidrag.

7. Svar på revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om styrelse och nämnder hanterar statsbidrag på ett sätt som främjar måluppfyllelse av såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål samt säkerställer en tillräcklig intern kontroll. Nedan redovisas kortfattade svar på respektive revisionsfråga.

Fråga	Svar
Finns en strategisk styrning kring hanteringen av riktade statsbidrag?	<p>Nej. Det saknas en strategisk styrning rörande statsbidrag och det finns inga beslutade riktlinjer eller dokumenterade rutiner.</p> <p>Kommunen har en decentraliserad modell för hanteringen av statsbidrag. Arbetet med att söka och administrera statsbidrag är inte samordnat på kommunövergripande nivå utan varje nämnd ansvarar för arbetet. Det arbete med ansökningar och uppföljning av sökta statsbidrag som genomförs i verksamheterna fungerar i allt väsentligt väl. Det saknas dock enhetliga rutiner för arbetet.</p>
I vilken utsträckning är organiseringen och samordningen av bevakning och sökning av existerande statsbidrag ändamålsenlig?	Delvis. Respektive nämnd ansvarar för organisering av bevakning och sökning av riktade statsbidrag vilket bedöms fungera väl. Det finns ingen etablerad samverkan mellan verksamheterna kring statsbidrag generellt. Samordning förekommer främst inom ramen för enskilda bidrag mellan enheter.
Har nämnden tydliggjort hur riktade statsbidrag ska hanteras och hur prioritering ska göras?	Nej. Nämnderna har inte tydliggjort hur riktade statsbidrag ska hanteras och hur prioritering ska göras.
I vilken utsträckning finns ändamålsenliga rutiner för hanteringen av riktade statsbidrag? (verksamhetsmässigt och gällande ekonomisk redovisning)	<p>Delvis. Verksamheterna har organiserat arbetet med statsbidrag på olika sätt. Det arbete med ansökningar och uppföljning av statsbidrag som genomförs i verksamheterna fungerar i allt väsentligt väl. Det saknas dock dokumenterade rutiner för arbetet. Vi noterar att endast en delegationsordning innehåller skrivningar om vem som ansvarar för att söka bidrag.</p> <p>Controllers genomför eller bistår i arbetet med redovisning och återrapportering till bidragsmyndigheten.</p>
Görs en ändamålsenlig uppföljning, utvärdering och analys	Ja, i allt väsentligt. Statsbidragsmedel följs huvudsakligen upp genom den redovisning och återrapportering som krävs av den myndighet

<p>av hur statsbidragsmedel använts och vilka effekter bidragen resulterat i på kommunnivå och nämndnivå?</p>	<p>bidraget har erhållits ifrån. Hur utförlig redovisningen är beror således till stor del på kraven. Återrapportering till nämnd sker kontinuerligt genom tertialrapporter och bokslut.</p> <p>Inom granskade nämnders verksamheter beskrivs att diskussioner förs om huruvida verksamhet ska fortgå när bidrag upphör vilket medför diskussioner om effekter i relation till insatser. Det sker dock ingen samlad uppföljning av effekter kopplade till statsbidrag på kommunövergripande nivå eller nämndnivå.</p>
<p>Har kommunen uppmärksammat om det finns större statsbidrag som kommunen borde ha ansökt om men inte har gjort det? Finns det rutiner för att säkerställa att det inte missas att ansöka om relevanta statsbidrag?</p>	<p>Ja. Årligen görs en kommunövergripande sammanställning i Mål och Budget som innehåller de riktade statsbidrag som nämnderna förväntas erhålla kommande år. En eller flera funktioner inom verksamheterna ansvarar för att löpande bevaka utlysningar av bidrag.</p>
<p>Finns rutiner och intern kontroll som säkerställer att medlen används inom ramen för vad de får användas till och inom den tid som föreskrivs?</p>	<p>Ja. På grund av den återrapportering som majoriteten av statsbidragen kräver säkerställs att medlen används på ett ändamålsenligt sätt.</p> <p>Inga internkontrollplaner för styrelse och nämnder, som ingår i granskningen, innehåller risker kopplade till statsbidrag. Risker som framgår är bland annat en ekonomi i obalans.</p>

Nacka kommun 2021-01-20

Hanna Öhlund
EY

Sara Jansson
EY

Källförteckning

Intervjupersoner

Presidiet, Kommunstyrelsen
Presidiet, Utbildningsnämnden
Presidiet, Natur- och trafiknämnden
Budgetchef, Stadsledningskontorets stab
Inköpschef, Controllerenheten
Controllers, Controllerenheten
Utbildningsdirektör, Stadsledningskontoret
Enhetschef, Utbildningsenheten
Chef Verksamhetsstöd, Valfärd skola
Utbildningsstrateg, Valfärd skola
Controller, Valfärd skola
Enhetschef, Drift offentlig utemiljö
Biträdande enhetschef, Bygg och anläggning
Enhetschef, Trafiknämnden
Utbildningsdirektör, Utbildningsenheten
Enhetschef, Utbildningsenheten

Dokument

Mål och Budget 2020–2022
Mål och Budget 2019–2021
Årsredovisning 2019
Delårsrapport 2019
Reglemente för intern kontroll, Nacka Kommun
Reglemente för mål och resultatstyrning, Nacka Kommun
Internkontrollplan 2020, samtliga granskade nämnder och kommunstyrelsen
Delegationsordning, samtliga granskade nämnder och kommunstyrelsen
Reglemente, samtliga granskade nämnder och kommunstyrelsen
Tertialbokslut 1 2019, Utbildningsnämnden
Tertialbokslut 2 2019, Utbildningsnämnden
Tertialbokslut 1 2020, Utbildningsnämnden
Tertialbokslut 2 2020, Utbildningsnämnden
Årsbokslut 2019, Utbildningsnämnden
Tertialbokslut 1 2019, Natur- och trafiknämnden
Tertialbokslut 2 2019, Natur- och trafiknämnden
Tertialbokslut 1 2020, Natur- och trafiknämnden
Tertialbokslut 2 2020, Natur- och trafiknämnden
Årsbokslut 2019, Natur- och trafiknämnden
Mål och Budget 2020–2022, Natur- och trafiknämnden
Tertialbokslut 1 2019, Kommunstyrelsen
Tertialbokslut 2 2019, Kommunstyrelsen
Tertialbokslut 1 2020, Kommunstyrelsen
Tertialbokslut 2 2020, Kommunstyrelsen
Årsbokslut 2019, Kommunstyrelsen
Mål och Budget 2020–2022, Kommunstyrelsen
Kommunens egen sammanställning av erhållna statsbidrag 2018–2020

Revisorerna

Till: Kommunstyrelsen, Natur- och trafiknämnden, Utbildningsnämnden

För kännedom: Kommunfullmäktige

Granskning av kommunens hantering av statsbidrag

Vi revisorer har låtit EY genomföra en granskning med syftet att bedöma om styrelse och nämnder hanterar statsbidrag på ett sätt som främjar måluppfyllelse av såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål samt säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Sammantaget gör vi bedömningen att det saknas en övergripande styrning av statsbidrag. Vi konstaterar dock att det praktiska arbetet med bevakning, sökning och redovisning av bidrag som genomförs i allt väsentligt fungerar väl. Detta bedöms bland annat bero på upparbetad erfarenhet och kunskap hos ansvariga personer i respektive verksamhet. Det finns inga beslutade övergripande riktlinjer och dokumenterade rutiner för hanteringen av statsbidrag. Kommunen har en decentraliserad modell för bevakning, sökning och redovisning. Beslut om ansökan sker på tjänstemannanivå. Det finns upparbetade arbetsmetoder rörande bevakning och hantering inom respektive verksamhet som söker statsbidrag.

Stadsledningskontoret har 2019 och 2020 gjort en sammanställning av vilka statsbidrag som nämnderna förväntas söka, intäkter och kostnader. Vi ser positivt på arbetet och bedömer att det bidrar till en bättre överblick av bidragsmedel. Ingen central uppföljning görs dock av vilka bidrag som faktiskt erhållits i förhållande till sammanställningen.

Granskade nämnder tar del av information kring sökta och erhållna statsbidrag i tertialrapporter och bokslut. Det sker ingen samlad uppföljning av effekter kopplade till statsbidrag på kommunövergripande nivå eller nämndnivå. Uppföljning och analys av erhållna bidragsmedel görs främst genom återrapportering till bidragsmyndigheten.

Vi bedömer att de rutiner rörande statsbidrag som används bör dokumenteras för att säkerställa en ändamålsenlig intern kontroll över tid och minska personberoendet. I dagsläget har inga verksamheter inom ramen för granskningen dokumenterade rutiner för hanteringen av statsbidrag.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att:

- ▶ förtydliga den befintliga styrstrukturen (strategisk styrning) avseende de riktade statsbidragen.
- ▶ överväga en årlig kommunövergripande sammanställning av erhållna bidragsmedel, som ger bättre förutsättningar för uppföljning och analys.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen, natur- och trafiknämnden samt utbildningsnämnden att:

- ▶ dokumentera rutiner för ansökan respektive rekvirering av bidrag i syfte att säkerställa att rutinerna upprätthålls och minska personberoendet.

Vi önskar svar på rekommendationerna från berörd styrelse/nämnd senast 2021-05-14.

För revisorerna i Nacka kommun

Yvonne Wessman
Ordförande

Lars Berglund
Vice ordförande

Bilaga: Revisionsrapport 8/2020 Granskning av kommunens hantering av statsbidrag

Kommunfullmäktiges revisorer

Yttrande över revisionsrapport 8/2020 – Granskning av kommunens hantering av statsbidrag

Ernst & Young har på uppdrag av kommunens revisorer granskat kommunens hantering av statsbidrag. Syftet med granskningen var att bedöma om styrelse och nämnder hanterat statsbidrag på ett sätt som främjar måluppfyllelse av såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål samt säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Rapportens sammantagna bedömning är att det saknas en övergripande styrning av statsbidrag. Ernst & Young konstaterar dock att det praktiska arbetet med bevakning, sökning och redovisning av bidrag som genomförs i verksamheterna i allt väsentligt fungerar väl.

I rapporten rekommenderar Ernst & Young utbildningsnämnden att dokumentera rutiner för ansökan respektive rekvirering av bidrag i syfte att säkerställa att rutinerna upprätthålls och minska personberoendet. Kommunens revisorer önskar svar på rekommendationerna senast 2021-05-14.

Utbildningsnämndens yttrande

En rutin och processbeskrivning för hantering av statsbidrag inom utbildningsnämndens område är nu framtagen enligt rekommendationerna och har nu implementerats i den löpande verksamheten.

Handlingar i ärendet

Rutinbeskrivning statsbidrag utbildningsnämnden

XX

Utbildnings- och arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

XX

Ordförande utbildningsnämnden

Rutinbeskrivning statsbidrag utbildningsnämnden

Innehåll

RUTINBESKRIVNING STATS BIDRAG UTBILDNINGSNÄMNDEN	1
INNEHÅLL	1
ÖVERGRIPANDE OM STATS BIDRAG	2
ÅRSCYKEL	2
MAXTAXA	3
KVALITETSSÄKRANDE ÅTGÄRDER	4
OMSORG PÅ KVÄLLAR, NÄTTER OCH HELGER	5
PAPPERSLÖSA BARN	6
BARN SOM INTE ÄR FOLKBOKFÖRDA I SVERIGE	7
BÄTTRE SPRÅKUTVECKLING I FÖRSKOLAN	8
ASYLSÖKANDE BARN OCH ELEVER I FÖRSKOLA OCH SKOLA	10

Övergripande om statsbidrag

Processansvarig på utbildningsenheten för att söka statsbidrag inom utbildningsnämndens ansvarsområde är Business Controller utbildning. Alla statsbidrag förutom ett söks via en e-tjänst hos Skolverket med BankID. E-tjänsten används även för bevakning av datum för ansökan, återredovisning och andra inlämningar. Statsbidraget ”Asylsökande barn och elever i förskola och skola” söks hos Migrationsverket via deras e-tjänst. För att kunna använda Migrationsverkets e-tjänst krävs ett SITHS-kort.

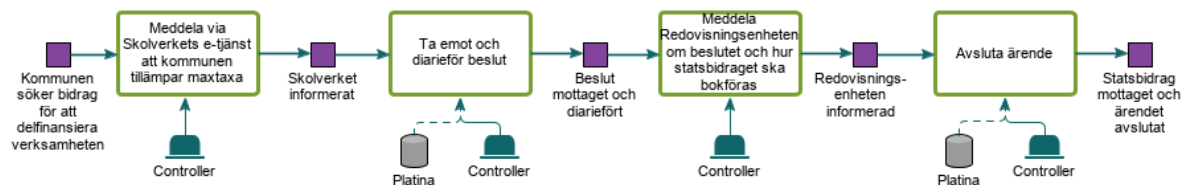
Årscykel

Månad	Statsbidrag	Myndighet	Händelse	Aktiv insats
januari	Kvalitetssäkrande åtgärder	Skolverket	Beslut om bidragsramar	Nej
januari	Omsorg på kvällar, nätter och helger	Skolverket	Ansökan	Ja
januari	Maxtaxa	Skolverket	Beslut	Nej
januari	Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	Beslut om bidragsramar	Nej
januari	Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	Ansökan	Ja
januari	Asylsökande barn och elever i förskola och skola	Migrationsverket	Ansökan kvartal 4	Ja
januari/februari	Kvalitetssäkrande åtgärder	Skolverket	Begäran om utbetalning	Ja
januari/februari	Papperslösa barn	Skolverket	Ansökan 1	Ja
mars	Kvalitetssäkrande åtgärder	Skolverket	Utbetalning 1	Nej
mars	Omsorg på kvällar, nätter och helger	Skolverket	Beslut	Nej
mars	Maxtaxa	Skolverket	Utbetalning 1	Nej
mars	Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	Beslut	Nej
mars	Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	Utbetalning	Nej
mars	Bättre språkutveckling i förskolan	Skolverket	Redovisning	Ja
mars/april	Barn som inte är folkbokförda i Sverige	Skolverket	Ansökan 1	Ja
april	Asylsökande barn och elever i förskola och skola	Migrationsverket	Ansökan kvartal 1	Ja
april/maj	Omsorg på kvällar, nätter och helger	Skolverket	Begär utbetalning 1	Ja
maj	Barn som inte är folkbokförda i Sverige	Skolverket	Utbetalning 1	Nej
juli	Asylsökande barn och elever i förskola och skola	Migrationsverket	Ansökan kvartal 2	Ja
augusti/september	Papperslösa barn	Skolverket	Ansökan 2	Ja
september	Kvalitetssäkrande åtgärder	Skolverket	Utbetalning 2	Nej
september	Maxtaxa	Skolverket	Utbetalning 2	Nej
september/oktober	Barn som inte är folkbokförda i Sverige	Skolverket	Ansökan 2	Ja
oktober	Kvalitetssäkrande åtgärder	Skolverket	Redovisning	Ja
oktober	Omsorg på kvällar, nätter och helger	Skolverket	Begär utbetalning 2	Ja
oktober	Asylsökande barn och elever i förskola och skola	Migrationsverket	Ansökan kvartal 3	Ja
november	Barn som inte är folkbokförda i Sverige	Skolverket	Utbetalning 2	Nej

Maxtaxa

Statsbidraget ska gå till kommuner som kompensation för att de har maxtaxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg. Statsbidraget går inte att söka. Det betalas ut automatiskt till kommuner som tillämpar maxtaxa.

Processbeskrivning

Viktiga datum och beslut

Beslut om bidragsramar	januari
Utbetalning 1	senast 31 mars
Utbetalning 2	senast 30 september

Underlag och bokföring

Inget underlag behövs.

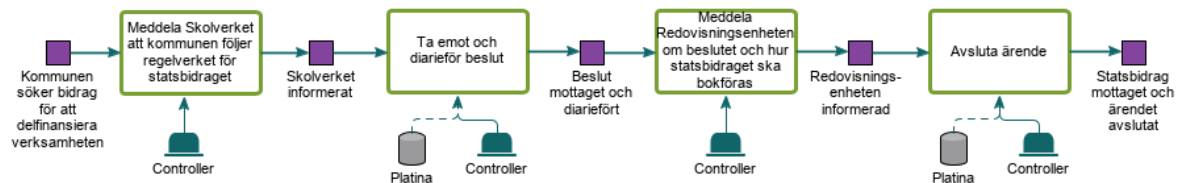
Statsbidraget tillfaller finansförvaltningen centralt och bokförs enligt nedan:

Konto	35100
Ansvar	20901
Verksamhet	41100, 41200, 42110, 42120 (fördelning efter omsättning föregående år)
Motpart	81100

Kvalitetssäkrande åtgärder

Statsbidraget är till för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg. Bidraget kan bara sökas av kommuner som har maxtaxa, men pengarna kan användas för åtgärder både inom kommunala och fristående förskolor och fritidshem. Fristående förskolor kan inte söka bidraget. Kommuner som söker bidraget måste ha maxtaxa.

Processbeskrivning

Viktiga datum och beslut

Beslut om bidragsramar	januari
Begäran om utbetalning	15 januari–15 februari
Utbetalningar	mars och september
Redovisning	1 oktober–1 november

Underlag och bokföring

Beviljat belopp redovisas som personalkostnader inom förskola, öppen förskola och motsvarande pedagogisk omsorg.

- 50% på 1:1 Förskollärare inom kommunal verksamhet
- 50% på 1:4 Förskollärare inom enskild verksamhet

Statsbidraget tillfaller finansförvaltningen centralt och bokförs enligt nedan:

Konto	35100
Ansvar	20901
Verksamhet	41100, 41200, 42110, 42120 (fördelning efter omsättning föregående år)
Motpart	81100

Omsorg på kvällar, nätter och helger

Statsbidraget är till för att kommuner ska kunna erbjuda mer barnomsorg under kvällar, nätter och helger. Kommunala huvudmän för verksamhet som kommunen själv bedriver eller till en verksamhet som bedrivs på entreprenad. Oavsett är det kommunen som är ansvarig huvudman. Statsbidraget ska gå till kostnader för att barn som behöver det ska kunna få omsorg under kvällar, nätter och helger. Alla kommuner ska sträva efter att erbjuda barnomsorg när förskolor och fritidshem inte har öppet. Bidraget kan användas till både befintlig verksamhet och för ny verksamhet som bedrivs under kvällar, nätter och helger. För att få bidraget måste kommunen erbjuda plats i minst 30 timmar per barn och månad. Det faktiska behovet för varje barn kan dock vara högre eller lägre. Omsorgen omfattar barn från och med ett års ålder till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år.

Processbeskrivning

Viktiga datum och beslut

Ansökan	beslut mars
Begär ut bidrag 1	15 april–17 maj
Begär ut bidrag 2	1 oktober–1 november

Underlag och bokföring

Underlaget består av statistik från föregående år samt innehållet i befintliga omsorgsbeslut.

Statsbidraget bokförs enligt nedan:

Konto	35120
Ansvar	12200
Verksamhet	41220
Motpart	81100

Papperslösa barn

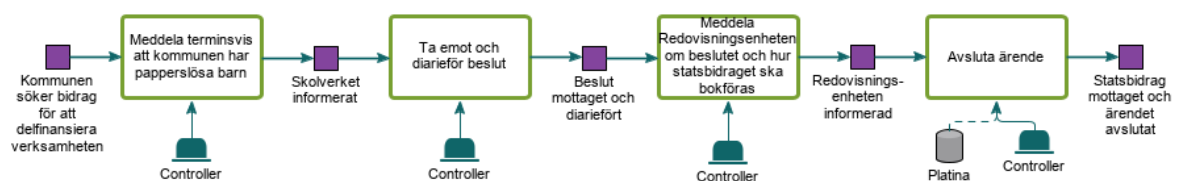
Bidraget ska underlätta för kommuner att ge utbildning till barn som vistas i landet utan tillstånd, så kallade papperslösa barn. Kommuner som inom sitt område har barn som vistas i landet utan tillstånd och har kostnader för barnens utbildning. Den elev som har fått avslag på sin asylansökan men ändå uppehåller sig i landet är att anse som papperslös. Asylsökande som inte har fått ett beslut räknas däremot inte som papperslösa.

Barn som vistas i landet utan tillstånd har i huvudsak samma rätt till utbildning som andra barn som bor i Sverige. Det här statsbidraget ska användas till att finansiera deras utbildning.

Bidragets anslag är 50 miljoner kronor årligen. Skolverket fördelar bidraget proportionellt till de kommuner som har asylsökande barn och som ansöker om bidrag. Skolverket använder då ett fördelningstal som tas fram för varje kommun utifrån statistik från Migrationsverket.

Fördelningstalet bestäms utifrån ett medelvärde av antalet asylsökande barn i åldern 6–17 år i kommunen under de tre senaste åren före ansökan.

Processbeskrivning

Viktiga datum och beslut

Ansökan 1 15 januari–15 februari

Ansökan 2 15 augusti–15 september

Underlag och bokföring

Underlaget består i att man meddelar Skolverket att det finns papperslösa barn i kommunen.

Statsbidraget bokförs enligt nedan:

Konto	35120
Ansvar	12200
Verksamhet	44100
Motpart	81100

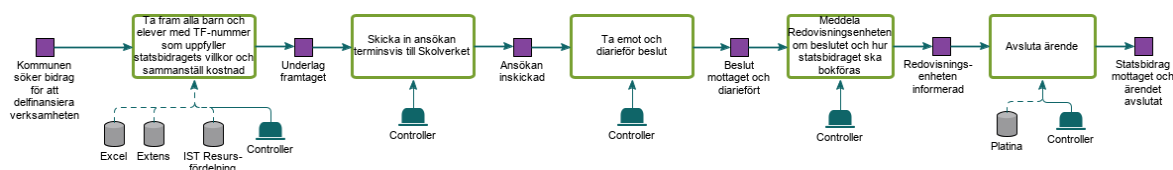
Barn som inte är folkbokförda i Sverige

Vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige har rätt till kostnadsfri utbildning. Hemkommunen där barnet bor kan söka bidrag för att täcka utbildningskostnaden. Hemkommunens ansökan om statsbidrag ska göras till Skolverket senast den 15 april för vårterminen och den 15 oktober för höstterminen det år ansökan avser. Kommuner där det bor barn som inte är folkbokförda i landet kan söka bidraget. Bidraget ska användas för att ge utbildning till vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige, till exempel diplomatbarn. Statsbidraget gäller för:

- barn till medborgare inom Europeiska unionen (EU) eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som bor och arbetar i Sverige
- barn till anställda vid ambassader eller internationella organisationer som inte är EU/EES-medborgare.

Det är alltid hemkommunen, alltså den kommun där barnet bor, som ska söka statsbidraget, även om barnet deltar i utbildning i en annan kommun eller i en fristående skola.

Processbeskrivning

Viktiga datum och beslut

Ansökan 1 15 mars–15 april

Ansökan 2 15 september–15 oktober

Underlag och bokföring

Underlaget består av utbetald ersättning enligt IST-Resursfördelning rörande de barn och elever som uppfyller Skolverkets kriterier för statsbidraget. I anteckningsfältet i Extens har vi märkt upp dessa med ”EU” eller ”Ambassadfamilj”.

Statsbidraget bokförs enligt nedan:

Konto	35120
Ansvar	12200
Verksamhet	44100
Motpart	81100

Bättre språkutveckling i förskolan

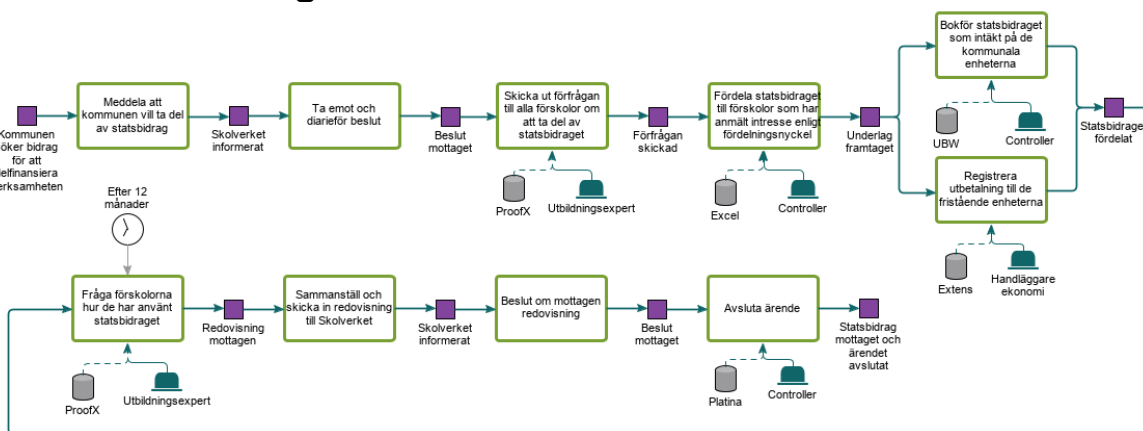
Statsbidraget ska gå till att stärka språkutvecklingen i svenska i förskolan, särskilt för barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet än svenska. Bidraget kan bara sökas av kommuner, men pengarna kan användas för insatser både inom kommunala och fristående förskolor. Fristående förskolor kan inte söka bidraget.

Statsbidraget får användas till:

- insatser för att öka deltagandet i förskolan, särskilt för barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet än svenska (med ökat deltagande menas att fler barn är inskrivna i förskolan).
- särskilda språkutvecklande insatser som stärker språkutvecklingen i svenska
- kompetensutveckling av förskolepersonal i språkutvecklande arbetssätt i svenska.

Det måste finnas en tydlig koppling mellan de insatser som genomförs och de kostnader som redovisas. Bidraget kan till exempel användas till personalkostnader i syfte att öka deltagandet i förskolan, samt till att genomföra språkutvecklande insatser. Bidraget kan också användas för utbildning (kurser, seminarier, studiebesök, föreläsningar och studiebesök) för kompetensutveckling av förskolepersonal i språkutvecklande arbetssätt i svenska.

Processbeskrivning

Viktiga datum och beslut

Bidragsramar	januari
Ansökan	beslut mars
Utbetalning	mars
Redovisning	1 mars–1 april

Underlag och bokföring

Alla förskolor får en förfrågan om det vill vara med och ta del av statsbidraget via en Proof-enkät. Statsbidraget fördelas sedan med ett fast belopp om 20 000 kr per förskola och med en rörlig del enligt fördelningsnyckeln för språkförstärkningspengen i likvärdighetsresursen.

Redovisning av statsbidraget inhämtas av förskolorna via Proof-enkät och sammanställs per kostnadsområde innan en samlad redovisning till Skolverket sker.

Statsbidraget bokförs enligt nedan:

Konto	35120
Ansvar	12500
Verksamhet	41100
Motpart	81100

Statsbidraget bokförs sedan om för kommunala enheter enligt nedan:

Konto	35120 (debet)
Ansvar	12500
Verksamhet	41100
<u>Motpart</u>	<u>81100</u>
Konto	35120 (kredit)
Ansvar	5xxxx (respektive enhets ansvar)
Verksamhet	41100
Motpart	81100

Statsbidraget bokförs för fristående enheter enligt nedan i samband med utbetalning via

Extens:

Konto	45300
Ansvar	12500
Verksamhet	41100
Motpart	81100

Asylsökande barn och elever i förskola och skola

Barn i förskola

Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år ska ett barn erbjudas så kallad allmän förskola under minst 525 timmar per år av kommunen. Kommunen som har asylsökande barn i åldern 3–5 år i allmän förskola, kan få ersättning för detta från och med höstterminen det år barnet fyller tre år. Schablonersättningen kan inte beviljas för förskola utöver allmän förskola, för ytterligare timmar eller för yngre barn. Ersättningen gäller inte heller den tid barnet deltar i förskola under ett skollov eftersom ett barn bara har rätt till förskola under skolårets terminer. Ersättningen består av ett fastställt schablonbelopp och avser ett kalenderår. Ersättningen kan ges för max tio perioder om fyra veckor under ett kalenderår. Det innebär att kommunen för varje sådan påbörjad period kan få tio procent av nedan angivet årsbelopp.

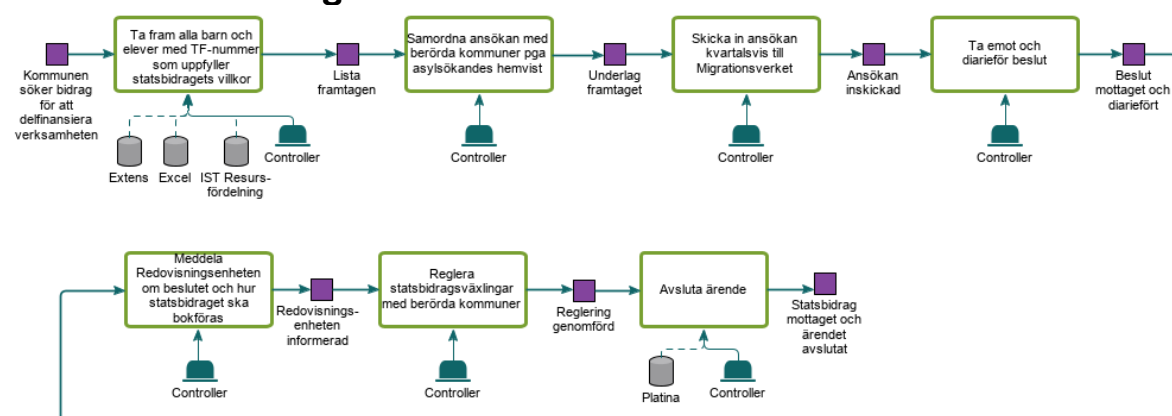
Barn och elever som får skolundervisning

Kommuner som ger asylsökande barn och elever skolundervisning får ersättning för detta. Kommunen kan även få ersättning för barn som påbörjat en gymnasieutbildning före 18 års ålder och som har rätt att fortsätta utbildningen enligt skollagen. Ersättningen består av ett fastställt schablonbelopp per utbildningsform och kalenderår. Ersättningen kan ges för max tio perioder om fyra veckor under ett kalenderår. Det innebär att kommunen för varje sådan påbörjad period kan få tio procent av nedan angivet årsbelopp. Endast skolgång under höst- och vårtermin ersätts. Om barnet eller eleven går på en friskola betalas samma belopp per barn och elev ut till kommunen, som i sin tur ska lämna samma belopp vidare som bidrag till friskolan. Friskolan ska då uppfylla de villkor för rätt till bidrag som finns i skollagen.

Ansökan

Ansökan om ersättning för skolundervisning lämnas in i efterskott. En ansökan skickas per utbildningsform. Ansökan om ersättning ska ha kommit in till Migrationsverket senast inom sex månader efter det kvartal som barnet eller eleven har genomgått utbildning. Man kan välja att ansöka kvartalsvis eller en gång per termin.

Processbeskrivning

Underlag och bokföring

Ett uttag görs med de som har ett dossiernummer enligt Extens och som har genererat en ersättning enligt IST-resursfördelning under aktuell period. En kontroll av tidigare avslag från Migrationsverket görs innan ansökan registreras i Migrationsverkets e-tjänst. Ett dokument över statsbidragsväxlingar med andra kommuner upprättas och förmedlas till berörda i andra kommuner. Detta för att Migrationsverkets adressregister över de asylsökande inte alltid överensstämmer med den kommun som faktiskt har skolkostnaden.

Statsbidraget bokförs enligt nedan:

Konto	35130
Ansvar	12200
Verksamhet	41100, 43100, 44100, 45100
Motpart	81300